

Kasr-ı Arifan

ISSN 1307-7902

Kasr-ı Hinduvân'dan Kasr-ı Ârifân'a...

Hızır Efendi'nin Şehâdetinin
Sene-i Devriyesi Vesilesiyle...

“Kostantiniyye (İstanbul) elbette
fethedilecektir. Onu fetheden komutan
ne güzel komutan, onu fetheden asker
ne güzel askerdir!”

Ülkeler Kılıçla Fethedilir,
Ama Adâletle Ayakta Kalır...

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
(Cübbeli Ahmet Hoca)

Editörden

Mevlâ Teâlâ'ya sonsuz hamd-ü senâlar, Peygamber Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'a, Onun Âl ve Ashâbına sayısız salât ve selâm olsun.

İstanbul'un fethinin 555. yıldönümü münasebetiyle, Peygamber Efendimizin övgüsüne mazhar olan Sultan Fatih'i ve fethine katılan o şanlı orduyu rahmet ve minnetle anıyoruz.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şeriflerinde şöyle buyurmuştur:

"Kostantiniyye (İstanbul) elbette fetholunacaktır. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fetheden asker ne güzel askerdir."

Böylece Müslümanlar daha o tarihlerden itibaren seferler düzenleyip Bizans'ı muhasara etmişler ve Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'in bu hadîs-i şerifinde buyurduğu müjdeye nâil olmak istemişlerdir. Başta, İstanbul'umuzun medârî iftiharî olan Halid ibni Zeyd Ebû Eyyüb-el Ensarî (*Radiyallâhü Anh*) olmak üzere, burada medfun bulunan bir çok Sahabe-i Kirâm, Resûlullâh'ın övgüsüne mahzar olabilmek ümidiyle bu topraklara kadar gelmiş ve bu uğurda şehid olmuşlardır.

Asırlardır defalarca kuşatılan Bizans'ın fethi, neticede büyük Türk hakani Fatih Sultan Muhammed Han'a nasip olmuştur.

İstanbul'un fethi gerek Türk tarihi, gerekse dünya tarihi için önemli bir olaydır.

Türk tarihi için önemi şudur ki; bu fetihle birlikte artık Osmanlıların Balkanlardaki ilerlemesine engel teşkil edecek hiçbir güç kalmamış, böylece Osmanlı Devleti, Avrupa'da ilerleyişini sürdürerek büyük bir imparatorluk haline gelmişti.

Dünya tarihi bakımından önemi ise; bu Fetih Orta Çağ'ın kapanmasına, Yeni Çağ'ın ise açılmasına sebep olmuştu.

Bin küsür senelik efsânevî bir dev olan köhnemiş Bizans'ı tarih sahnesinden silen, bir çağ kapatıp, başka bir çağ açarak dünyanın gidişatını değiştiren bu şanlı fethi iyi anlamak için, önce Sultan Fatih'i anlamak ve tanımak gerekir.

Hani her sene Arif Nihat Asya'nın Fetih şiiriyle İstanbul'un fethinin heyecanını hissetmeye çalışırız. Bu şiirde şöyle bir serzeniş vardır:

"Yürü, hâlâ ne diye oyunda oynaştasın? Fatih'in İstanbul'u fethettiği yaştasın!"

Evet, oyunda, oynaşta olan bir gençliğin böylesine farklı iklimlere yelken açması mümkün değildir. Magazin kültürüyle yoğrulan, yabancı hayranlığıyla yetişen, nefsânî arzularına uyup gündelik zevklerin peşinde koşan televolle gençliğiyle, böyle zaferlerin rüyada bile görülemeyeceği herkesin malûmudur.

Yeni nesle, dini ve millî değerlerimiz aşılmalı, tarihimiz, tarihi kahramanlarımız ve kültürümüz güzelce öğretilmelidir.

Bizim tarihimizde pek çok zaferler ve destan yazan nice kahramanlar vardır. Şöyle bir düşünün, pek çoğunun hayran olduğu Batı'nın veya Amerika'nın böylesine zaferleri ve kahramanları var mıdır?

Olmadığı için Terminatör, Rambo, Örümcek Adam, Matrix gibi bir takım hayali kahramanlar üreterek, bu milleti böylesine uyduruk şeylerle meşgul etmeye ve kendi kültürleriyle kuşatmaya çalışıyorlar.

Onların hayâli kahramanları ve kültürleri bize lazım değildir. Bizim kültürümüz, tarihimiz ve kahramanlarımız bize fazlasıyla yeter.

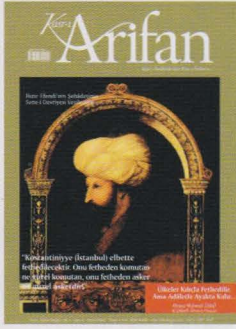
Bizim geçmişimizde; Fâtihler, Kanûnîler, Sultan Selimler, Ulubatlı Hasanlar, efeler, dadaşlar gibi nice kahramanlarımız vardır. Öyleyse çocuklarımıza ve gençliğimize kendi hakiki kahramanlarımızı anlatıp, millî kültürümüzle yetiştirelim ki, "yabancı hayranlığı" hastalığına tutulup, kendi tarihine ve şanlı geçmişine düşman olmasınlar. Zira **geçmişini bilmeyen, geleceğine ışık tutamaz.**

Tarihimizi ve tarihî düşmanlarımızı unutmamak temennisiyse, fethin bu yıldönümünde başta Sultan Fatih olmak üzere, bütün fetih şehitlerini rahmetle anıyorum.

M. Özsimsekler

mustafaozsimekler@arifandergisi.com

Mayıs - 2008

Sayı: 8

Yıl: 1

ISSN NO: 1307-7902

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu

Yazı İşleri Müdürü

Bekir ÇALI

Genel Yayın Yönetmeni
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

Pazarlama - Dağıtım
Nusret TEZCAN

Grafik Uygulama
Selçuk ESER

Haber - Araştırma
Rabbani DÜZ

Reklam

Hakan SELÇUK

Abone Sorumlusu

Fatih CAN

Yurtiçi Abonelik Bedeli (yıllık)
50.- YTL.

Yurtdışı Abonelik Bedeli (yıllık)
60 Euro / 85 \$

Abonelik için Banka Hesap No

Kuveyt Türk (Bahçelievler Şubesi) 734218-2 No. Hes.

Albaraka Türk (Bağcılar Şubesi) 465001-1 No. Hes.

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-1 No. Hes.

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-101 (\$) No. Hes.

Iban No: TR08 0020 6000 6000 5321 0501 01

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-102 (Euro) No. Hes.

Iban No: TR78 0020 6000 6000 5321 0501 02

Posta Çeki

Posta Çeki 5496163 Bekir ÇALI

Adres

Fevzi Çakmak Mahallesi Dağyolu Caddesi

2/1 Sokak Yılmazlar İş Merkezi No: 1/5

Bağcılar / İSTANBUL

Telefon: 0212 634 01 71

Faks: 0212 634 01 90

www.arifandergisi.com

bilgi@arifandergisi.com

Yayın Türü

Yerel, Süreli, Aylık

Basım Yeri

MİLSAN

Cemal Ulusoy Cd. No: 38/A

Bahçelievler / İSTANBUL

Tel: 0212 471 71 50

* Dergimizde yayınlanan yazı, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam verenine aittir.

Fetih Hadîs-i Sahihtir
Mehmet TALÛ

08

Fetih ve Gençlik
Ali Ulvi UZUNLAR

12

İstanbul'un Fethi
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

16

Fetih Rûhunun
Bizlere Söyledikleri
Ömer DÖNGELOĞLU

20

İslâm'a Göre "BORSA"
Fatih KALENDER

22

Hızır Efendi'nin Şehâdetinin
Sene-i Devriyesi Vesilesiyle...

Süleyman EMİN

26

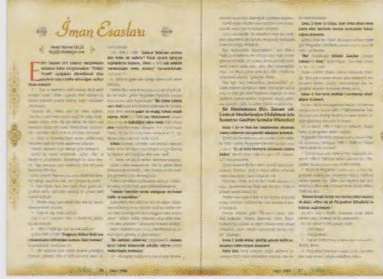
Fatih Sultan Mehmed'in Ahidleri
Ahmet BOZDOĞANLI

32

İman Esasları
Ahmet Mahmut ÜNLÜ
(Cübbeli Ahmet Hoca)

36

Mektûbat
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

40

Dikili Bir Ağacınız Var mı?
Yakup YAZICI

42

Fatih ve Fetihdeki
Manevî Yardımlar
Ali EREN

46

En Az Kullandığımız Organ;
"BEYİN"

Hamdi KALYONCU

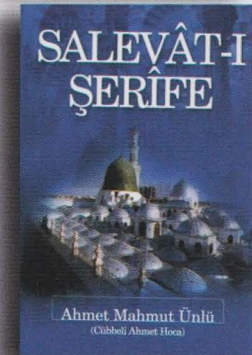
50

Diyet ile Sağlıklı
Zayıflamak Mümkün mü?
Yunus ERSİN

60

KAS-I
Arifan
Pazarlama

- * Hatim Setleri, Kur'an Tilavetleri,
- * Kur'an ve Namaz Öğretim Setleri,
- * Çocuklar için Eğitici Çizgi Filmler,
- * Kur'an Okuyan Kalem

Siparişleriniz için
0212 434 1 131
www.arifandergisi.com

Ülkeler Kılıçla Fethedilir, Ama Adâletle Ayakta Kalır...

Osmanlı Devletinin yönetimi altında yaşayan yetmiş iki buçuk millet, adilâne bir şekilde yönetilerek asırlar boyunca kavgasız, gürültüsüz ve huzur içerisinde beraberce yaşamışlardır.

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
bilgi@arifandergisi.com

Çok şerefli bir geçmişe sahip olan Müslüman Türk milleti, adâletli, hoşgörülü ve dürüst yönetimleriyle tarihe geçmiş olan en der topluluklardan biridir. Osmanlı Devletinin yönetimi altında yaşayan yetmiş iki buçuk millet, asırlar boyunca kavgasız, gürültüsüz ve huzur içerisinde beraberce yaşamışlardır. Çünkü Osmanlı Devleti, Allâh-ü Teâlâ'nın **"Bir topluluğa olan kininiz, sizi adâletli davranmama ya sevk etmesin. Adâletli olun"** emri doğrultusunda hareket ederek,

fethettikleri beldelerde yaşayan halka zulmetmemişler ve adilâne bir yönetim gösterip o belde halkının gönüllerini de fethetmişlerdir.

Osmanlı Devletinin fethettiği beldelerde, bir tane sivil, yaşlı, çocuk veya kadın katledilmemiştir. Yağmalama ve talan etme olayına rastlanmamıştır. Tek bir tecavüz hadisesi cereyan etmemiştir. Osmanlı'nın bu insânî muamelesini, hakkâniyetini ve adâletini gören Hıristiyan'ı, Rum'u, Ermeni'si, adeta Osmanlı'nın gelmesini beklemişlerdir. Bilhassa Rumeli'deki fütuhâtın süratle genişlemesinde bu dillere destan Osmanlı adâletinin çok tesiri vardır.

Allâh-ü Teâlâ adâletli olunmasıyla

alakalı olarak Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor: **"Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutan ve adâletle şahitlik eden kimseler olun. Bir topluluğa olan kininiz, sizi adâletli davranmamaya sevk etmesin. Adâletli olun. Bu takvaya daha yakındır. Allah(a isyan) dan sakının. Şüphesiz ki Allah sizin yaptığınızdan hakkıyla haberdardır."** (Maide: 8)

Bu âyeti kerimenin kısaca tefsirini yaparak, meseleyi daha iyi anlamaya çalışalım.

Tefsiri Kebirde zikredildiğine göre mükellefiyetler ne kadar çok olsa da, şu iki kısımda toplanır:

1-Allah'ın emirlerine tâzim

2-Allah'ın kullarına şefkat

Buna göre âyeti celiledeki "Allah için Hakkı ayakta tutanlar olun." emri birinci kısma,

"Adaletle şehâdet edenler olun." emri ise ikincisine işaretir.

İmâm-ı Zeccac (*Rahimehullâh*)ın beyanına göre: "Allâh'ın dinini açıklamak suretiyle adâletli şahitler olun" demektir. Çünkü şahit, şahitlik yaptığı hususu açıklayan kimse demektir.

İmâm-ı Atâ (*Rahimehullâh*) buyurmuştur ki: **"Adâletle şahitlik edenler olun"** kavli şerifi "şahitlik ederken (şayet haksız iseler) sevdiklerinizin ve akrabalarınızın tarafını tutmayın. (Haklı olduklarında) Düşmanlarınızın ve muhaliflerinizin lehine olacak şahitlikleri de onlardan esirgemeyin." demektir. Nitekim bir başka âyeti kerimede de: **"Ey iman edenler! Adâleti titizlikle ayakta tutan, kendiniz, ana-baba ve akrabanız aleyhinde de olsa, Allah için şahitlik eden kimselerden olun..."** buyrulmuştur. (Nisa: 135)

Âyeti celilede geçen "El-Kavvam" kelimesi "El-kâim" lafzının mübalağa sigası, "El-kıst" ise adâlet demektir. Dolayısıyla bu tabir, Allâh-ü Teâlâ tarafından bütün mükelleflere hem adâleti üstün tutma, hem de zulümden ve bir tarafa haksız meyilden sakınma husûsunda çok dikkatli davranmaları ile ilgili bir emri ilâhidir.

Mevlâ Teâlâ **"Allah için şahitlik edenler olun"** buyurmuştur ki bu, **"şahitliği yerine getirmekle emrolduğunuz gibi, bu şehâdetiniz, kendi-**

nizin veya akrabanızın aleyhinde de olsa, onu Allah rızası için hakkıyla yerine getirin" demektir.

İmâm-ı Katade (*Rahimehullâh*) şöyle buyurmuştur. **"Ey Ademoğlu! Kendi aleyhine yahut ana-babanın ve yakınlarının yahut kavminin, eşrafının aleyhine de olsa, şahitliği adâletle yerine getir. Çünkü şahitlik insanlar için değil ancak Allâh-ü Teâlâ için yapılır"**.

Allâh-ü Teâlâ adâleti kendi zâtı için seçmiştir. Adâlet yeryüzünde O'nun mîzânıdır ki, güçsüzün hakkını güçlüden, doğrunun hakkını yalancidan onunla alır ve haklıyı haksızdan, doğruyu yalancidan onunla ayırır ve Rabbimiz haddi aşanları onunla engeller. İnsanlar ancak adâletle sulh olur.

Bundan sonra Mevlâ Teâlâ **"Bir kavme olan kininiz sizi (onlar hakkında) adâletsizliğe sevk etmesin"** buyurmuştur.

Bu emir herkese ait olarak kabul edildiği takdirde, bunun manası "Herhangi bir topluluğa olan kininiz, sizi onlara zulmetmeye ve onlara karşı haddi aşmaya sevk etmesin, aksine size kötülük etseler ve sizi korkutsalar da veya size iyilik etseler de, onlar hakkında adil olunuz." demektir. Bu manaya göre âyeti celiledeki hitap umûmî olup, adâletle ve insaf-la hükmedip, zulüm ve eziyeti terk etmekle bütün müminler emrolunmuş olurlar.

Âyeti celiledeki bu hitap sadece kafirlere karşı olan muamelelerle ilgili de olabilir, çünkü bu âyeti kerime Kureyş kafirlerinin Müslümanların mescidi Harama girmelerine engel olmaları üzerine inmiştir.

Eğer burada, "Müslümanların kâfirleri öldürüp çoluk çocuklarını esir ve cariye etmeleri ve mal-

Fatih Sultan Mehmed'in Kılıcı

ları ganimet olarak almaları emrolunduğu halde, Müslümanların müşriklere zulmetmemeleri nasıl anlaşılabilir?" diye sorulacak olursa, buna şöyle cevap verilir: Müslümanların müşriklere pek çok yönden zulmetmeleri düşünülebilir.

1- Kâfirler Müslüman olduklarını açıkça söyledikleri halde Müslümanlar bunu kabul etmeyerek onları öldürebilirler.

2- Babalarını üzme için, küçük çocuklarını öldürerek zulmedebilirler.

3- Onlara müsle (çeşitli uzuvlarını kesip işkence) ederek zulmedebilirler.

4- Onlara verdikleri sözü ve anlaşmayı bozarak zulmedebilirler.

İşte Mevlâ Teâlâ bu âyeti celilesinde **"Bir kavme olan kininiz sizi, onlar hakkında adâletsizliğe sevk etmesin"** buyurarak müminleri bütün bu zulümlerden nehyetmiştir.

Kurtubi tefsirinde zikredildiğine göre bu âyeti celile, bir kimsenin Allah hakkında düşmanına karşı da olsa, hükmünün ve şahitliğinin geçerliliğine delildir. Çünkü Mevlâ Teâlâ bu âyeti celilede **"kızdığı kimsese de adaletli olmayı"** emretmiştir. Eğer bir kimsenin düşmanına karşı hükmü ve şahitliği geçerli olmasaydı, onun hakkında adâletli davranmakla emredilmesinin manası olmazdı.

Yine bu âyeti celile, kâfirin küfrünün kendisine karşı adâletli davranmaya engel olmadığına ve onlardan öldürülmeye müstehak olanlara katl ve istirkak (öldürme ve köle etme) muamelesiyle yetinilip, onlar bizim kadınlarımızı, çocuklarımızı müsle (uzuvlarını kesip işkence) etmek suretiyle öldürerek bizi üzseler de, bizim onları gam ve kedere düşürmek kastıyla müsle ile öldürmemizin caiz olmadığına delâlet etmektedir.

Nitekim Resûlüllahın kızı Zeynep (*Radıyallâhü Anh*) Medine yolunda iken Hebbâr b. Esved ile, Nafi b. Abdi Kays adında iki müşrik onun yolunu kesip mızraklarıyla yaptıkları çirkin bir saldırı neticesinde Hz. Zeyneb'i ve bindiği devesini korkutunca, devenin hevdecinde bulunan Hz. Zeyneb oradaki bir kayanın üzerine düştü. Hz. Zeyneb o sıralar

hamile idi ve bu çirkin saldırı sebebiyle maalesef çocuğunu da düşürdü. Efendimiz bunu haber alınca bir seriye göndererek onları arattırdı.

Ebu Hüreyre bu hususu şöyle anlatıyor: Resûlüllah benim de aralarında bulunduğum bir seriyyeyi yola çıkarırken bize: **"Hebbar ibni Esved ile onunla beraber Zeyneb'e karşı çıkan kişiyi yakalarsanız o ikisini ateşle yakın."** buyurdu.

Ertesi gün olduğunda bize: **"Ben size o iki kişiyi yakalarsanız yakmanızı emretmişim, sonra anladım ki Allah'tan başkasının ateşle azap etmesi layık değildir. Eğer onları yakalarsanız öldürün."** diye haber yolladı. (İbni Haşim, Siret-i Nebeviye: 2/226)

İşte bu hadîsi şeriften de anlaşıldığı üzere bu âyeti celilede düşmanlara karşı adâletsizlikten nehyedilmesinden maksat, onlara İslâm'ın müsaade etmediği cezaları revâ görmektir.

Daha sonra Mevlâ Teâlâ **"Adâletli olun, o takvaya daha yakındır."** buyurarak, adâletli davranmanın sebebinin takvaya yakınlık olarak zikretmiştir. Mevlâ Teâlâ'nın **"Affetmeniz takvaya daha yakındır."** (Bakara 237) kavli şerifi de bunun bir benzeridir.

Bu cümle-i celileye birkaç türlü mana verilmiştir:

1-Adâlet, günahlardan sakınmaya daha yakındır.

2-Allâh'ın azabından korunmaya daha yakındır.

Bu ifade, Allâh'ın düşmanları olan kâfirlere karşı bile adâletli davranmanın vacip olduğunu bildirdiğine göre, Allâh-ü Teâlâ'nın dostları ve sevgilileri olan müminlere karşı ne şekilde muamele etmek gerektiği hakkında ne düşünülebilir?

Mevlâ Teâlâ âyeti celilenin sonunda "Allâh'tan korkun! Şüphesiz ki Allah sizin yaptıklarınızdan haberdardır." buyurarak, kulların yapmış oldukları muamelelerden hiç birinin kendisine gizli kalmadığını açıklamak suretiyle, itaatkârları müjdeleyip günahkârları tehdit etmiştir.

Rûhul Beyan tefsirinde zikredildiğine göre Allâh-ü Teâlâ bu âyet-i celilede zulmün, buğz ve nefretten doğduğu için, kaynağının nefsin hevâsı olduğunu açıklayarak her türlü haksızlığı nehyettikten sonra, müminlere adâleti açıkça emrederek

onun takva ile çok yakın ilişkisi olduğunu beyan etmiştir. O halde mümin kula yakışan, dost düşman ayırmadan herkes hakkında âdaleti gözetmek, özellikle nefsi, ehli ve çoluk çocuğu hakkında adâletli davranmaktır. Nitekim Abdullah İbni Ömer (Radiyallahü Anhümâ) şöyle demiştir: Ben Resûlullahdan işittim, şöyle buyuruyordu: **“Her birerleriniz çobandır. Ve her birerleriniz elinin altındakinden sorumludur. Devlet adamları birer çobandır ve elinin altındakileri layığıyla muhafaza**

etmekten sorumludur. Erkek ailesinde bir çobandır, o da eli altındakilerden sorumludur. Kadında kocasının evinde bir çobandır ve eli altındakilerden sorumludur. Hizmetçi de efendisinin malında bir çobandır ve elinin altındakilerden sorumludur.”

Râvi şöyle demiştir: **“Ve ben zannederim ki, Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şunu da söyledi: ‘Ve kişi babasının malında bir çobandır ve elinin altındakilerden sorumludur. (Hülâsa) her birerleriniz elinin altındakilerden sorumludur.”** (Buhari, Cuma: 10, No: 853, 1/304, Cenaiz:32, Müslim, İmare: 5, No: 1829, 3/1459, Ebu Davud, İmare: 1, No:2928)

Adâletiyle şöhret bulmuş ve tarihe adil hükümdar olarak geçmiş olan Nüşirevan’ın tahtında şöyle bir yazı bulunmuştur: “Saltanat ancak imâret (iyi yönetmek) ile mümkündür. İmaret ise ancak muktedir insanlarla meydana gelir. İnsanlarda ancak mallarla hâkim olur, mallar da ancak yapılarla kaim olur, yapılar da ancak halk arasında adâletle durur. Sultan yapmış olduğu her hayırda etbânın ortağıdır.” İşte bu sözün sahibi olan Nuşirevan, öylesine adâletli bir yönetim sergilemiş ve adâleti öylesine şöhret bulmuştu ki, hiçbir haksızlığı olmayıp adâleti ortada olduğu için âdil lafzı ona lakap olmuştu.

Nakledildiğine göre Nuşirevan öldüğü zaman ta-

butu bütün memleketinde dolaştırılarak: **“Bizde alacağı olan gelsin alsın”** diye nida edildi de, vilayetinde ondan kuruş alacağı olan çıkmadı. Daha sonra maiyetinde bulunan insanlara zulmeden yöneticilerin ise, adâlet vasıfları kayb olduğu için onlar hakkında âdil lakabını kullanmak, ancak yalan ve zulüm olur.

İnsanlı bir kâfire bile âdil denilerek, zalim Müslümanlara bu lakabın kullanılmaması, adâletle zulmün birbirine zıt iki nesne olup bir arada bulunmaması sebebiyledir.

İstanbul fethedildiğinde, bir yeniçeri güya dini bir gayretle Ayasofya Kilisesinin mermerini kırmak isteyince, Fatih Sultan Muhammed Han derhal buna müdahale edip onu engelledi. Cansız bir esere bile böylesine saygılı davranan Sultan Fatih, canlılara elbette çok daha merhametliydi. Ve askerine **“Kendilerine karşı koymayanlara dokunulmamasını, kadınlara, çocuklara, yaşlılara ve hastalara en küçük bir zarar verilmemesini”** emretti. Fetih ordusunun, Sultanın emri üzerine son derece insânî, merhametli, yumuşak ve böylesine adâletli davranması, oranın yerli halkını kendilerine hayran bıraktı. Bizans halkı işte bu sebeple **“Kardinal şapkası görmektense, Osmanlının sarığını görmeyi tercih ederiz”** dediler.

Evet ülkeler kılıçla fethedilir, ama adâletle ayakta kalır.

Fetih Hadîs-i Sahihtir

Fethin 555. yılını idrak ettiğimiz bugünlerde, değerlerinden kopmuş, fetihle işgal arasındaki farktan habersiz bazı sözde aydınlar, bu fetihden rahatsız olmaya başladılar. Eskiden şeklen de olsa kutlamalara ev sahipliği yapanlar, bugün batılı dostlarını(!) incitmek adına İstanbul'un fethine olabildiğince yüzeysel yaklaşıyorlar.

Mehmet TALÛ
bilgi@arifandergisi.com

Son zamanlarda, Müslüman-Türk düşmanlığı ve "Bizans'ın yeniden ihyâsı" propagandasına kendini kaptıran çevrelerden gelse gerek; "İstanbul'un fethedileceğine dair, hadîs olarak Hz. Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)den nakledilen sözün, uydurma olduğu ve Fâtih'in, müstemlekecilik hareketine, dinî bir hava vermeğe çalışması neticesi, sırf barbarlığını kamufle etmek için, Hz. Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)e atfen böyle bir hadîsi uydurduğu veya uydurduğu ve İstanbul'un Fethinin dini bir hüviyeti olmadığı" zaman zaman söylenmektedir. Bunlar tamamen asılsız sözlerdir, art niyetlidir.

555. yılını idrak ettiğimiz bugünlerde değerlerinden kopmuş fetihle işgal arasındaki farktan habersiz bazı sözde aydınlar bu fetihden rahatsız olmaya başladılar. Eskiden şeklen de olsa kut-

lamalara ev sahipliği yapanlar, bugün batılı dostlarını(!) incitmek adına İstanbul'un fethine olabildiğince yüzeysel yaklaşıyorlar. Kutlamalar ise ancak birkaç programla sınırlı. Falanca takımın şampiyonluğu, AB uyum yasaları, IMF'nin bilmem kaçınıcı gözden geçirme haberleriyle dolu gazetelerimizde, fetihle alakalı en küçük bir hazırlık ve kutlama haberi bile göze çarpmıyor. Cesur Yürek filmindeki İskoçyalıyı yere göğe sığdıramayan medyamız Ulubatlı Hasan'ı çoktan unutmuş görünüyor.

Bildiğiniz gibi Arapça bir kelime olan "**Fetih**", açmak demektir. Peki, İstanbul'un fethi ile açılan nedir? Fethi işgalden, yani; askeri bir zafer olmaktan ayıran nedir?

Fetih bir yeri ve orda yaşayanları; buldukları derin ve karanlık kuyulardan hak ve hakikate çıkarmaktır. Aydınlığa, huzura, adâlete ve insanlık imkânlarına kavuşturacaktır. İstanbul'un fethi ile de karanlık, zalim emperyalist, köleci, ah-

laksız, câhil toplum sistemi gitmiş; hürriyet, adalet, birlik, ahlak ve gelişmeyi sağlayan bir sistem gelmiştir. Bunun yanında kana susayan barbarların zaferleri ise, insanlığa hep felâket getirmiştir. İşte İskender'in istilâları, işte Moğolların beldeler yıkan, ocaklar söndüren işgalleri ve işte Timur'un zaferleri!

İstanbul'un fethi ile birlikte yıllardır; zulüm, ahlaksızlık ve soygunculuğun pençesinde inleyen insanlara huzur, adalet ve mutluluk yolu açılmış oldu. İstanbul'a giren Osmanlı askerleri çiçeklerle karşılanmış ve halk her türlü çirkinliğin sembolü haline gelen 'Latin serpuşu' yerine İslâm'ın adâletinin simgesi olan 'Türk sarığı'ni büyük bir açık gönüllülükle kabullenmişti.

Fâtih şehre giren ordusuna söylediği: "Zinhar çocukları, din adamlarını, sizinle savaşmayan ihtiyarları öldürmeyin. Kadınlara dokunmayın. Hz. Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)in size lâıyk gördüğü şerefin ehli olasınız" sözleri bir fâtihle işgalci arasındaki en açık göstergedir. Bununla da kalmayan Fâtih, tıpkı Hz. Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) in, Mekke'nin fethinden sonra, "Bize ne ceza verecek?" diye bekleyen halka: "Bu gün kınama günü değil, hepimiz hürsünüz!" demesi ve kutlu beldenin vâliliğini biraz önce kendisine dış bileyen Attâb İbni Esid'e vermesi gibi, İstanbul'un fethinden sonra halka; 'her hususta serbest olduklarını, isterlerse camilerin duvarına bitişik kilise yapabileceklerini' ilân etmiş olması, O'nun yolunda yürüdüğünü ispat ediyordu.

Fethin bir boyutu da imar etmektir. İstanbul'un fethiyle harâbe halinde devralınmış olan şehir kısa zamanda yeniden onarıldı ve Yahya Kemal'e 'Aziz İstanbul', Necip Fazıl'a da 'İstanbul' şiiirini yazdıracak hale getirildi. Kadıköy'e 'körler ülkesi' adını verecek kadar kör olanlardan kurtarılan şehir yeniden planlanarak ilim, kültür, sanat ve medeniyet merkezi haline getirildi.

Peki ya bugün peşinden koşturduğunuz batılılar... Srebrenitsa'da binlerce insan katledilirken, Mostar Köprüsü top ateşine tutulup yerle bir edilirken neredeydiler? Ebû Garip'te insanlık onurunu ayaklar altına alanlar, dünyanın en büyük mültecî sorununu ortaya çıkarıp dört milyon Filistinli'yi evlerinden, çiftliklerinden sürenler yine onlar değiller mi?

Artık küresel şarlatanlara dur demenin; fetih şuuru nu yeniden kuşanıp Süleymaniye'ye yaslanarak seslenmenin zamanıdır: "Seni seviyorum İstanbul; Mekke,

Medine ve Kudüs aşkına."

İstanbul'un fethi ile ilgili hadîs-i şerif şudur:

Bişr el-Ganevî (Radiyallâhü Anh)¹, babasından yaptığı rivayete göre Hz. Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem):

"Kostantiniyye (İstanbul) elbette feth edilecektir. O'nu feth eden kumandan, ne güzel kumandandır! Onu fetheden asker ne güzel askerdir!"² buyurmuşlardır.

İstanbul'un fethini, hemen hemen sekiz buçuk asır öncesinden, herhangi bir tereddüde yer bırakmayacak kesinlikte bir üslûp ile haber veren hadîsimiz, Kütüb-ü Sitte döneminde, hatta öncesinde tasnif edilmiş kaynaklarda yer almaktadır. Ahmed b. Hanbel (v. 241/855)'in Müsned'i ve bizzat Buhârî (v. 256/870)'nin et-Târihu' l-kebîr ve et-Tarihu's-sağîr'i, İbn Ebî Hayseme (v. 279/892)'nin Kitâbu't-târih'i, Bezzâr (v. 292/905)'in Müsned'i hadîsimizin tasnif dönemine ait kaynakları olmaktadır. Daha sonraki dönemde Taberânî'nin el-Mu'cemu' l-kebîr'i, İbn Kaani' (v. 351/962) in Mu'cemu's-sahâbe'si, Hâkim (v. 405/1014)'in Müstedrek'i hadîsimiz için önemli kaynaklardır. Hatîb Bağdadî (v. 463/1071)'nin et-Telhîs (I, 283)' inden Suyûtî (v. 911/1505)'nin el-Câmiu's-sağîr'ine kadar muahhar dönem eserleri de hadîsimize yer vermektedirler.

İbn Abdilberr (463/1071) el-İstîab'da: 1/170, İbn'ül-Esîr (630/ 1233) Üsdü'l-Gabe'de: 1/189, İbn-i Hacer (852/1448) de el-İsabe'de: 1/162. metnin ilk ravîsi sıfatıyla Bişr el Ganevî'nin tercüme-i halinden bahsederlerken hadîsi naklederler.

Öte yandan Zehebî (748/1347), sıhhat derecesini belirtmek maksadıyla, Telhis'ül-Müstedrek'de: 4/422 metne yer verirler.

Merhum Prof. M. Tayyib Okıç, bu konuya ve feth hadîsine kısaca temas ederek, İstanbul fethine dair diğer bazı haberlerin kaynaklarını da vermiştir. Bkz. Bazı Hadîs Meseleleri Üzerinde Tedkikler, s. 38, dipnot 2-3. İstanbul 1959.

Hadîs-i Şerifin Sıhhati

Kısaca Kütüb-ü Sitte diye anılan altı hadis kitabı yani Buhârî, Müslim, Tirmizî, Ebû Dâvud, Nesâî, İbn-i Mâce'de bulunmaması dolayısıyla, hadîs-i şerifin sahih olmadığı sanılmamalıdır. Zira usûl açısından Allâme Kasım b. Kutluboğa'nın isabetle belirttiği gibi: **"Bir**

hadisin sıhhati, hangi kitapta bulunduğuna bakılarak değil, onu nakleden kişilerin haline bakılarak tayin ve tesbit edilir.” Hadîsimizin bütün kaynaklardaki senedi hemen hemen aynıdır. Seneddeki râvilerin ayrı ayrı tetkikinden çıkan sonuç, senedin muttasıl olduğudur. Binâenaleyh hadîsimiz hakkında Hâkim, “isnadı sahih” derken, meşhur rical âlimi Zehebî, Hâkim’in kanaatine iştirak ile hadîsin “sahih” olduğunu belirtmektedir.

Ayrıca şuna da işaret edelim ki, İstanbul’un fethedileceğini haber veren daha birçok hadîs bulunmakta ve bunların bir kısmı da kütüb-ü sitte’de yer almaktadır. Bak. Buhârî, cihad 93, 157, Ebû Dâvud, cihad 22; fiten: 6; melâhim: 3-4; Tirmizî, fiten: 5, İbn Mâce, cihad: 11; fiten: 35; Dârimî, mukaddime: 43.

Şu gerçek hiç bir zaman unutulmamalıdır; bir hadîsin kütüb-ü sitte’de bulunmaması onun sahih olmadığı anlamına gelmez. Kütüb-i sitte dışındaki kaynaklarda da birçok sahih hadîs bulunmaktadır. İşte bu hadîsimiz de onlardan biridir.

“Mezvuû’ yani Hadîs diye uydurulmuş sözler” ile ilgili kitap yazmış ulemâdan hiç kimsenin, hadîsimiz için “uydurma” iddiasında bulunmamış olmasına rağmen, kendisini Ebû Hanife ve Şafiî’den daha âlim gören, anlayış olarak da müsteşrik ve Şiilere çok daha yakın bulunan Mahmud Ebû Reyre: “Bu hadîsin Yazid b. Muaviye için uydurulmuş olması muhtemeldir, zira Kostantiniye’ye savaşında bulunan ordunun komutanı oydu”, diye bir iddia ortaya atmaktadır. Böylece de ne kadar indî, ğayr-i ciddî ve tarafgir bir yaklaşıma sahip olduğunu sergilemektedir. Zira hadîsteki müjde, Kostantiniye’yi kuşatan değil, fetheden komutan ve ordu içindir. Bu yaklaşımı, Ebû Reyre’nin diğer görüşlerinde de ne kadar keyfi olabileceğini göstermektedir.

Hadisleri değerlendirmede çok rahat hareket eden araştırmacı Nâsiruddin el-Albânî de, hadîs-i şerif râvilerinden Abdullah b. Bişr el-Ganevî hakkındaki İbn Hibbân’ın müspet görüşünün kendisini tatmin etmediği gerekçesiyle, “bana göre hadis sahih değildir” demektedir ve zayıf olduğuna işaret etmektedir. Böyle bir gerekçeye dayalı kişisel kanaatin, dikkate alınacak bir tarafının bulunmadığı da ortadadır.

Bu bilgilerden sonra hadîs-i şerifi senedi ile birlikte inceliyoruz.

Muhammed b. el-Alâ’, Zeyd b. el-Hubâb’dan; O,

el-Velid b. el-Muğire el-Muafiri; O Abdullah b. Bişr el-Ganevî; O da, babası Bişr el-Ganevî kanalıyla nakleder, O’nun, Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem’in şöyle buyurdıklarını işitmiş olduğunu bana haber vermiştir:

“Kostantiniye (İstanbul) elbette feth edilecektir. O’nu feth eden kumandan, ne güzel kumandandır! Onu fetheden asker ne güzel askerdir!” buyurmuşlardır.

Abdullah b. Bişr der ki: Mesleme b. Abdülmelik (120-121/738) beni çağırdı ve bana bu hadîsi sordu. Ben de ona naklettim. O aynı sene Kostantiniye’yi fethetmek üzere sefere çıktı³.

Mevcut bütün kaynaklarda “ولنعم الأمير” şeklinde “و” ile nakledildiği halde, sâdece Müsned’in matbû nüshasında “فلنعم الأمير” şeklinde tespit edilmiştir. Fetih yıl dönümü münasebetiyle mecmua ve gazetelerde neşredilen klişelerde de “ف” ile yazıldığı göze çarpmaktadır.

Hadis ilminde, başlangıçtan hicrî beşinci asır sonlarına kadar ortaya konan ve hadis metinlerini, istisnasız senetleriyle birlikte veren kitaplar orijinal eserler olup, bunlar, birinci derece kaynak kabul edilirler. Hicrî beşinci asır sonlarından itibaren ortaya konan ve öncekilerden bir veyâ bir kaçının özetlenmesi, şerhi, belirli konulardaki hadîs metinlerinin çeşitli maksatlarla derlenmesi veya pratik istifadeyi kolaylaştırmak gayesi ile alfabetik sıraya göre dizilmesi şeklinde te’lif edenler ise ikinci ve üçüncü el eserlerdir. Bu ikinci grubun bir kısmı yarı ilmî, büyük çoğunluğu da halka hitâb eden ve kaynak hüviyeti taşımayan kitaplardır. Bu nokta esâs alınarak, elimizdeki metnin kaynaklarını şöylece sıralayabiliriz:

Tetkikimize göre hadîsin en eski yazılı kaynağı, Buhârî (256/870)’nin et-Tarih’ul-Kebîridir ve yine bildiğimize göre, bu kaynak şimdiye kadar hiç kullanılmamıştır. Yukarıdaki metin oradan alınmıştır. İkinci yazılı kaynak, Ahmed b. Hanbel (241/855)’in Müsnedidir: 4/335. Üçüncü kaynak ise el-Hakim en-Nisabûri (405/1014)’nin el-Müstedrek ala’s-Sahihayn isimli hadîs mecmuasıdır: 4/421-422.

Hadîsin senedi, mevcut bütün rivâyetlerde: Bişr el-Ganevî, Abdullah b. Bişr, el-Velid b. el-Muğire, Zeyd b. el-Hubab sırasını takip eder. Dördüncü râvi olan Zeyd’den itibaren şahıslar değişir. Beşinci râvi;

Buhârî'nin yukarıdaki rivâyetinde; Muhammed b. el-Âla'dır; Buhârî'nin ikinci rivayetinde, Abde b. Abdullah el-Huzaî (Ö: 258)'dir. el-Hakim'in rivâyeti de, beşinci râvi olarak Abde ile devam eder. Ahmed b. Hanbel'in rivayetinde ise, Ebû Bekir İbn-i Ebî Şeybe (159-235)'dir.

Beşinci râvi durumunda olan Muhammed b. Ala' (161-248) ve Ebû Bekir İbn-i Ebî Şeybe (159-235), sadece bir râvi değil, aynı zamanda, büyük çapta hadîs mecmuaları da olan muhaddislerdir. Bu durum, hadîs-i şerifin, ta ilk devirlerde zabta geçiriliş kitaplardaki yerini aldığını işaretlemektedir.

Netice

Bir beldeyi, bir şehri harb veya sulh yoluyla ele geçirmek ve kapılarını İslâm'a açmak anlamına gelen **"FETH"** İslâm'da, başlıca iki yerde kullanılmıştır: Birincisi, İslâm'ın kalbi ve merkezi olan Mekke'nin fethi için Kur'an-ı Kerim'de kullanılır. **"İnnâ Fetahnâ leke fetihan mübinâ"** şeklinde başlayan bu sûre "Fetih Sûresi" ismini taşır. İkincisi ise, Allah'ın Rasûlü'nün kelâmında ifâde edilir. Bu da "Feth-i Kostantiniyye = İstanbul'un Fethi"ni müjdelere.

Birincisi; Allah'ın Peygamberine; ikincisi ise Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in ümmetine müjdesidir. Her ikisi de, gerçekleşmeden önce haber verildiği için, istikbalden haber veren birer mucizedir.

Yine gerek Kur'an-ı Kerim'deki Mekke'nin fethi ve gerekse hadîs-i şerifdeki İstanbul'un fethedileceğine dair haberlerde, kesinlik ifade eden bir üslûb kullanılmıştır. Kur'anda, hâdise geleceğe ait olmasına rağmen, tahakkukunun yüzde yüz olacağını ifade için mâzî sigası ile **"Biz, sana pek parlak bir fetih ihsan ettik"** buyurulmuş; hadîs-i şerifte de, fiilin başında, katıyyet ifade eden te'kid lâmı, sonunda da tekîd-i nûn-ı müşeddede kullanılarak **"muhakkak ve kesinlikle feth edilecektir"** buyurulmuştur.

Ne var ki, Kur'an-ı Kerim'de, fiil malum sigası ile ve faili yani fâtihi belirterek, Mekke'nin, Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) tarafından fethedileceği bildirilmiş; hadîs-i şerif'de ise fiil, meçhul sigası ile getirilerek fâtihi belirtilmemiştir.

Bu durum ise, Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'den hemen sonra tâ Hz. Osman (Radiyallâhü Anh)

devrinden itibaren, çeşitli ordu kumandanlarını gayrete getirerek, onları Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in müjdesini gerçekleştirme ve fâtihini malum hale getirme yarışına sevk etmiştir. Allahımızın büyük bir lütfudur ki, Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in müjdesine mazhar olma şerefi, büyük Türk Hükümdarına ve O'nun şerefli ordusuna nasip olmuştur. Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in tebci edip bağrına bastığı Türk Ordusu'na!...

Bu bakımdan Müslümanlarca, Resûlullah Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'den yakın tarihimize kadar pek çok belde ve şehir fethedile geldiği halde, **"Fâtihi"** unvanı, sadece Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in arzusunu yerine getiren ve O'nun müjdesine mazhar olan Türk Hükümdarı Sultan II. Mehmed'e verilmiştir.

İşte o unvanın kaynağı bu hadîs-i şeriftir, onu veren de bizzat Resûlüllah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'dir.

- Dipnot -

1 - El-Ganevî yerine, el-Has'ami de denilmektedir. Bak. Askalanî, İsabe, 1/439; A.b.Hanbel, 4/335

2 - Hakim, Müstedrek, 4/422, No:8300; A.b. Hanbel, 4/335, No:18478; Buhari, et-Târîhu'l-Kebir, 2/81, No:1760; et-Târîhu's-Sagir, 1/306, No:1482; Deylemi, Firdevs, 5/481, No:8825, Taberani, el-Mu'cemu'l-Kebir, 2/38, No:1216. Bu hadis-i şerifin isnadı (sened zinciri) sahihtir. Hakim, a.g.e. 4/422. Daha fazla bilgi için bak. "Fetih hadisi sahihtir.", Shf: 332

3 - Bak. Buhârî, et-Târîh'ul-Kebîr, cild; 1, kısım: II., s. 81 Haydarâbad 1362. Son kısmının tercümesi ve diğer kaynaklar da dikkate alınarak yapılmıştır.

Fetih ve Gençlik

İstanbul'un fethine biz nereden bakıyoruz, gençlik nereden bakıyor? "Fatihin torunlarıyız" ifadesinin içini ne kadar doldurabiliyoruz. Bu fetihden çıkarmamız gereken dersler neler? Acaba fetih rûhu sadece kürsülerde kalıp, gözyaşlarında boğulup, dilden kalbe inemiyor mu?

Ali Ulvi UZUNLAR
bilgi@arifandergisi.com

Öyle bir hareket ki çağ değiştiriyor. Öyle bir hareket ki kıtaları birleştiriyor. Öyle bir hareket ki koskoca Roma imparatorluğunun doğu bölümünü tarihe gömüyor. Bununla kalmıyor fetihden sonra verdiği insanlık dersleri ile İslâm'ın ne kadar hoşgörülü ve mükemmel bir din olduğunu cihâna tekrar izhar ediyordu. Bütün bu sonuçlar, Allah Resûlünün hadîs-i şeriflerinin Müslümanlar için ne kadar önemli, dini, siyasi, ekonomik açıdan zaman ve çağlar bakımından ne kadar mükemmel bir tespit olduğunu gösteriyor. Allah-ü Teâlâ buyuruyor; "Habibim ne konuşuyorsa benim kontrolümdedir. O hevâsından konuşmaz."

Peki fethine nasıl bakılıyor?

Allah-ü Teâlâ insana iki tür göz, iki tür kulak vermiştir. Bir beden gözü ve kulağı, bir de kalp gözü ve kulağıdır. Hz. Ebûbekir (Radiyallahü Anh) da Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)e bakmıştı, o da Allah'ın ayetlerini işitmişti, Ebû Cehil'de. Biri hüküm verirken, hayat programını düzenlerken beden gözü, beden kulağını ölçü kabul etti. Hz Ebûbekir ise kalp gözünü, kalp kulağını ölçü kabul etti. Birisinin amacı nefsanî duygularını tatmin etmektir. Hz. Ebûbekir'in amacı ise İslâm'ı, yani güzellikleri birey ve toplum bazında tesis etmektir. Kur'an-ı Kerim'de, Allah (Celle Celâlühü) nezdinde insanların en şerlisi 'sağır olanlar, dilsiz olanlar ve akılsız olanlardır' buyrulmaktadır. Tabi ki burada Rabbimizin kastı

mânevî bakımdan sağrlık, dilsizlik ve akıl mahrumiyetidir.

Fethin de zâhiri kısmı vardır, bâtinî kısmı vardır.

Biz fethi nereden bakıyoruz. Gençlik neresinden bakıyor? Çıkarmamız gereken dersler neler? "Fatihlerin torunlarıyız" ifadesinin içini ne kadar doldurabiliyoruz. Acaba, sadece kürsülerde kalıyor, gözyaşlarında boğuluyor, dilden kalbe inemiyor mu bu ruh? Burada, bir an tefekkürün önemi zannediyorum çok anlam kazanıyor.

Öncelikle zamanımızın Müslüman gençliğinin dertlerine bir bakalım. İslâm ülkelerinin bir tanesinin ilahiyat fakültesinde bir profesör, gençliğin ilgilenmesi ve dertlenmesi gereken sorunlarla ilgili bir seminer düzenliyor. "Seminerden önce bahsedeceklerimle, gençlerin dertleri arasında ki paralelliği görmem gerekir" diye düşünüyor ve birer kâğıt dağıtarak, çözülmesi halinde çok memnun olacakları sorunlarını yazmalarını istiyor.

Kâğıtları incelemeye aldığında bir de ne görsün? Kendi anlatacaklarıyla, gençlerin sorunları arasında büyük farklar var. Gençlerin sorunları; üniversiteyi bitirince bir yere kapak atmak, cep telefonunun marka ve özelliğini yükseltmek, karşılıksız aşk maceraları, kısa yoldan zengin olmak v.s.

Bir de Fatih'in derdine bakalım...

Yaş 21, dert fetih, karadan gemileri yürütüyor... Başka bir muhasara ve Fatih'in cevabı;

Soğuşa-sıcağa, açlığa-susuzluğa ve yorgunluğa karşı çok dayanıklı olan Fatih Sultan Mehmed Han, Trabzon üzerine çıktığı seferde Zigana dağlarını yaya olarak bin bir müşkülâtle geçerken, yanında bulunan Uzun Hasan'ın annesi Sara Hatun: "Ey oğul! Bir Trabzon için bunca zahmete değer mi?" deyince, Fatih: "Bu zahmet din yolunadır, ahirette Allah-ü Teâlâ'nın huzuruna varınca inâyet ola. Zîra elimizde İslâm kılıcı var. Eğer bu zahmeti ihtiyar etmezsek bize gazi demek yalan olur" cevabını veriyor.

Fetihten çıkartılması ve hayata geçirilmesi gereken acil dersler var. Sözde bir takım duygularımızı tatmin etmekten ziyâde, ibret alarak

gençlerimize düzgün eğitim vermemiz gerekir. Kur'an'la barıştırarak, Resûlullah'ın yoluna tabiiyetini sağlayacak programlar düzenleyerek, namaza ikâmelerini sağlamak açısından Resûlullah'ın sünnetine uyararak (küçükken alıştırmak) değişik zehirlerin yayınlandığı, boş meşguliyetlerin programlandığı internet ve televizyonun kontrollü halde kullanımını sağlayarak.

Hülâsa anne-babaların aile eğitimini, çocuklarımızın ve gençlerimizin eğitimini İslâm'a ve çağımıza uygun bir şekilde sağlamak zorundayız.

Gençlerimize çok az sorumluluk veriyor, "daha küçük o beceremez" diyerek sorumlulukları biz alarak onlara kötülük ediyor ve toplum olarak kalifiye olmayan iş beceremeyen bir toplum ortaya çıkarıyoruz. Hâlbuki Allah Resûlünün sahabelerine baktığımızda 10 yaşında Hz. Ali'nin Müslümanlığı, 12 yaşında olan Zeyd bin Sabit'in Bedir'e gelmek istemesi, ancak götürülmemesi üzerine annesinin akıllı tesellisi ile Allah Resûlüne gelerek, okuma yazmasının iyi olduğu bu konuda bir görev verilmesi noktasındaki isteği, çok genç yaşta İbraniceyi ve diplomatik ilişkiler için birkaç dili öğrenerek İslâm'ın diplomatik işlerinde vesile olması ve Hz. Peygamberin vahiy kâtibi olması, Hz. Ebûbekir zamanında Kur'an-ı Kerim'in baştan sona düzenlenmesinde görev alması.

18 yaşındaki Zeyd (*Radıyallahü Anh*)a Hz Ebûbekir gibi büyük sahabelerin içinde bulunduğu ordunun komutanlığının verilmesi gibi bir çok hâdis, bizim çocuk diye gördüğümüz aslında 12-13 yaşlarında artık buluş çağına gelmek üzere olan gençlerimize sorumluluk ve değer vermemiz gerektiğine işaret ediyor.

Fetih bize çok şey anlatıyor aslında. Fatih'in fetih gerçekleşmeden önce hocasından dua istemesi, şehre girerken hocasını atının üzerine bindirmesi, tevâzunun, hocaya saygının önemini, fethi müteakip Fatih'in, büyük ilim, din, kültür ve sanat adamlarını etrafında toplayarak İslâm medeniyetine yeni bir hamle vermesi ve İstanbul'u devrin en yüksek medeniyet merkezi haline getirmesi.

İstanbul'un Fethi

Müslümanların Bizans'ı muhâsara etmeleri, Resûlullah'ın o meşhur hadîs-i şerîfinin sırrına mazhar olabilmekte gizlidir. Defalarca kuşatılan ve kimseye nasip olmayan fetih, 29. muhâsarada Sultan Fatih'e nasip olmuştur. Ne ibretli bir tevafuktur ki, Fetih suresi de 29 âyettir.

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER
mozsimskler@hotmail.com

İstanbul'un fethi bizim için iki yönden önem arz etmektedir. Bunlardan bir tanesi; dedemiz Fatih Sultan Muhammed Han bu şanlı zaferle birlikte, orta çağı kapatıp yeni çağı açmıştır. Böylece Müslüman Türk milletinin kahramanlığını dünya tarihine altın harflerle yazdırmış; hilâlin haça galibiyetini haçlının beynine adeta kazımıştır. Fetih, işte bu yönü ile biz Türk Milletini ilgilendirmektedir.

Diğeri ise; Peygamber Efendimizin; "Elbette Kostantiniyye (İstanbul) fetholunacaktır. Onu fetheden komutan ne güzel komutan, onu fetheden ordu ne güzel ordu." buyurarak, Bizans'ın fethedileceğini müjdenmesinden dolayıdır ki, bu yönü ile de bütün dünya Müslümanlarını ilgilendirmektedir.

Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Bizans'ın fethiyle birlikte Müslümanlara daha başka fetihler de müjdeledi. Ve aynen Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) in buyurduğu gibi oldu. Haber verdiği fetihler vakti saati gelince, gerek Ömer (Radiyallâhü Anh) gerekse Osman (Radiyallâhü Anh) zamanında birer birer gerçekleşti.

Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) yukarıda zikrettiğimiz meşhur hadîs-i şerifde, Bizans'ı fethedecek olan ordunun komutanını da, askerini de övmüştü. İşte Müslümanların Bizans'ı muhâsaraları, Resûlullah'ın o meşhur hadîs-i şerifinin sırrına mazhar olabilmekte gizlidir. Başta Ebu Eyyüb-el Ensâri (Radiyallâhü Anh) olmak üzere İstanbulumuzda medfun bulunan birçok Sahabe-i Kiram, Resûlullah'ın bu övgüsüne mahzar olabilmek sevdasıyla buralara kadar gelmiş ve bu uğurda şehid olmuşlardır. Önce Müslüman

Araplar, ardından da Müslüman Türkler yüzlerce yıl boyunca İstanbul'a seferler düzenlemişler, Bizans pek çok defalar muhasara edilmiş, fakat kimseye nasip olmayan fetih **29. muhâsarada**, Fatih Sultan Muhammed Han'a nasip olmuştur. Ne ibretli bir tevafuktur ki **Fetih suresi de 29 ayettir.**

Fethi iyi anlayabilmek için önce Sultan Fatih'i tanımak ve bilmek gerekir. Onu iyi tanımak lazım ki; çağ açıp-çağ kapatmak, tarihin akışına yön vermek, böylesine büyük zaferlerin altına imza atabilmek nasıl mümkün oluyor, daha iyi anlaşılın. Onun için İstanbul'un fethinden önce, o Müslüman Türk büyüğünü kısa da olsa anlatmaya çalışalım.

Sultan Fatih çocukluğundan beri özel bir ilgi ve eğitimle büyütüldü. Adeta Bizans'ın fethi için yetiştirildi. Daha doğarken evde "Fetih" Suresi okunuyordu, evde veliler ve âlimler bulunuyordu. Fatih'in babası Sultan II. Murat, bu doğum münasebetiyle evlerine misafir olarak teşrif etmiş olan şeyhi Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretlerine sordu:

- Efendi Hazretleri, İstanbul' un fethi bana nasip olacak mı?

Demek ki, Fetih süresi okununca aklına hemen İstanbul'un fethi geliyor ve hepsinin gönlünde Resûlullah'ın övgüsüne mazhar olabilmek sevgisi ve muhabbeti yatıyor. Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretleri cevâben buyurdu ki:

- İstanbul'un Fethi, şu beşikteki yavru ile şu bizim köseye nasip olacak...

Fatih daha beşikte küçük bir bebek, Akşemseddin ise henüz gençlik çağlarında olan, sakalı, bıyığı yeni terlemiş bir delikanlı. Böylece Hacı Bayrâm-ı Velî Hazretleri, Sultan Fatih henüz kundaktayken, Akşemseddin Hazretleriyle İstanbul'u fethedeceğinin müjdesini vererek açık bir kerâmet gösteriyordu.

Fatih, bir taraftan Akşemseddin Hazretlerinden diğer taraftan Molla Gürâni Hazretlerinden ders görek hem mânen, hem maddeten çok iyi bir eğitim ve terbiye ile büyüyor, bu fethede lâıyk olacak bir ciddiyetle yetiştiriliyordu. Resûlullah'ın müjdesine muhatap olabilmek arzusu daha küçük yaşlardan itibaren gönlüne öylesine yerleşmişti ki, daha sekiz yaşlarında iken yastığına İstanbul haritasını çizmiş, her akşam bu haritaya bakıp planlar kurarak onu fethetme hayaliyle uyuyordu.

Sultan Fatih yaşadığı devrin birçok ilmini öğrenip birçoğunda âlim oldu. Tarih kitaplarının beyanına göre, bütün şehzadelere öğretilen Çağatay lehçesi ile Farsça ve Arapçanın dışında, Sultan Fatih Yunanca, Latince, Sırpça, İtalyanca, İbraniceyi de öğrenmişti. Yani o devrin en geçerli dillerini ve ilimlerini tahsil etti. Osmanlıda, Sultan Fatih gibi çeşitli âlim ve sanatkârlardan ders gören başka bir şehzade daha göstermek mümkün değildir. İlim öğrenmeye karşı öylesine arzu ve istekliydi ki, padişah olup tahta çıktıktan sonra bile tahsiline devam etti. Hocalarına gösterdiği hürmet ve itaat ise bambaşkaydı. Padişah olduktan sonra bile, zahiri ilimlerdeki baş hocası Molla Gürâni'nin elini öperdi. "Bu zamanın İmam-ı Âzâmı" dediği "Mirâtül Usûl" kitabının müellifi olan Molla Hüsrev hazretlerine, ayağa kalkıp hürmet gösterirdi.

İlim ve fikir adamlarını çok sever, onlarla oturur yer, içer adeta hayatını paylaşırdı. Hatta gjyim konusunda, ulema kisvesini hükümdar kıyafetine tercih ederdi. Sultan Fatih, Osmanlı Sultanları içinde hem en büyük asker, hem en büyük devlet ve siyaset adamı, hem de en çok âlim olanıydı. Denilir ki: "Askerlikte Yavuz Sultan Selim, Siyasette Kanûni Sultan Süleyman, ilimde ise Yıldırım Beyazıt O'na yaklaşmışlar fakat yetişememişlerdir."

Hayatı şan, şeref ve başarılarla dolu dolu geçen Sultan Fatih, sizin de malumunuz olduğu üzere İstanbul'un fethinde yirmi bir yaşında genç bir delikanlıydı. Özellikle genç kardeşlerim bunu iyi düşünsünler. Bu genç yaşında para-pul, makam-mevki sahibiyken, her türlü imkân ve fırsat elindeyken keyfinde âleminde gezmiyor da, barlarda, gazinolarda tepinerek gençliğini çürütmüyor da, ülkeler fethediyor, bir devir açıyor ve bir devir kapıyor. Tarihin gidişatına yön veriyor. Elbette onun da bir takım gençlik arzuları ve istekleri vardı ama o, her türlü shevânî arzularını gemlemiş, nefsânî isteklerini bir kenara bırakmış, Rasûlullah'ın övgüsüne mazhar olabilmek sevdasıyla, hayatının ilkbaharında çok zor bir muharebeye ve mücadeleye giriyordu. Resûlullah'ın "Onu fetheden ordu ne güzel ordu" hitabına muhatap olan iki yüz bin kişilik o şanlı fetih ordusunun başında, köhnemiş Bizans'ı tarihe gömmek istiyordu.

Sultan Fatih'e "Senin derdin, gayen nedir?" diye sorulunca da, diyor ki: "Benim derdim, şöhet, şehvet, kuru bir iktidar ve kuru bir saltanat davası değildir. Ya

nedir? Resûlüllah'ın övgüsüne mazhar olup, Bizans semalarında çan sesleri yerine "Allâh-ü Ekber" sedalarını yükseltmektir!"

Sultan Fatih Edirne'de gerekli harp hazırlıklarını yapmaya başladı. En önemlisi de Bizans'ın düşmesine sebep olacak, o güne kadar emsali görülmemiş havan toplarını döktürdü. Tüm proje ve balistik hesapları Sultan Fatih'e ait olan bu topların icat edilmesiyle, bundan böyle askerlik tarihinde yeni bir çağır açılıyordu. O güne kadar toplar kalelerin sadece duvarlarını dövüyorken, Sultan Fatih'in bu müthiş icadıyla birlikte artık burçların arkası da vurulacaktı. Daha sonra bu toplar dünya askerlik tarihinde bir dönüm noktası olacak ve Avrupa şatoları teker teker yıkılıp, derebeylikler sona erecekti.

Ve nihayet Feth-i Mübin'i gerçekleştirecek orduyuyla 23 Mart 1453 Cuma günü Edirne'den hareket etti ve 5 Nisan günü İstanbul önlerine geldi. Fatih'in yanında meşhur mutasavvıf ve hekim olan Akşemseddin ve Akbıykdede gibi büyük velilerin yanı sıra, hocası Molla Gürânî ve Molla Hüsrev gibi âlimler de bulunuyordu.

Sultan Fatih 6 Nisan günü bu Allah dostları, âlimler ve ordusuyla beraber surlar önünde Cuma Namazını kıldı ve ardından münâdiler, muhasaranın başladığını ilan ettiler. "Şahi" denilen büyük topun ateşlenmesiyle tarihi savaş başladı. Topların gürültüsü ile Bizans şaşkına dönmüştü. Eli silah tutan herkes doğu Roma'nın müdafaasına çağırılmıştı...

Bizans 52 gündür muhasara ediliyordu fakat bir netice elde edilememişti. Çünkü Fetih ordusu kale-

ye ne taraftan taarruz edecek olsa, orada müthiş bir mukâvemet ve direnişle karşılaşılıyordu. Sanki Bizans ordusu taarruz edilecek yeri önceden biliyor da bütün kuvvetlerini oraya yığıyordu. Bunun sebebi şuydu:

Sultan Fatih'in Yakup Paşa adındaki veziri Bizans nâmına ajanlık yapıyor, taarruzun ne taraftan yapılacağını öğrenip Bizans'a haber uçuruyordu. Onlar da buna göre tedbir alıp, yapılan hücumları savuşturabiliyorlardı. Yakup Paşa denilen bu hain, aslında "Maestro Jacapo" adında Venedikli bir Yahudi'dir. Sözde sonradan

Müslüman olup Yakup adını almıştır. Bilâhare paşa ünvanını da alan bu Yahudi dönmesi, Fatih'in özel hekimliğine kadar yükselmiş, neticede maalesef Sultan Fatih'i zehirleyerek şehid etmiştir. Venediklilerin evvelce Sultan Fatih'e tertipledikleri on dört suikast bir netice vermemişti, on beşincide ise bu Yahudi dönmesi ile anlaşarak Sultan Fatih'i bu alçağa zehirletmişlerdi. Bu suikast için kendisine iki yüz elli bin duka altın verilecek ve bütün sülâlesi de bir takım imtiyazlara sahip olacaktı. Ama bu hain beklediği paralara ve imtiyazlara kavuşmadan, Sultan Fatih'in askerleri tarafından parça parça edilerek, leşi layık olduğu adrese, yani cehenneme gönderilmiştir.

İşte Yakup Paşa denen bu hain, Bizans'ın Fethinden bir önceki gece yine sordu: "Sultanım yarın nereden taarruz edeceğiz?" Sultan Fatih kükredi: "Bilsem boynumdaki damar bunu biliyor, vallahi onu koparıp atardım" ve hiç kimseye söylemedi.

İşte o geceyi, 1453 yılının 28/29 Mayıs gecesi ni şanlı ordu "Mum Donanması" yaparak geçirdi. O geceyi merhum Mustafa Müftüoğlu "Yalan söyleyen Tarih utansın" isimli kitabında şöyle anlatıyor. "Mum donanması denilen ateş ve ışık şenliği, hava karardıktan sonra başlamış ve Marmara'dan Haliç'e kadar uzanan muhasara hattında, bir anda kandiller, fenerler, mumlar, meşaleler ve öbek öbek ateşler yakılmış, donanmanın gemileri de bu şenliğe iştirak edince, Bizans ateşten çember içine alınmıştı. Bu ışık deryası içinden yükselen Tekbir ve Tehlil sesleri, Bizanslıların bütün maneviyatı-

nı yıkıyordu. Gözyaşlarıyla birbirini çiğnercesine Ayasofya'ya koşan halk, imparatorla beraber bütün saray erkânıyla katıldığı son ayine iştirak etmişti. Mum donanması gece yarısına kadar devam etmiş ve bilahare ışıklar söndürülüp ortalık zifiri bir karanlığa gömülmüştü.”

Yine o gece Akşemseddin Hazretleri tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş asker arasında dolaşıp moral telkini yapıyor, Fatih'de at üzerinde bütün muhasara hatını son kez geziyordu.

Maddi ve mânevî bütün hazırlıklar neticesinde, ertesi gün yapılan müthiş bir taarruzla İstanbul'un fethi müyesser oldu.

Fatih Sultan Muhammed Han şanlı ordusuyla Topkapı'dan İstanbul'a girdi. O şanlı fetih ordusu Bizans halkının tezahüratı, gazilerimizin Tekbir ve Ezan sesleri arasında ilerlerken, Rum kızları ellerindeki çiçek buketlerini Fatih zannederek Akşemseddin'e götürdüler. O atını dizginleyip hafifçe geri çekti ve gözleriyle "Fatih ben değilim, odur" şeklinde Sultan Fatih'i işaret etti. Rum kızları bu sefer genç komutan Sultan Fatih'e yönelip çiçek buketlerini ona takdim ettiklerinde o da hocasını işaret edip dedi ki: "Her ne kadar sultan ben isem de, İstanbul'un manevi fatihi hocamdır. Siz bu çiçekleri ona götürün!"

Şu tevazuyu, edebi ve saygıyı görüyor musunuz? Efsanevi Bizans'ı fethetmiş, arkasında nice kahramanlarla dolu bir ordunun başında muzaffer bir komutan olarak törenle şehre giriyor; böyle bir ortam ve atmosfer, kendisine gösterilen ilgi ve duyulan hayranlık, onu ne şımartıyor, ne de başını döndürüyor. Gurura ve kibre kapılmadan, büyük bir tevazuyla bu başarıdaki aslan payını hocasına ayırıyor ve "İstanbul'un manevi fatihi hocamdır! Çiçekleri ona götürün!" diyebiliyordu. İşte İslâm terbiyesinin verdiği saygı ve sevgi, edep ve ahlak... Netice olarak da dünya böyle bir zafere şahit oluyordu.

Ve Fatih, Ayasofya'ya ilerliyor. O sırada Ayasofya kadın-erkek, çoluk-çocuk, genç-ihtiyar, her yaşta Rum ve Ermeniler tarafından doldurulmuş, tabii Fatih'i görünce korku ve gözyaşlarıyla yerlere kapandılar. Fatih'de kendisini Resûlüllah'ın övgü-

süne mazhar kıldığı için Allah'a şükür secdesine kapandı. Fatih şükür secdesinden kalktıktan sonra o muazzam kalabalığı sükûnete davet ederek, korkudan gözleri fal taşı gibi açılmış olan insanlara şu sözleri söylüyor:

- Kalkınız! Hepinize söylüyorum ki şu andan itibaren artık ne hayatınız ne de hürriyetiniz hususunda gazabı şahânemden korkmayınız!

O devir insanın bilmediği duymadığı, hatta hayal bile edemediği bu sözler onları çok etkiledi ve şu tarihi sözü söylediler:

- **Osmanlının sarığını görmek, Latin serpusunu görmekten evlâdır.**

İşte o büyük ecdat... Gittikleri her yere hakkı, hukûku, adâleti götürmüşler, herkese hakiki manada hürriyet vermişlerdir. Fethettiği yerlerdeki Ruma, Ermeniyeye dokunmamış ve ibadet hakkı tanımışlar, "İsteyen camiye gitsin, isteyen kiliseye veya havraya gitsin" demişlerdir. Bir tane çocuk, kadın katledilmemiş, bir tane tecavüz hadisesi cereyan etmemiştir.

Bu gün dünyayı ateşe veren ve girdiği ülkelerdeki insanlara en akıl almaz zulümleri reva gören müstekbirlerin kulakları çınlasın...

Fethin bu yıldönümünde başta Sultan Fatih olmak üzere, bütün fetih şehitlerini rahmet ve minnetle anıyorum.

Fî Emanillah!

Fetih Rûhunun Bizlere Söyledikleri...

Bir sahabi düşünün ki, Sevgili Peygamberimizi evinde yedi ay kadar misafir etmiş bahtiyar bir insan, Medine'de kalıp Resûlüllah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) in dizinin dibinde yatmak varken, 840 küsür sene mezarı bile belli olmadan Bizans topraklarında yatacak, bir gün Resûlüllah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in sözünü gerçekleştirecek nesil gelecek diye...

Ömer DÖNGELOĞLU
www.omerdongeloglu.net

Arifan dergimizin kıymetli okurları, hepinizi hürmet ve muhabbetle selâmlarken, duâ eder, duâlarınızı beklerim. İşte bir yeni yazımızda daha siz aziz kardeşlerimle yine beraberiz.

Âlemlerin Rabbine sonsuz hamdü senâlar olsun. Salât ve selâm, tahiyât-ü ikram Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) e O'nun Âl ve Ashâbına ve cümle ehl-i imânın üzerine olsun.

Mayıs ayını diğer aylardan farklı kılan husus bilindiği gibi İstanbul'un fethinin bu ayda gerçekleşmiş olmasıdır. İstanbul'un fethinin sadece bizim tarihimiz için değil, tüm dünya tarihi açısından önemini sanırım bilmeyenimiz yoktur. Zîra bu Feth-i Mübin; çağlar açıp, çağlar kapatan muhteşem bir hadisedir.

İstanbul'un fethi her yıl ülkemizde çok çeşitli etkinliklerle kutlanmakta ve anılmaktadır. Bizler de buradan, başta Fatih Sultan Mehmed Han olmak üzere fethin tüm ümera, vüzera ve askerlerini rahmet, minnet ve duâlarla anıyoruz. Rabbim cümlesinin makamını cennet eylesin. Mevlâ bu cennet vatanımızı kıyamete kadar elimizden almasın, almak ve bölmek isteyenlere de imkân ve fırsat vermesin.

Sevgili Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in mübarek bir hadîs-i şeriflerinde işaret buyurdıkları **“İstanbul bir gün elbette fetholunacaktır. Onu fetheden komutan ne güzel bir komutan, onu fetheden asker ne güzel bir askerdir.”** sözleri sebebiyle, taa sahâbe efendilerimiz zamanında bu fethin hülyâları ve teşebbüsleri başlamış olup, Hz. Ebû Eyyüb el-Ensârî (Radiyallâhü Anh) Hazretleri de ilerlemiş yaşına rağmen bu sebeple taa Medine

den kalkıp İstanbul surlarının dibine kadar gelmiş, ama fethi göremeden vefat etmiştir. O büyük sahabî, vefatı halinde nâşını surlara en yakın yere kadar götürülmesini ve oraya defnedilmesini vasiyet etmiştir. Bu büyük bir ruh halinin tezâhürüdür. Ve bu gün yetişen nesil-lerimize aktarmamız gereken diriltici iksir, işte budur. Düşünün ki bir sahabî üstelik Sevgili Peygamberimizi evinde yedi ay kadar misafir etmiş bahtiyar bir insan, Medine'de kalıp Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in dizinin dibinde yatmak varken, 840 küsur sene mezarı bile belli olmadan Bizans topraklarında yatacak, bir gün Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in sözünü gerçekleştirecek nesil gelecek diye...

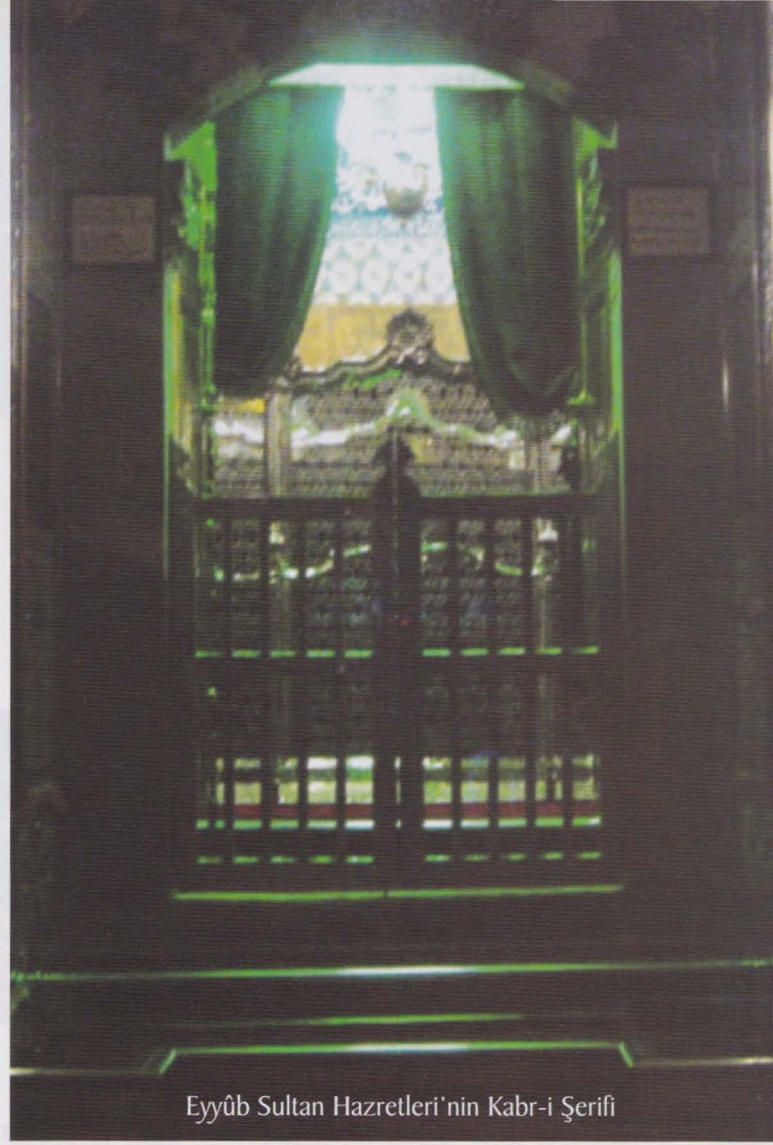
Bizans'ın Fatih'i elbet bir gün gelecek diye hasretle bekleyecek oracıkta. Resûlullah'ın her sözüne **"işittik ve itaat ettik"** makamında îmân etmiş o Asr-ı Saâdet nesli sanki "acaba, sahâbeye bile nasip olmayan bu müjdenin sahibi olacak komutan ve askerleri kim?" diye merakla surların dibinde Fatih'in geleceğini beklemiş.

Hem de ne sabırla... Bir gün değil, beş gün değil, tam 840 sene beklemek... Sahâbe aşkı, sahâbe sabrı, sahâbe îmânı lazımmış, demek ki...

Bir başka açıdan bakarsak bu fotoğrafa şöyle de diyebiliriz. Hz. Ebû Eyyüb el-Ensârî (Radiyallâhü Anh) adeta, "madem bu müjdeye ben nail olamadım, bâri o fethin ordusu İstanbul surlarından içeri girerken benim üzerime basıp geçsinler ve kabrimden ben onları seyredeyim. Kimmiş bu, Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in asırlar öncesinden görmediği halde övdüğü İslam'ın yiğitleri?" der gibiydi.

Demek ki aşkı olanın sabrı da olması gerekiyormuş. Sahâbe Efendilerimize nasip olmayan bazı müjdeleri, Cenab-ı Hak yeri ve zamanı geldiğinde dilediği kimseye nasip edermiş. Ve bazı sevdalar için 850 sene küfrün ayakları altında sabretmek lazımsa onu göstermek gerekirmiş. Pazarlıksız, acele etmeden gayret etmek lazımmış.

İşte burada şöyle bir tespit yerinde olur sanırım. Zaman zaman vefat eden kardeşlerimizi Eyüp Sultan mezarlığına defnetmek için olması gerekenden fazla gayret gösterenleri görüyoruz. Oysa yakınına defnedilmek istediğimiz Hz. Ebû Eyyüb el-Ensârî (Radiyallâhü Anh)ın bizzat kendisi Resûlullah'ın Medine'sinde yatması mümkün iken o Resûlullah'ın bir (hadîsi şerifini) mübarek sözünü ispat etmek

Eyyüb Sultan Hazretleri'nin Kabr-i Şerifi

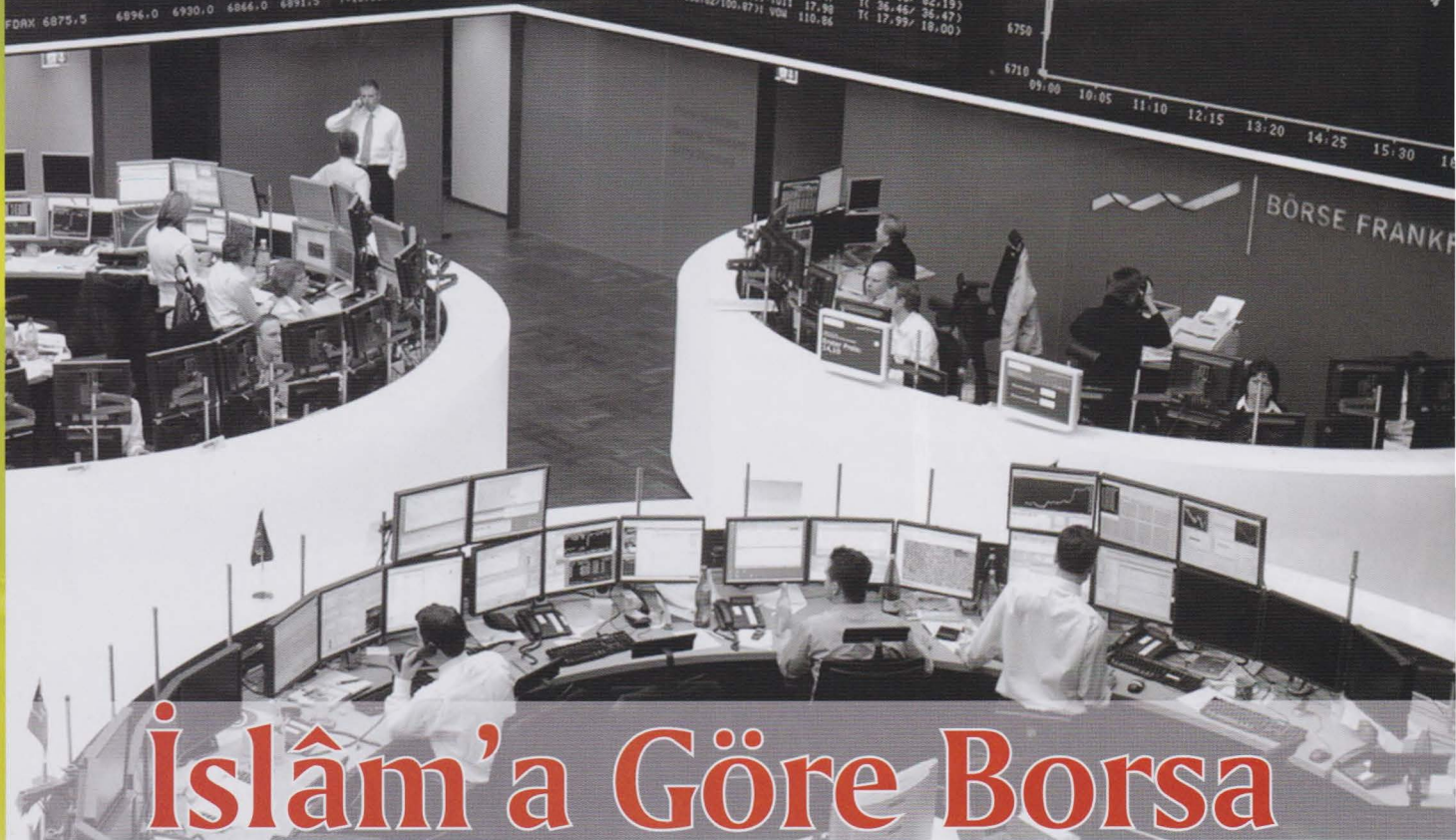
in için doğup büyüdüğü beldeyi tayyibeyi terk etmiş, hiç bilmediği bu topraklarda vefat etmiştir. Buradan anlıyoruz ki sahâbeyi kiram (Tahiyyât-ü İkram) Efendilerimiz, Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)in bir emrini ya da tavsiyesini yerine getirmeyi, onun yanı başına defnedilmeye tercih etmişlerdir. Bize de lazım olan ruh ve şuur işte bu olmalıdır.

Aziz dostlar eğer bizim de hayatımızın bir kenarında Resûlullah'ı hoşnut edecek bir gayretimiz olursa, katında hiçbir çabanın zâyi olmadığı Cenâb-ı Hak Teâlâ, bizim o amelimizi Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)e bildirecek ve nerede vefat edersek edelim ruh âleminde inşaallah Resûlullah'a komşu olacağız.

Saygıdeğer okur kardeşlerim, bir kez daha fethin asil simâlarını erinden, Fatih Sultan Hazretlerine kadar cümlesini rahmet ve şükranla yad ederken, Rabbim o mübarek ecdâda lâyük evlatlardan olmayı cümlemize nasip eylesin. Selâm ve duâ ile Cenâb-ı Hakk'a emanet olunuz...

FX	47.95	47.95	48.23	47.85	47.95	47.95	47.95
RL	35.66	36.00	35.40	35.95	35.95	35.95	35.95
EP	13.00	13.02	13.22	13.02	13.11	13.11	13.11
KG	29.73	30.18	30.47	30.14	30.25	30.25	30.25
clat Services#	169.90	170.90	169.90	169.21	170.21	170.21	170.21
DBI	160.00	160.00	160.00	160.00	160.00	160.00	160.00
IND	35.35	35.60	35.92	35.39	35.60	35.60	35.60
DED	59.27	59.00	59.49	59.18	59.22	59.22	59.22
SFJ	22.60	22.45	23.70	22.80	22.80	22.80	22.80
TVG	34.30	34.80	35.20	34.80	34.93	34.93	34.93
WSP	19.84	19.90	19.82	19.88	19.91	19.91	19.91
P1Z	19.87	20.00	20.00	18.77	18.78	18.78	18.78
FDRX	6875.5	6896.0	6930.0	6866.0	6891.5	6891.5	6891.5

RLT	48.14	48.14	48.14	48.14	48.14	48.14	48.14
RLV	156.14	156.14	156.14	156.14	156.14	156.14	156.14
BSE	79.28	79.28	79.28	79.28	79.28	79.28	79.28
BRT	45.32	45.32	45.32	45.32	45.32	45.32	45.32
BW	43.25	43.25	43.25	43.25	43.25	43.25	43.25
CBE	43.25	43.25	43.25	43.25	43.25	43.25	43.25
CBK	91.90	91.90	91.90	91.90	91.90	91.90	91.90
BBT	99.84	99.84	99.84	99.84	99.84	99.84	99.84
BSI	163.21	163.21	163.21	163.21	163.21	163.21	163.21
OCJ	64.88	64.88	64.88	64.88	64.88	64.88	64.88
DPB	22.42	22.42	22.42	22.42	22.42	22.42	22.42
STE	12.53	12.53	12.53	12.53	12.53	12.53	12.53
EDR	100.78	100.78	100.78	100.78	100.78	100.78	100.78

İslâm'a Göre Borsa

Tahvil ve hazine bonolarına İslâm hukûku açısından baktığımızda, sahibine önceden belirlenen miktarda sabit bir fâiz geliri temin eden bir borç senedi olduğunu görürüz. Bundan dolayı getirisi hangi oranda olursa olsun, bu tür evrakları bir yatırım aracı olarak kullanmak İslâm dininin yasakladığı fâiz olduğundan, câiz değildir.

Fatih KALENDER
bilgi@arifandergisi.com

Bizleri başıboş bırakmayıp belli kanunlar doğrultusunda hayat sürmemizi emreden Rabbimize hamd; o kanunları bizlere tebliğ eden Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) e, Âl ve Âshabi'na ve kıyâmete kadar o kanunlara tâbî olan müminlere de salât ve selâm olsun.

Bu ayki köşemizde, uluslararası ekonomi sisteminin vazgeçilmezi olan borsa konusunu ele alıp gücümüz nispetince değerlendirmeye gayret edeceğiz. Muvaffakiyet hiç şüphesiz Allah'tandır.

İktisâdî ilişkilerin yoğunlaşp, sermaye piyasasının önem kazandığı günümüzde hisse senetleri, sermaye piyasasının en önemli aktörü haline gelerek, bir ortaklık belgesi olmaktan öte bağımsız bir mal olarak alınıp satılmaktadır. Bundan dolayı meselemizi daha iyi tetkik edebilmek için; fikhî boyutuna girmeden

önce borsa, hisse senedi, tahvil, hazine bonusu gibi terimlerin ne manaya geldiklerine, oluşumlarının hangi düzeyde olduklarına bir göz atalım.

Borsa tanım olarak; devletin kurup denetlediği, tarafların karşılıklı değer temsil eden mallarını özel hukuk kuralları içinde alıp sattıkları kurum olarak ifade edilmiştir. Önceleri ticaret ve sanayi borsaları, altın borsası, pamuk gibi ürün fiyatlarının belirlendiği ve ticaretinin yapıldığı tarım ürünleri borsası şeklinde doğup gelişmiş olan borsa; günümüzde farklı olarak hisse senetleri, tahvil, hazine bonusu gibi değerli evrakların alınıp satıldığı "MKB" dediğimiz menkul kıymetler borsası olarak ön plana çıkmıştır. Türkiye'de borsanın tarihi Osmanlı'nın son dönemlerine uzanmaktadır. İlk menkul kıymetler borsası, Kırım savaşını takiben 1866 yılında "Dersaadet Tahvilât Borsası" olarak kurulmuş, 1929 yılında "İstanbul Menkul Kıymetler ve Kambi-

yo Borsası” adı altında organize olmuştur. Yine bu tarihte 2. Dünya Savaşının patlak vermesiyle borsa üzerine gölge düşmüş; daha sonra savaşın izlerinin kaybolmasıyla, hisse senetlerini halka arz eden anonim şirketlerin de sürekli artmasıyla, yatırımcılar tarafından yoğun ilgi görerek 1970 ve 1980 li yılların ilk yarısında “Sirkeci Vakıf Han” da bir tür tezgâh üstü piyasa şeklinde faaliyet göstermiştir. Daha sonradan **İMKB** yani “İstanbul Menkul Kıymetler Borsası” belli gelişmeler sonucu hisse senetlerinin ticaretinin düzenlenmesi amacıyla, 1986 yılında Karaköy-Tophane’de faaliyete geçmiştir. Günümüzde de kendi modern binasıyla İstinye’de faaliyetini sürdürmektedir. İlk zamanlarda az sayıda şirket ile düşük kapasitede işlem hacmi ve sadece Türk ekonomisine endekslere faaliyet gösteren **İMKB**, günümüzde 270’den fazla şirketin hisse senedi, ortalama olarak 200-300 milyon dolar işlem hacmi ile dünya ekonomileriyle entegreli bir şekilde faaliyetlerine devam etmektedir. Kısaca borsanın geçmişten günümüze dek oluşumu ve gelişimi bu minval üzeredir. Günümüzde borsa dendiğinde genel olarak hisse senetleri, tahvil, hazine bonosu gibi değerli evrakların alınıp satıldığı “MKB” anlaşılmaktadır. Meselemizi de bu yönde değerlendireceğiz

Yapı itibarı ile menkul borsalarının Aslı ve Kayıtlı olmak üzere iki türlü üyeleri vardır. Asli üyeler acentelerdir, bunlara aracı kurum da denir. Kayıtlı üyeler ise **coberler** diye tanımlanan ve kendi hesabına menkul kıymetler alıp satanlardır. Borsadaki kayıtlı kıymetli evrakların alım-satımı, sadece acenteler ve yardımcıları ile **coberler** (kendi hesabına menkul kıymetler alıp satanlar) tarafından borsa binasının salonunda, bir borsa memurunun huzurunda, yüksek sesle îcap-kabul dediğimiz arz ve talep ile yapılır.

Borsada alıp satılan kıymetli evrakları genel olarak 4 kısma ayırabiliriz. 1-Devlet veya şirket tahvilleri. 2-Hazine bonoları. 3-İntifa senetleri. 4-Hisse senetleri.

Devlet veya Şirket Tahvilleri: Bunlar genel olarak devletin yüksek fâiz ve belli vâdelerle kendi garantisinde piyasaya sürdüğü kıymetli evraklardır. Tahvil sahibinin alacağı yıllık fâiz belirtilmiştir. Genel kurula katılma ve şirketin bilânçosunu tetkik etme gibi herhangi bir hakka sahip de değildir.

Hazine Bonosu: Devletin bütçe açıklarını kapatma maksadına binâen kısa vâdede vatandaşından borç para almasıdır. Bonoların satışında, tıpkı tahvillerde olduğu gibi 3 ay, 6 ay ve 1 sene sonra ne kadar fâiz verileceği tayin edilir. Hazine bonosu ile tahvil arasın-

daki en belirgin fark; hazine bonosu en çok 1 yıl vadeli olurken, devlet tahvilleri ise 1 yıldan uzun vâdeli de olabilir. Bunun yanında hazine bonosu herhangi bir işte teminat olarak da kullanılabilir.

Tahvil ve hazine bonolarına İslâm hukûku açısından baktığımızda, sahibine önceden belirlenen miktarda sabit bir fâiz geliri temin eden bir borç senedi olduğunu görürüz. Bundan dolayı getirisi hangi oranda olursa olsun bu tür evrakları bir yatırım aracı olarak kullanmak İslâm Dininin yasakladığı fâiz olduğundan câiz değildir. Bazıları bu tür evrakları devlet alıp satıldığı için, devletin vatandaşına yardımı olarak telakki etse de; mâhiyetine baktığımızda bu görüşün doğru olmayıp İslâm’ın rûhuna aykırı olduğunu anlarız. Çünkü fâiz muamelesi ister devlet, ister şahıs eliyle, ister enflasyon oranında veya bu orandan fazla olsun fâizdir ve dinen haramdır.

İntifa Senedi: Bu tip senetler hakkında yapmış olduğum araştırmalarda, farklı tariflerin ve sonuçların olduğunu müşahede ettim. Bazı ekonomistler; “şirket genel kurulunun alacağı kararla bazı kimselere çeşitli hizmetler ve alacak karşılığı olarak kuruluştan sonra verilen ve sermaye payını temsil etmeyen hisse senetleridir” diye tarif ederken, bazıları da; “ortaklığın devamı sırasında hisse senetlerinin ödenmesi, yani bedelinin geri verilmesi halinde, senet sahibi, senedin üzerinde yazılı olan değerini geri alır ve kendisine yeni bir senet verilir, işte bu sened için intifa tabiri kullanılır” diye tarif etmişlerdir. Buna göre intifa senedi tıpkı sermayeyi temsil eden hisse senedi gibi sahibine ortaklık ve genel kurul toplantılarına katılma hakkı verir. Kendisine sermaye payı geri verildiği için kâr payı isteyemez. Ancak, sâfi kârın miktarına göre değişen temettü dağıtımında hak sahibidir. İntifa senetlerinin intifa hakları, sözleşme ile belli bir süre için kısıtlanmış ise, bu süre geçmekle intifa senetleri kendiliğinden hükümsüz olur. İntifa senetleri, sermaye payını geri alan hissedarlardan başka kuruculara, alacaklılara veya buna benzer bir nedenle ortaklıkla ilgili olanlara da verilebilir.

Bu değerlendirmelere göre, bu tür senet sahipleri kurumların ve şirketlerin hakiki manada ortakları değildir. Gelir amaçlı kurumlar aşırı kâr veya zarar da etseler, yine senette belirtildiği doğrultuda senet sahibinin alacağı nema yaklaşık olarak bellidir. Aynı şekilde zarara karşı da devlet güvencesi vardır ve devlet bu tür şirketlerden kâr güvencesi de ister. Hâlbuki İslâm hukûkuna göre ortaklık kâr ve zarara olmalıdır. Yani kişinin, parasını çalıştırmak için verdiği tüccara, “ben sadece kâra ortağım zarara karışmam”

demesi câiz değildir. Ancak ortakların haricindeki üçüncü bir şahsın, parasını çalıştırmak için veren kimseye, "sen parayı filancaya ver çalıştırsın, zarar ederse ben ödeyeceğim" demesi bu ortaklığa zarar vermez. Burada da zarara karşı güvence veren devlettir yani üçüncü şahıstır, firma değildir. Ancak devletin, firmadan garanti istemesi ve firmanın senet sahibine vereceği miktarın, kâra endekli olmaması bu işlemin dinen câiz olmadığını gösterir. Zira fıkhîta yerleşmiş olan, "**akitte itibar maksadadır, lafza değil**" kaidesi doğrultusunda, her ne kadar bu verilen meblağ için "kâr" dense de, aslında bu intifa İslâm'ın yasak ettiği fâiz muamelesidir, dolayısıyla dinen haramdır.

Borsada alınıp satılan Devlet veya şirket tahvilleri, Hazine bonusu, İntifa senetleri gibi kıymetli evrakları yatırım aracı olarak görmenin dinen câiz olmadığını ifade ettik. Bu evraklarını dördüncüsü ise hisse senedir.

Hisse Senedi: Ortakların şirketteki paylarını temsil eden kıymetli evraktır. Diğer bir tabirle hisse senetleri, anonim ve hisseli komandit şirketler tarafından çıkarılan ve belirli payları temsil etmek üzere, yasa ve sermaye piyasası kural ve şartlarına uygun olarak şirketçe düzenlenen kıymetli evrak niteliğindeki belgelerdir. Sahibine, şirket kârından pay alma, belli hissese ulaşmak kaydıyla şirket yönetimine katılma, oy kullanma, tasfiyeden pay alma, şirket faaliyetleri hakkında bilgi edinme gibi ortaklık haklarından faydalanma imkânı verir.

Hisse senetlerini iki ana grupta toplamamız mümkündür: İmtiyazlı senetler ve Âdi (normal) hisse senetleri. Bunlar içeriğine göre sınıflandırılmıştır.

İmtiyazlı Hisse Senedi: Âdi hisse senedi ile tahvil karışımı bir özellik taşıyan ortaklık hakkıdır. Birçok ülkede kullanılmasıyla birlikte ülkemizde kullanılmadığından, üzerinde durmuyorum.

Âdi (normal) Hisse Senedi: Bu senet türü İMKB' de karşımıza çıkan ve genelde bilinen senet türüdür.

Bu senet türü hâmiline veya nâma yazılı olur. Yani tıpkı alacak senetlerinde veya çeklerde olduğu gibi, sahibinin ismi yazılır veya hâmiline denerek herhangi bir kimlik bilgisi yazılmaz. Borsada işlem gören senetlerin hepsi hâmiline yazılıdır. Nâma yazılı hisse senetlerinin borsada işlem görebilmesi, bu hisse senedinin borsaya "kote" dediğimiz kayıt altına alınmasıyla olur. Bir senet için kote olmak demek, o senedin İMKB tarafından tanındığı ve alım satımının yapılmasına izin verildiği anlamına gelmesidir.

Hisse senedinin alım satımının dini hükmüne gelince; öncelikle satışa arz edilen hisse senetleri, genelde Anonim Şirketlerinin olduğu için bu tip şirketlerin mahiyetini ve İslâm hukuku açısından değerlendirilmesini bilmemiz gerekir.

Mevcut kanunlara göre şirketleri iki kısma ayırabiliriz:

1-Mal Şirketi 2-Şahıs Şirketi.

Mal Şirketi sadece sermayeye dayanıp, ortakların kendisinde rolü olmayan şirkettir. Bu, Anonim Şirketi (A.Ş) dir. **Anonim şirket:** Bir unvan ile esas sermayesi muayyen paylara bölünmüş ve borçlarından dolayı yalnız mevcut mala göre sorumlu olan bir şirkettir. Ortakların mesûliyeti, taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile sınırlıdır. Dolayısıyla yürürlükten kalkmış olsa dahi şirket borcundan dolayı ortakların, şahsen dava edilmelelerine kanûnen imkân yoktur. Bu tip şirketin kurulabilmesi için şirkette pay sahibi en az beş kurucunun bulunması şarttır. Halil Günenç hocamız bu tip şirketler hakkında, şahıs şirketi olmadığı ve iflas halinde ortaklar şirket borcundan sorumlu sayılmadıkları için İslâm'a uygun bir şirket olmadığını ifade etmiş ve "Şirket iflas veya infisah halinde ortaklar hisseleri nisbetince şirket borcundan sorumludur" şeklinde ufak bir değişiklik yapılırsa, İslâmî şekle dönüşebileceğini söylemiştir.

Hisse senetlerinin borsada alım-satımı hakkında, **Mecmea'l-Fikhiyye** dediğimiz İslam Fıkıh Akademisi, 1992 yılında Cidde'deki toplantısında şu kararı almışlardır: "Hisse senetlerinin kâr ve zarara iştirak etmesi sebebiyle genel kural olarak helâldir. Fakat bu işlemin dînî hükmü, bunu çıkaran şirketin ticari işlemi ve amaçlarının meşrû oluşuyla yakından alakalıdır. Şirketin fâiz, içki imâli ve ticareti, karaborsacılık, hile, yalan ve aldatma gibi dinen haram vasıtalarla kazanç sağlaması halinde; hisse senetlerini alıp satmak ve bundan kazanç sağlamak haram ve ma'siyete ortaklık etmek olduğundan câiz değildir.

Hissesi satışa arz olan şirketin esas faaliyet alanı, haram olan işler yapmak veya dinen yasak olan hizmet

ve mal üretmek olmamakla beraber, bazı haram işlere taraf olması sebebiyle şirketin kârına haram kazanç karışır; bu miktar yaklaşık olarak hesaplanır ve bunun toplum hakkı olduğu inancı ile -sevap beklemeksizin- hayır yolunda harcanır.”

Muâsir İslâm hukukçularından bazıları, hisse senedinin alım satımını iki farklı yönden değerlendiriyorlar. 1- İmal edilmesi, ticari işlemi câiz olan bir konu ile meşgul olan bir şirketin hisse senedini alarak ona ortak olmak. Bu tasarrufda dinen bir sakınca yoktur. Bu hisse senedini alan, şirketin mal varlığına hissesi nisbetince ortak olur, kâr ve zararına katılır. Dilediği zaman da hissesini bir başkasına satabilir. 2- Temsil ettiği hakiki değerden bağımsız değer kazanması ile, bu tür senedi, eldeki parayı değerlendirmek, değerini korumak, iniş çıkışları takip ederek para kazanmak maksadıyla alıp satmak ki, borsadaki alışverişler daha çok bu ikinci maksada yöneliktir. Bu ayrımı yapan İslam hukukçuları, bu manada borsaya yatırım yapmayı “biraz kumara benziyor” diyerek, kâğıtların gerçek değerinin üstünde veya altında pahalıya ucuzlamasına sebep olduğundan makbul bir ticaret görmemişlerdir.

Hisse senedi fiyatlarının sünî dalgalanışına baktığımızda bu görüşün doğruluğuna hak vermemek elde değildir. Şirket sahipleri, bu sene hisse senedi fiyatlarının artmasına sebep olurken, seneye şirketi kötü durumda gösterek hisse senedi fiyatlarını düşürebilirler. Büyük yatırımcıların, hisse senetlerinin borsada yükselip alçalmasına çok büyük etkileri olduğu da inkâr edilemeyen bir gerçektir. İstediklerinde hisse senetlerinin değerini düşürmek için borsaya yüklü miktarda satış için hisse senedi sürerler ve bu şekilde fiyatlar düşer. Arz, talepten çok ise fiyatlar düşer; talep, arzdan çok ise fiyatlar yükselir. Fiyatları düşen hisse senetlerini piyasadan toplarlar ve bu şekilde piyasaya daha önceden satış için sundukları hisseleri toplamış olurlar. Arz ve talep kanunu gereği bu hisse senetlerinin fiyatları tekrar yükselir ve bu yüksek değerden piyasaya tekrar bu senetleri sürerler. Ve genel olarak bu işlemleri mâlî yılbaşlarına göre ayarlarlar ki, kendilerine para yatıran müşterilerine “bakın biz kâr ettik” diyebilsinler. Diğer bir açıdan bakıldığında finans ihtiyacı içinde olan şirketler, bankadan kredi alma veya mal bozdurma yerine, kendileri için daha kolay olan, kendilerine karışmayan, yaptıkları işlemlerde hesap soramayacak ve yatırdığı paranın karşılığını istemeyen özel şahıslara, hisse senedi satımına başvurarak bu ihtiyaçlarını giderirler. Zira bu şekilde finans ihtiyacını gidermek şirketler için hem ucuz hem de riski azdır. Aynı zamanda halka açılan Anonim şirketlerinin yaptığı reklâmlarda, mesela; 1000 liralık hisse sene-

dini 2000 liraya satsa ve bunu satın alan vatandaş aldığını anlasa hakkını arayacak bir merciinin de olmadığı bir gerçektir. Zira menkul kıymetlerde gerçeğe aykırı bilgi verenlere S.P.K yani “Sermaye Piyasası Kanunu”nun 47. maddesince 100 bin liradan 1 milyon liraya kadar ağır para cezası verileceği ifade ediliyor. Kısa süreli hapislerin de para cezasına çevrildiği göz önünde tutulacak olursa men edici bir cezanın olmadığı müşahede edilir.

Netice olarak, borsada hisse senedinin alım satımının câiz olup olmadığı aşağıdaki maddeler doğrultusunda değerlendirilir:

*Doğrudan fâiz muameleleri yapan müesseselerin hisse senetlerini almak, bu müesseseye ortak olunacağından haramdır.

*İslam'a göre şarap, bira gibi alınıp satılması helâl sayılmayan şeylerin üretimi veya alım satımıyla iştigal eden firmaların hisse senedini almak haramdır.

*Alıp satmış olduğu veya ürettiği mal her ne kadar helâl olsa da, o malları fâizli muameleyle satan ve fâizle elde ettiği kârı, diğer helâl malın kârıyla karıştırmaması durumunda, haram olan kazanç toplam kazancın yarısından fazlasını oluşturursa, bu şirketlerden de hisse senedi alınması haramdır.

*Şayet firma helâl üretim ve helâl alım-satım yapmasıyla beraber, başka haram işlerle de uğraşıyorsa, bu firmaya ortak olmak sahiplerine haramda bir nevi yardım etmek olduğu için, “**günahta yardımlaşmayın**” âyet-i kerîmesini ihlâl sayılacağından doğru değildir.

*Müslümanların, idâresine hâkim olduğu, haram muamelelerle iştigal etmeyen, şeffaf olarak satışa arz ettiği senedin hissesini açıkça bildiren, senetleri isme muharrer, yani hâmiline değil nâma dediğimiz, hisse sahibinin ismine yazılmış olan ve ortaklıktan vazgeçmek isteyenlere bu imkânı sağlayan şirketlerin hisse senetlerini almakta herhangi bir sakınca yoktur.

Sonuç olarak; hisse senetlerinin alınıp satılması teorik çerçevede câiz olmasıyla beraber, sermaye piyasasının belli düzen ve istikrâra kavuşmadığı, günlük siyasi kararlarla ve belli gurupların baskılarıyla kolayca yön değiştirebildiği, sünî müdahalelerin ve sünî fiyat oluşumlarının bazı yatırımcıları mağdur edip, bazılarının da haksız kazanç sağladığı günümüzde, borsanın bir tür kumar görünümünü aldığı bir gerçektir. Aynı zamanda hisse senetlerinin mahalli olan anonim şirketlerinin bugünkü yapısını da göz önünde bulunduracak olursak, borsayı câiz görmek, en azından günümüzde mümkün değildir.

Rabbim cümlemize hakkı hak bilip tâbi olmayı, bâtilı da bâtil bilip sakınmayı nasip eylesin. Âmin!

**DE: KORKMA MÜSLÜMANIM,
GÖĞSÜN İMANLA DOLSUN.
İRTİCA İSLÂM İSE,
BAŞIMIN TÂCI OLSUN..**

Efendi
Hazretlerimizin:
“Herkes Hızır’ı arar,
Hızır bize kendisi
geldi” buyurarak
taltif ettiği Hızır
Ali Muradoğlu
hocamız, tasavvuf
ilimlerinde mâhir,
zikir ve kerâmet ehli
bir zat idi. Mânevî
yolda kat ettiği nice
mânevî derecelerden
sonra, Allâh-ü Teâlâ
kendisine bir de
şehitlik rütbesini nasip
etti.

Hızır Efendi'nin Şehâdetinin Sene-i Devriyesi Vesilesiyle...

Süleyman EMİN
bilgi@arifandergisi.com

17 Mayıs 1998 Pazar günü, İsmailağa camiiinde elim bir suikaste kurban giderek şehâdet şerbetini içen Hızır Ali Muradoğlu hocaefendiyi, şehadetinin 10. yılında rahmetle anıyoruz. Rabbim kabirlerini pür nûr, derecelerini âlî eylesin.

Muhterem hocamız Hızır Ali Muradoğlu'nun, şehâdetinin ertesi gününde gazeteler şöyle haber geçtiler:

“Mahmut Ustaosmanoğlu Hocaefendi'nin damadı Hızır Ali Muradoğlu, İsmailağa Camii'nde silahlı saldırıya uğradı.

Mahmut Ustaosmanoğlu Hocaefendi'nin sohbetini dinlemek için Anadolu'dan gelenlerin de katılımıyla dört

bin kişilik bir cemaat toplandı. Saldırı, Mahmud Hocaefendi'nin sohbeti bitirerek istirahate çekildiği sırada, saat 10.30 sularında meydana geldi.

Görgü tanıklarının verdiği bilgiye göre; sohbetten sonra Efendi Hazretleri cemaatin zamanını almak istemediğini ve yorgun olduğunu belirterek, cami bitişiğindeki evinde istirahate çekildi. Efendi Hazretleri'nin damadı Hızır Ali Muradoğlu (55) ise, her zaman olduğu gibi sohbete gelenlerle İsmailağa Camii'nde özel olarak ilgilenip, ders almak isteyenlere yardımcı oldu. Cemaat dağılıp cami tenhalaşınca Hızır Ali Muradoğlu'na yaklaşan saldırgan, silahıyla yakın mesafeden ateş etti. Saldırganın silahından çıkan sekiz kurşundan yedisi Hızır Ali Muradoğlu'nun

vücuduna isabet etti.

Cübbeli ve sakallı olduğu belirtilen saldırgan, ayakkabılarını bile gjymeden, yalınayak hızla olay yerinden uzaklaştı. Çevreden görenlerden bir kişi, kaçarken gördüğü saldırganı ayakkabı hırsız zannederek yakalamak için peşine düştü. Balat'a doğru kaçan saldırgan ara sokaklara girerek izini kaybetti.

Efendi Hazretlerimizin, "Herkes Hızır'ı arar, Hızır bize kendisi geldi" buyurarak taltif ettiği Hızır Ali Muradoğlu hocamız, tasavvuf ilimlerinde mâhir, zikir ve kerâmet ehli bir zat idi. Mânevî yolda katettiği nice mânevî derecelerden sonra, Allâh-ü Teâlâ kendisine bir de şehitlik rütbesini nasip etmişti. Ona silah çeken ve çektirenler büyük bir süratle esfele safiline inerken, Hızır Efendi aynı süratle Âlayı İlliyyine yükselmişti.

Fatih Camii ertesi gün, son yolculuğunda onu yalnız bırakmak istemeyen yüz binlerce seveniyle doldu, taşı. Ve Sakızağacı Şehitlik Mezarlığı'ndaki ebedi istirahatgâhına sessizce dökülen gözyaşlarıyla defnedildi.

Hızır Hocaefendi, Mahmud Efendi Hazretlerimizi üniversite yıllarında tanıdı ve tanıdıktan sonra da sohbetlerini hiç terk etmedi. Böylece Efendi Hazretlerimizin mânevî himmetleriyle seyr-i sülûk yolunda hızla ilerleyip, velâyet mertebelerinde kemâl aradı.

Onun gençliğinde de dinine ne kadar bağlı olduğunu anlamak için şu söz kâfidir:

"Üniversitede en çok hoşuma giden şey; okulun koridorunda cübbemi yere serip şalvar ve sarığımla namaza durduğumda, insanların bana gülüp geçmeleri idi."

Ve yine: **"Ben kâinatın en şanslı insanıyım!"** derdi. "Hocam hangi sebepten dolayı?" diye sorulduğunda derdi ki: **"Allah beni Müslüman yaptı, en büyük peygamberin ümmetiyim, en büyük mezhebin kurucusu olan İmam-ı Âzam'ın mezhebindenim ve Nakşî tarikatını en tavizsiz yaşayan zatın da damadıyım."**

Şehâdetinin sene-i devriyesi vesilesiyle, Allâh-ü Teâlâ Hızır Hocamıza ecri cezîl, yakınlarına, talebelerine ve sevenlerine de sabrı cemil ihsan eylesin.

Rûhu için el-Fâtîha!

Ölüm bu; şakası yok,
Ciddi ol, ister olma.
Bakmaz gözün yaşına,
Hazır ol, ister olma.

Nice ümitli insan,
Düşünmez hiç ölümü.
Hiç aklından geçer mi?
Bir gün keser yolumu,

Apar topar koyarlar,
Kimsin nesin sormadan.
Öldün mü ölmedin mi?
Hiç de çene yormadan.

Halbuki sen mutluydun,
İçinde ailenin,
Şimdi de içindesin,
Büyük bir gailenin.

Gel bakalım gel derler,
Mezar dediğin budur,
Hesabını sorarlar,
Rahat ol, ister kudur.

Kime inandın gafil,
Hiç Allah demiş misin?
İnkârın cezasında,
Matraka yemiş misin?

Sence dünyada Allah
Demek, pek çok ar idi.
Çünkü sana şeytanlar
Ve dinsizler, yâr idi.

Şimdi çağır onları,
Mezarına gelsinler.
Vermediğin cevabı,
Hadi onlar versinler.

Ameli güzel olan,
Orada da erdemli.
Gözler sevinç içinde,
Hiç olmayacak gamlı.

Fâni hayat işte bu,
İster bil, ister bilme.
Önceden tedbirini al,
Sonra belanı görme.

Korkma korkma Allah de,
Namaz kıl, fâiz yeme.
Oruç tut, zekâtı ver,
Sana yâr İslâm yine.

**DE: KORKMA MÜSLÜMANIM,
GÖĞSÜN İMANLA DOLSUN.
İRTİCA İSLAM İSE,
BAŞIMIN TÂCI OLSUN..**

Hızır Ali MURADOĞLU

İstanbul'un fethi yalnız Türk tarihi için değil, dünya tarihi açısından da çok önemlidir.

İstanbul'un fethi askeri bir zafer olmakla birlikte, aynı zamanda sosyal ve kültürel anlamda dünya tarihinde yeni bir çağın başlamasına yol açan bir mîlat oldu.

Arifan Araştırma
bilgi@arifandergisi.com

İstanbul 1453' de Sultan Fatih tarafından fethedildikten sonra, پایتخت Edirne'den İstanbul'a taşındı ve Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti oldu. Böylece bu şehir Dünyanın en uzun ömürlü ve en geniş sahaya yayılmış olan iki imparatorluğuna başkentlik yaptı.

Tabi asıl fethedilen İstanbul "sur içi" denilen tarihi yarımadadır. Ve bütün dünyanın gözü bu beldenin üzerindedir. Sur içinde kalan Fatih'in belediye başkanı olan Mustafa DEMİR ile sizler için bir röportaj yaptık.

ARİFAN: Kısaca İstanbul'un Fethi'nin öneminden bahseder misiniz?

MUSTAFA DEMİR: İstanbul, tarih boyunca hep dünyanın en önemli merkezlerinden birisi olmuştur. Bu nedenle İstanbul'un fethi Türk tarihi açısından çok önemlidir. Fetih, Osmanlı Devletinin de en önemli dönüm noktası olmuştur. Ayrıca dünya tarihi açısından da birçok yeniliğin yaşandığı, dünya tarihinin akışının değiştiği, bir çağın kapanıp bir çağın açıldığı muhteşem bir zaferdir. Yani İstanbul'un fethi, yalnız Türk tarihi için değil, dünya tarihi açısından da çok önemlidir.

ARİFAN: İstanbul'un fethi sadece askeri bir zafer midir, yoksa bu fetihle birlikte yeni bir yönetim anlayışının da dünyaya tanıtılması mıdır?

MUSTAFA DEMİR: İstanbul'un fethi, askeri bir zafer olmakla birlikte, aynı

zamanda sosyal ve kültürel anlamda dünya tarihinde yeni bir çağın başlamasına yol açan bir mîlat oldu. Fatih Sultan Mehmed Han, insanı, sevgiyi, saygıyı ve adaleti yücelten yönetim tarzıyla ortaçağ karanlığını tarihe gömen bir hoşgörü anlayışını yerleştirirken, aynı zamanda İstanbul'un tarihi mîrasını, dil, inanç ve kültür ayrımı yapmadan korumayı da görev bilmişti.

ARİFAN: Malumunuz olduğu üzere asıl fethedilen İstanbul, sur içi denilen tarihi yarımadadır. Bütün dünyanın gözü olduğu bu beldenin belediye başkanı olarak, mânevî sorumluluk noktasında neler yapıyorsunuz?

MUSTAFA DEMİR: Tarihi yarımadanın büyük bir kısmını oluşturan Fatihimiz, üç büyük medeniyete ev sahipliği yapmış, her köşesi ecdat yâdigârı eserlerle dolu bir topraktır. Bugün, her sokağı fethi gerçekleştiren ecdadımızın izlerini taşıyan Fatih'i yönetirken, bu anlayışın üzerimize yüklediği sorumlulukla hareket etmeye çalışıyoruz.

Fatih'in sahip olduğu kimliği ve değerlerini tanıtmaya gayret ediyoruz. Gelecek nesillerin ufkunu genişletecek bilgiye ulaşmalarını sağlayacak olan etkinlikleri de hayata geçirmek için çaba sarf ediyoruz.

Evrensel kişiliği ve geniş ufkuyla dünya tarihinde yeni bir çağ açan Fatih Sultan Mehmed Han'ın çizmiş olduğu yol, Fatih'te tarihi ve kültürel zenginliklerimize sahip çıkarak yaşamamız için bize ışık tutuyor. Onun İstanbul'u ve bugünümüzü yaşamamızı sağlayan, inanç, azim ve kararlılıkla gerçekleştirdiği o şanlı fethin izini sürerek, yeni dersler çıkarmaya devam ediyoruz.

ARİFAN: Fatih'in mânevî dokusunun korunması hususunda herhangi bir çalışmanız oldu mu?

MUSTAFA DEMİR: 2700 yıllık tarihe sahip Fatihimizin, tarihi ve kültürel değerlerini ortaya çıkarmak ve tanıtmak amacıyla,

dönüşüm, restorasyon ve kültür tarihi projeleri gerçekleştirmeye bütün hızımızla gayret ediyoruz.

Bu projeleri kültürel bir altyapıyla desteklemek için de birçok etkinliğe imza atıyoruz. Bu yıl üçüncüsünü düzenleyeceğimiz sempozyumda, çok değerli akademisyen ve tarihçilerimizi bir araya getirerek, bize geçmişimizi, geleceğe aktarma yolunda yeni açılımlar sağladığı için büyük öneme sahip görüyoruz. Çünkü büyük tarihimiz, bizim geçmişimizle, ecdadımızla diyalog kurmamızı, geçmişin deneyimleriyle geleceğe yürümümüzü sağlayan başlıca kaynağımızdır.

ARİFAN: Fetih Kutlamaları bu sene Fatih'te nasıl yaşanacak?

MUSTAFA DEMİR: Fatih Belediyesi olarak, İstanbul'un fethi'nin 555. yıldönümünü, Fetih Konferansı ve bir dizi etkinliklerle kutlayacağız. 23 – 29 Mayıs tarihleri arasında yapılacak kutlamalar çerçevesinde Fetih ve Fatih Konferansı düzenlenecek; mehteran gösterileri, fener alayları yapılacak; vatandaşlara Osmanlı pilavı, gül fidesi ve şerbet dağıtılacak. Ayrıca genç sultan koşusunun da yapılacağı birçok etkinlik gerçekleştirilecek.

ARİFAN: Fatih Belediyesi olarak Fetih Kutlamaları ile ilgili yapacağınız bu etkinlikler nasıl başlayacak ve nerede gerçekleştirilecek biraz

daha detaylandırabilir misiniz?

MUSTAFA DEMİR: Tabii memnuniyetle. Bu vesileyle, Fatih Belediyesi olarak yapacağımız kutlama programımızı halkımız da öğrenmiş olur. Fatih Belediyesi'nin 555. Fetih Kutlamaları ilk olarak Fevzipaşa Caddesi üzerinde açılacak olan Resim Sergisi ile başlayacak. Sergide Fatih Belediyesi'nin eğitim birimlerinde yetişen kursiyerlerinin çalışmaları yer alacak

Fetih Pilavı

Fetih Kutlama programının ikinci ayağında Fatih Belediyesi, Sümbül Efendi ve Fatih Camileriyle Akсарay Metro Meydanı'nda vatandaşlara Osmanlı Pilavı ikram edecek.

Mehteran Bölüğü Konser Verecek

Osmanlı pilavı dağıtım sırasında ise Mehteran Bölüğü de vatandaşlara konser verecek. Daha önceki senelerde olduğu gibi vatandaşlarımızın bu konsere büyük ilgi göstermesini bekliyoruz.

Fetih Sempozyumu

Belediyemizce gerçekleştirecek olan Fetih Sempozyumu'nda, önceki senelerde olduğu gibi birbirinden değerli öğretim üyeleri program çerçevesinde birçok bildiriye imza atmalarını bekliyoruz. Bu bildirileri daha sonra halkımızın faydalanabilmesi amacıyla hazırlayacağımız bir kitapçıkla kamuoyunun bilgisine sunacağız. Bundan önceki fetih etkinlikleri çerçevesinde, 2006 ve 2007 senelerinde gerçekleştirdiğimiz Fetih Sempozyumları'nın bildirileri, Belediyemizin kültür etkinlikleri içerisinde kitapçık halinde bastırılarak vatandaşlara dağıtılmıştı.

Fatih Camii'nde Fetih Mevlidi

Fatih İlçe Müftülüğü tarafından, Fatih Camii'nde akşam namazını müteakip ilçedeki çeşitli cami imamlarının da katılacağı mevlîd-i şerif okutulacak. Kalabalık bir vatandaş grubunun iştirak etmesi beklenen bu mevlîd-i şerif sonrasında ise, Fatih Belediyesi tarafından vatandaşlara şeker dağıtılacak.

Fatih'te Fener Alayı

Kutlamalar çerçevesinde Fevzipaşa Caddesi üzerinde Mehteran Bölüğü eşliğinde fener alayı geçidi düzenlenecek. Edirnekapı Meydanı'ndan başlayacak olan Fener Alayı, mehteran bölüğü ve meşaleli gençlerle birlikte Fatih Anıtpark'a kadar devam edecek. Anıtpark'ta Mehteran Bölüğü'nün konserinin ardından havai fişek gösterisi düzenlenecek.

Fetih Olimpiyatları

Belediyemiz tarafından Fetih kutlamaları çerçevesinde birçok alanda düzenlenecek sportif yarışmalar, mini bir olimpiyat havasında gerçekleştirilecek. İlçedeki ilköğretim ve lise öğrencilerinin katılımları ile yapılması planlanan basketbol, voleybol ve futbol turnuvalarında dereceye girenlere çeşitli ödüller verilecek. Güreş turnuvası ve tekvando gösterilerinin yanı sıra bedensel engelliler tarafından oluşturulan futbol takımı da etkinlikler içerisinde yer alacak. 18 ile 21 yaş arası genç kızlar ve genç erkekler olmak üzere iki ayrı kategoride Genç Sultan Koşusu yapılacak.

Meydan ve Sokaklarda Şenlikler Düzenlenecek

Fatih'in çeşitli meydan ve sokaklarında şenlikler düzenlenecek. Fatih Belediyesi'nin Tiyatro Topluluğu ve Fatih İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullar tarafından hazırlanan halk oyunları ekiplerince, meydanlarda ve sokaklarda çeşitli skeçler sunulacak, gösteriler yapılacak.

İşte bu etkinlikler çerçevesinde Fatih Belediyesi tarafından düzenleyeceğimiz İstanbul'un Fethi'nin 555. yıldönümünü, Fatih'te zengin bir etkinlikler zinciri ile coşkulu bir şekilde kutlayacağız.

ARIFAN: Son olarak neler söylemek istersiniz?

Fethi gerçekleştiren ecdadımızı rahmetle ve minnetle anıyoruz. Fatihimizin sahip olduğu kimliği ve mânevî değerlerini tanıtmaya, gelecek nesillerin ufkunu aydınlatacak bilgilere ulaşmasını sağlayacak olan etkinlikleri hayata geçirmeye devam edeceğiz. Bu yoğun işleriniz arasında bize vakit ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

Estağfirullah. Ben teşekkür ederim.

Fetih Marşı

Yelkenler biçilecek, yelkenler dikilecek;
Dağlardan çektiriler, kalyonlar çekilecek;
Kerpetenlerle surun dişleri sökülecek

Yürü, hala ne diye oyunda oynaştasın?
Fatihin İstanbul'u fethettiği yaştasın.!

Sen ne geçebilirsin yardan, anadan, serden....
Senin de destanını okuyalım ezberden...
Haberin yok gibidir taşıdığın değerden...

Elde sensin, dilde sen, gönüldesin baştasın...
Fatihin İstanbul'u fethettiği yaştasın.!

Yüzüne çarpmak gerek zamanenin fendini...
Göster : Kabaran sular nasıl yıkar bendini?
Küçük görme, hor görme, delikanlım kendini

Şu kırık abideyi yükseltecek taştasın;
Fatihin İstanbul'u fethettiği yaştasın.!

Bu kitaplar Fatih'tir, Selim'dir, Süleyman'dır.
Şu mihrap Sinanüddin, şu minare Sinan'dır.
Haydi artık uyuyan destanını uyandır.!

Bilmem, neden gündelik işlerle telaştasın
Kızım, sen de Fatihler doğuracak yaştasın.!

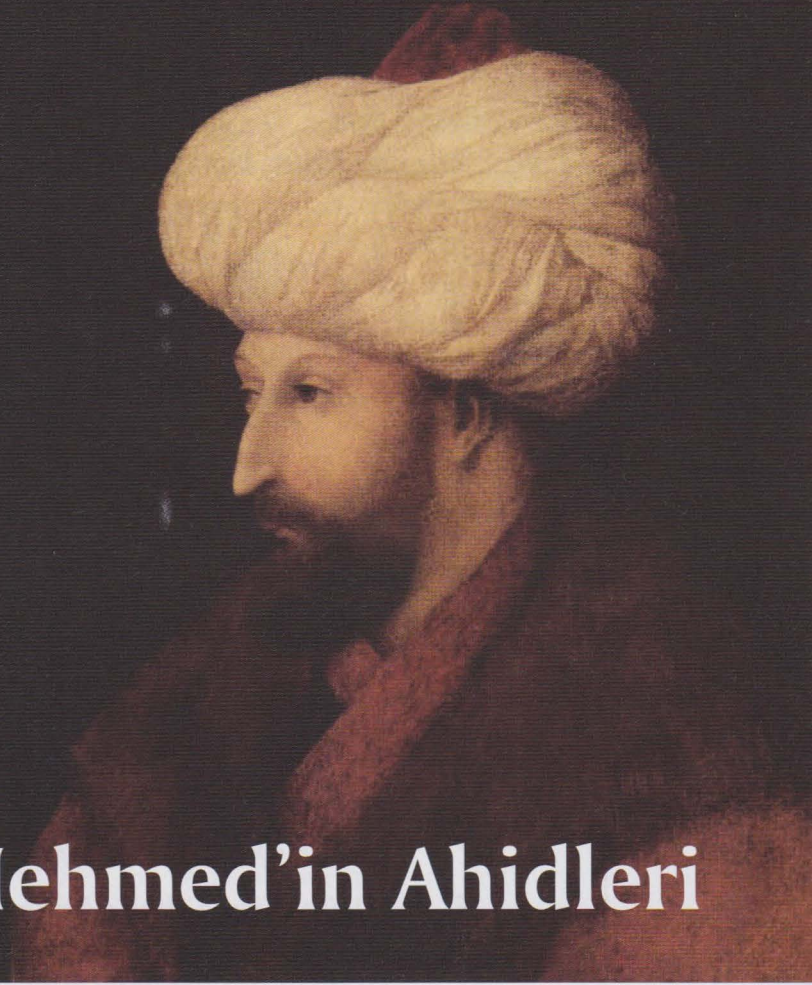
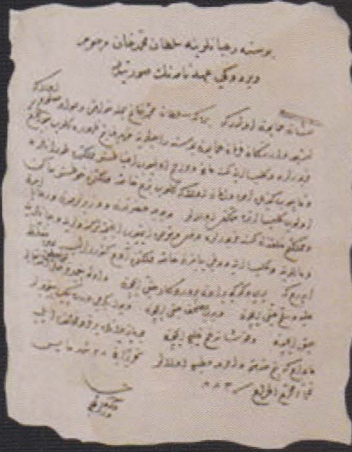
Delikanlım, işaret aldığın gün atandan
Yürüyeceksin... Millet yürüyecek arkandan !
Sana selam getirdim Ulubathlı Hasandan

Sen ki burçlara bayrak olacak kumaştasın;
Fatihin İstanbul'u fethettiği yaştasın.!

Bırak, bozuk saatler yalan yanlı işlesin!
Çelebiler çekilip haremelerde kışlasın!
Yürü aslanım, fetih hazırlığı başlasın...

Yürü, hala ne diye kendinle savaştasın?
Fatihin İstanbul'u fethettiği yaştasın.!

Arif Nihat ASYA

Fatih Sultan Mehmed'in Ahidleri

Ahmet BOZDOĞANLI
bilgi@arifandergisi.com

Osmanlı cihad hukûkunda ve gayri müslimlerle münâsebetlerinde sık sık karşımıza çıkan "ahidnâme-i hümayun" ve "emannâme" tabirleri; Osmanlının hem İslâmî, hem de insanî tavrının en güzel örneklerini ortaya koyan uygulamalardır. Her iki kavram da hemen hemen aynı mânâda kullanılmakta olup; Osmanlı sultanları tarafından gayr-i müslimlere verilen "İslâm cemiyeti içinde serbest hayat hakkı" demektir. Bu hakkın sınırları İslâm hukûkuna göre çizilmiş olup, zaman ve şahıslarla değiştirilemeyen sağlam temeller üzerine kurulmuştur.

Osmanlıda ahidnâme tatbikatının kaynağı, Hz. Peygamber Efendimizin verdiği ahid ve emannâmelerdir. Bu sebeple Osmanlı Sultanlarının verdiği ve Türkçe karşılığı "söz kâğıdı" olan her ahidnâme, tıpkı Hz. Peygamberimizin verdiği ahidnâmelerde olduğu gibi yedi rükün üzerine düzenlenmiştir:

Cenâb-ı Hakka hamd-ü senâ

Hz. Peygambere salât-ü selâm

Ahd-ü peymânın (söz vermenin) önemi

Muâhedeye (verilen ahde) muhâlif hareketten çekinmek

Ahdin keyfiyet ve ehemmiyetini açıklamak ve yapılan ahidle ilgili bilgi vermek

Ahilde durmanın lüzumu ve aksinden çekinmek

Hz. Allah'tan ahde sadakatte sebât etmek için yardım dilemek¹

Osmanlılarda ahidnâme uygulaması Osman Gazi döneminde başlamış ve birçok zafer sonrası da asırlarca yerine getirilmisti. Genellikle bağlı devletlere verilen haklara "ahidnâme-i hümayun" denirken; gayr-i müslim cemâat ya da şahıslara verilen haklara "emannâme" denilmiştir. "Emannâme" tabiri eminlik, korkusuzluk, müsaade vb. anlamlara gelen "eman" kelimesine Farsça mektup anlamına gelen "nâme" kelimesi eklenmesi ile ortaya çıkmıştır. "Güvenlik Kağıdı" demektir².

Tatbikatı ile bu gün de hasret ve hayranlık uyandıran Osmanlı medeniyeti; Batının bütün iftira, suçlama ve saldırılarına rağmen hâlâ yaptığı eserler, sardığı yaralar, verdiği fermanlar ile İslâmî ve insânî vasfı ile ufuklar açmaya, örnek olmaya ve dünya insanlığını iyiye ve güzele, Hakka ve hakikate davete devam etmektedir. Fatih Sultan Mehmed Han ise bu konuda en önemli örnektir. Çağ açıp, çağ kapayan; İstanbul'u İslâm şehri yapan, Hz. Peygamberimizin büyük müjdesi ile şereflenen

bu büyük hükümdar; şehrin fethinden sonra attığı her adımda; yaptığı her icraatta İslâm'ın vakarı ile insan olmanın şerefini birlikte yaşamış ve yönettiklerine de yaşatmıştır. Şüphesiz ki o bunun usul ve âdâbını, başta Akşemseddin Hazretleri olmak üzere, Molla Gürânî, Molla Hüsrev, Molla Zeyrek, Molla Hayrüddin gibi hocalarından almıştı.

Böyle bir ruh ikliminde hükümdarlık yapan Fatih Sultan Mehmed; hükümdarlığı süresince; İstanbul'daki Ortodoks Rumlara, Galata Zimmîlerine, Ermenilere, Yahudilere, Bosnalı Katoliklere, Eflâklılara, Boğdanlılara ve Venediklilere olmak üzere sekiz önemli ahidnâme-i hümâyun vermişti.

Temelde her zaman İslâmî kaidelere bağlı kalan Osmanlı Devleti; bu ahidnâmeleri verirken "millet sistemi"ni esas kabul etmiş, böylece idarî mekanizmanın işleyişini kolaylaştırmış ve devamlılığını sağlamıştı. Asırlarca uygulanacak olan bu sistemin temel yapısı Fatih Sultan Mehmet tarafından kurulmuştu³.

Fatih Sultan Mehmet, 29 Mayıs 1453'de İstanbul'u fethederek şehre girdiğinde, Hıristiyan halk Ayasofya'da ayin yapmakta ve büyük bir korku içinde beklemekte idi. İstanbul'un fethi tamamlandıktan sonra Ayasofya'ya giren Fatih Sultan Mehmet, patrik ve papazlar da dâhil olduğu halde, kadın ve çocuk bütün halk kesiminden insanları burada toplanmış ve ağlar halde görmüştü. İçeride sükûnet sağlandıktan sonra Fatih, patriğe korkmamasını ve ayağa kalkmasını isteyerek şöyle dedi: "Ben Sultan Mehmet; sana ve arkadaşlarına ve bütün halka söylüyorum ki bugünden itibaren artık ne hayatınız ne de hürriyetiniz hususunda benim gazabımdan korkmayın". Daha sonra da Fatih, patrik ve yanındakilerden "Evlerine dönmelerini, herkesin can, mal ve namusunun emniyette olduğunu, iş ve sanatlarına devam etmelerini" istemişti. Fatih ardından da kumandanlarına dönerek "Askerlerin halka hiç bir fenalık yapmamalarını emretmelerini ve herhangi birisi bu emre itaat etmezse ölümle cezalandırılacağını" bildirmişti. Diğer bir fermanla da savaş sebebi ile İstanbul'dan kaçmış olanların geri dönerek iş ve güçleriyle meşgul olmalarını ve bunların haklarının garanti altında tutulduğunu beyan etmişti⁴.

Fatih, ayrıca Katoliklerin merkez makamı papalığa karşı Ortodoks Rumları yeniden teşkilatlandırmış ve patriklik makamına Ortodoksların kendi örf ve adetlerine göre, Georgios (Kortesios) Skolarios (Gennadios)'un patrik olarak seçmelerini sağladı. Bu kişi, Türk hâkimiyeti altındaki ilk patrik olmuştu. Se-

çimden sonra yemeğe davet edilen yeni patrik ile Sultan Fatih uzun süre konuşmuş, dini idare ve mezhep işlerinde ise ona bazı haklar lütfetmişti. Ayrıca ona "Millet başı" unvanını da vererek, onu Ortodoksların adına devlete karşı yetkili kılmıştı. Fatih, daha sonra patriğe bir de ferman (berat) vermişti. Bu fermanla kısaca, patrik ve büyük papazların rahatsız edilmeyeceği, genel hizmetlerden (vergi vb.) muaf tutulacağı, kiliselerinin camiye çevrilmeyeceği, dini ayinlerin serbest kalacağı, nikâh-cenaze işlemleri ve törenlerinin eskisi gibi patrikhane tarafından yapılabilineceği, patriğin statüsünün yükseltileceği, bir de kendisine bir "muhafız birliği" verileceği belirtilmişti⁵.

Fatih tarafından Ortodokslara verilen dinî imtiyazlar şunlardı:

1- Ortodoksları kimse rahatsız etmeyecektir.

2- Gennadios ve ona bağlı piskoposlar her türlü vergi ve resimden muaf olarak yaşayacaklardır. "Kimse patriğe tahakküm etmesin, kendisi ve maiyetinde bulunan büyük papazlar her türlü umumî hizmetlerden müebbeden muaf olsun" denilmektedir.

3- Kiliseler camiye çevrilmeyecektir.

4- Evlenme, boşanma ve her türlü dinî ibadetler serbestçe yerine getirilecektir.

5- Paskalya yortusu tam bir özgürlük içinde kutlanacak ve üç paskalya gecesi Fener'in kapıları açık kalacaktır.

6- Piskopos ve metropolitler yargı ayrıcalıklarına sahip olacaklardır.

Bütün bunlara karşılık Gennadios da yeni hükümdarı tanıdığını ve ona uyruk olduğunu ilan etmiştir.

O zamana kadar sadece rûhânî lider olan patrik, şimdi padişahın koruyuculuğunda, kendi dinî topluluğunun birçok dünyevî işlerinin de tartışılmaz yöneticisi olmuştu. Ortodoksların evlenme, boşanma, miras gibi özel hukuk meseleleri ve Ortodokslar arasındaki her türlü anlaşmazlıklar da ya patrik veya yetki verdiği papazlar tarafından çözümlenecekti. Ama hiçbir zaman patriklere "ekümenik" sıfatı verilmemişti⁶. Osmanlı patrikhanenin bu konumuna ve rolüne asırlarca riayet etmiş, ancak 1821 Yunan İsyanında patrikhane-nin açık desteği ve patriği idama götüren hadiseler; bu haklardan bir kısmının onların elinden alınmasına neden olmuştu. Nitekim 21 Haziran 1830 tarihli bir belgede devrin tarihçilerinden "İstanbul'un fethini müteakip Fatih Sultan Mehmed'in Rumlara ihsan ettiği imtiyaz ve bu imtiyazın IV. Sultan Mehmed zamanına kadar devam ettikten sonra ne surete tahavül eylediğine dair Yunan, Latin ve Fransız tarihlerinden" gerekli

araştırmaların yapılarak durumun Sultan II. Mahmud'a bildirilmesi istenmişti⁷.

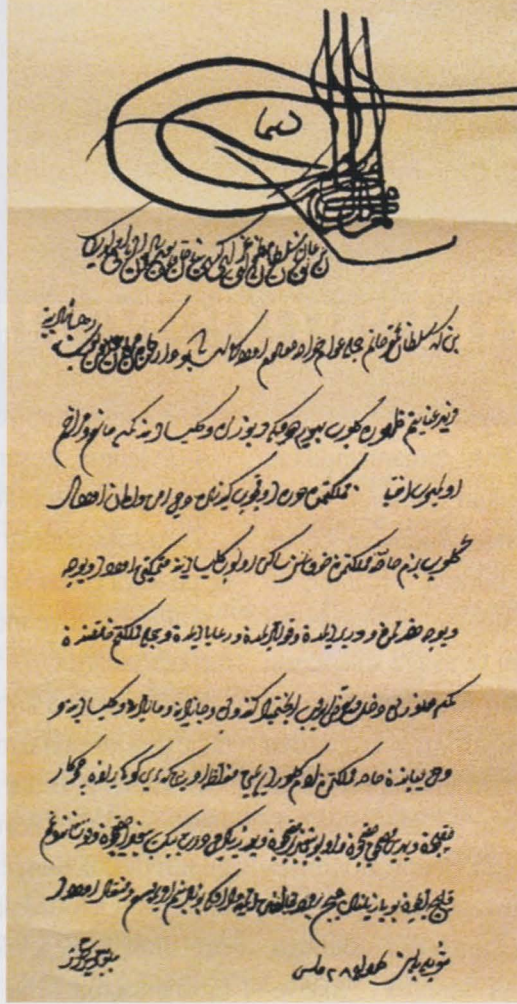
Ortodoks kilisesine, Bizans İmparatorluğu zamanındaki bütün hakları tanınmak suretiyle Rumları, hiç bir zaman benimsemedikleri Katolik Kilisesi'nin nüfuz ve hâkimiyeti altına girmekten kurtaran Fatih Sultan Mehmet, aynı dönemde yeni bir ahidnâme ile İstanbul'da oturan Katolik Cenevizliler ve Galata ahalisine de kilise ve inançlarının teminat altında olduğunu bildirmişti⁸. Fatih Sultan Mehmed Han İstanbul'un fethinden sonra Galata ve çevresinde yaşayan Cenevizli Hristiyan tebaanın, huzuruna elçiler göndererek buyruğu ve itaati altına girdiklerini bildirmeleri üzerine, artık zimmeti altında bulunmaları ve Şer'i hükme göre "Zimmî" hükmü taşımaları nedeniyle, bölgede yaşayan tüm Hristiyan halka İslâm'ın emirleri doğrultusunda can, mal, inanç ve ibadet emniyeti sağlayan bir ahidnâme yollamıştı. 7 Temmuz 1453'de yazılan bu "Ahidnâme-i Hümayun"un, halen Paris'te Biblioetheque Nationale'de bulunmaktadır.

Fatih Sultan Mehmed tarafından aynı imtiyazlar Ermeni ve Yahudi cemaatlerine de tanınmıştır⁹. Fatih 1461 yılında, Bursa'daki Ermeni Piskoposu Hovakim'i, İstanbul'a getirterek, kendisini "Ermeni Patriği" olarak ilan etmişti. Evvelce Ortodoks Patriğine tanımış olduğu hakların bütünü Ermeni Patriğine de vermişti. Hâlbuki Osmanlı Devletinin o tarihteki sınırları içinde yaşayan Ermenilerin sayısı, böyle bir patriklik kurulmasını ve benzeri hakların tanınmasını gerektirecek seviyede bile değildi. Fakat böyle bir patrikliğin kurulmasının arkasından, İstanbul'da kısa sürede Ermeni nüfusu artmış, hatta İstanbul, dünyanın Ermeni nüfusu en kalabalık bir şehri hâline gelmişti. Zaman içinde bu nüfus kültürel, ekonomik ve sosyal bakımlardan, diğer ülkelerdekinden çok daha yüksek seviyeye ulaşmıştı. Bu gün bizi Ermenileri katletmekle suçlayanların hiçbir zaman bu tarihî hakikatlerle yüzleşmedikleri, hatta onlardan haberdar bile olmadıkları anlaşılmaktadır¹⁰.

Fatih Sultan Mehmed'in tıpkı Galata Hristiyanlarına

verilen ferman gibi, yine Galata'da ve İstanbul'da yaşayan Yahudilere de bir ferman verdiğini görüyoruz. Ancak bu ferman yandığı için aslının mevcut olmadığını, ama h.1011/m.1602 yılında verilen bir başka fermanında ilkinde atıfta bulunulmasından böyle bir fermanın var olduğu anlaşılmıştır. Bu yeni fermanla Fatih'in Yahudilere verdiği hakların yenilendiği anlaşılmaktadır. Bu fermanında, fetih sırasında Yahudilerin, Bizans'a yardım etmediklerinden dolayı, eskiden beri mevcut olan havralarının olduğu gibi kalacağı, kendilerine ve ibadethanelerine dokunulmayacağı, kendi inançları gereğince ibadetlerine devam edecekleri ve Tevrat okuyacakları belirtiliyordu. Bu fermanında ayrıca 117 ve 130 yaşında iki yeniçeri ocağı mensubunun h.940/m.1533 senesinden önce "ahd-ü emâna muğâyır" bir tutum üzerine, yetkililerin huzurunda, fetih sırasındaki ahidnâmenin verildiğini ikrar etmeleri sonucu bu ahidin yenilendiğine de değinilmekte idi. Ayrıca daha sonra bu fermana dayanılarak verilen fetvalardan bahisle, Yahudilerin mâbedlerine sahip olabilecekleri ve ayinleri üzere ibadetlerine devam edebilecekleri kaydedilip, bunlara kimsenin engel olmaması ve daha sonra gelenlerin de buradaki hükümlere muhalefet etmemeleri isteniyordu¹¹.

Fatih Sultan Mehmed, Sırbistan hudutlarına dayandığı zaman Sırlar, ya Türkleri ya da Macarlardan birini tercih etmek zorunda kalmışlardı. Sırlar Ortodoks, Macarlar ise Katolikti. O yüzden bu iki millet birbirini hiç sevmiyordu. Sırp Kralı Georgios Brankoviç, önce Macar Kralı John Hunyadi'ye bir heyet göndererek: "Osmanlı bizi güneyden, siz de kuzeyden sıkıştırıyorsunuz. Biz Hristiyan olan sizlere itaat etmek istiyoruz. Siz Türklere galip gelerseniz, mezhebimiz olan Ortodoksluk hakkında ne gibi imtiyazlar vereceksiniz ve Ortodoks kiliseleri hususunda nasıl muamelede bulunacaksınız?" diye sordu. John Hunyadi'nin cevabı: "Bütün Ortodoks Kiliseleri yıkılacak, yerine Sırbistan'ın

her tarafında Katolik kiliseleri yaptıracağım" oldu. Bu defa Sırp Kralı aynı soruyu sormak üzere Fatih'e de bir heyet gönderdi. Fatih'in cevabı ise: "Herkes kendi halkı ile birlikte, kendi mabedinde ibadet etmeye devam edecektir" olmuştu. Fatih onlara mezheplerinin gereğini serbestçe ifa edebileceklerini, dinî hususlarda tamamen hür ve serbest olduklarını bildirdi. Aldıkları bu cevap üzerine Sırp lar, Türklerin hâkimiyetini kabul ettiler¹².

Fatih Sultan Mehmed İstanbul'un fethinden on yıl sonra 1463 tarihinde Bosna'yı da fethederek, üç yüzden fazla müstahkem mevki ele geçirmiş ve Osmanlı Devletine bağlamıştı. Bu tarihten itibaren Osmanlı vilâyeti olan Bosna, hem yerli halkın, hem de yeni yerleşenlerin huzur içinde yaşadıkları bir bölge haline gelmişti. Osmanlı idaresinde gelişip mâmur hale gelen Bosna'da; 177 cami ve mescid, birçok medrese, 8 dâru'l-kurrâ, 10 dâru'l-hadis, 180 mektep, 47 tekke, 110 çeşme, 1060 pınar, 300 sebil, 5 hamam, 3 kervansaray ve 7 köprü yanında, kiliseler ile Hıristiyanlara ait okullar da bulunuyordu. Bu eserler sayesinde Saraybosna, Osmanlılardan önce büyük bir köy iken, Osmanlılar devrinde önemli ve büyük bir şehir haline gelmişti. Fatih'in Bosna'yı fethi sonrası bölgedeki Katolik Bosnalılara verdiği ahidnâme, Bosna'da katliam yapan günümüz Haçlılarına acaba hiçbir şey hatırlatmıyor muydu? Fatih; 28 Mayıs 1478 tarihli ahidnâmesinde şöyle diyordu:

"Yardım Allah'tandır;

Bosna Rahiplerine Sultan Muhammed Han-ı Merhumun verdiği ahidnâme suretidir.

Nişân-ı Hümayun şu ki; Ben ki Sultan Mehmet Han'ım; üst ve alt tabakada bulunan bütün halk şu şekilde bilsin ki, bu fermanı taşıyan Bosna rahiplerine lütufta bulunup şu hususları buyurdum: Söz konusu rahiplere ve kiliselerine hiç kimse tarafından engel olunmayıp rahatsızlık verilmeyecektir. Bunlardan gerek ihtiyatsızca memleketimde duranlara ve gerekse kaçanlara emn-ü amân olsun ki, memleketimize gelip korkusuzca meskûn olsunlar ve kiliselerinde yerleşsinler; ne ben, ne vezirlerim ve ne de halkım tarafından hiç kimse bunlara herhangi bir şekilde karışıp incitmeyecektir. Kendilerine, canlarına, mallarına, kiliselerine ve dışarıdan memleketimize getirecekleri kimselere dahi yeri ve göğü yaratan Allah hakkı için, Ulu Peygamberimiz hakkı için, yedi Mushaf hakkı için, yüz yirmi dört bin Peygamber hakkı için ve kuşandığım kılıç için en ağır bir yemin ile yemin ederim ki, yukarıda belirtilen hususlara söz konusu rahipler benim hizmetime ve benim emrime itaatkâr olduğu sü-

rece, hiç kimse tarafından muhalefet edilmeyecektir¹³." Fatih Sultan Mehmed'in engin hoşgörüsünün çarpıcı örneklerinden birisi olan bu ahidnâme hâlen Bosna'nın Fojinica Beldesi'ndeki bir manastırda günümüze kadar saklanmıştır. Osmanlı yönetimi de her zaman bu vesikaya bağlı kalmıştır.

Fransa'da Saint Bartelmi Yortusu ile bir gecede otuz bin protestanın kralın emri ile Paris'te katledildiği, Yahudilerin 1763'lere kadar insan bile kabul edilmediği, ruh hastası kadınların "cadı" suçlaması ile ateşlerde yakıldığı, adına "otuz yıl savaşları" adı verilen savaşlarla katolik ve protestanların birbirlerini kestiği, adına "hırsız" anlamına gelen İngiltere'den alan İngiltere'de sadece Magna Carta (büyük şart) için yüz binlerce insanın soylu olup-olmamak iddiası ile can verdiği medenî Avrupa; nasıl oluyor da bizi hâlâ "barbar", kendilerini "insancıl" görüyor acaba? Çünkü emperyalizm ve haçlı ruhu kandan beslenmektedir. Bu gün Irak'taki, Filistin'deki, Çeçenistan'daki, Afganistan'daki, hatta Filipinler'deki mazlum Müslümanlar, öz vatanlarında Fatih'in gayr-i müslimlere verdiği hakların çok küçük bir bölümüne bile sahip değillerdir. Fatih'in ruhunu yaşamak ve yaşatmak için; onun İslâmî ve insanî değerlerini, bu değerlerin kaynağını iyi öğrenmemiz gerekmektedir.

- DİPNOTLAR -

- 1 - Mehmet Zeki Pakalın; Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü; İstanbul 1983, MEB Basımevi Cilt: I, s. 29- 30
- 2 - Mehmet Zeki Pakalın; Age; Cilt: I, s. 55
- 3 - Gülnihâl Bozkurt, Alman-İngiliz Belgelerinin ve Siyasi Gelişmelerin Işığında Gayrimüslim Osmanlı Vatandaşlarının Hukuki Durumu (1839-1914), Ankara 1989, s.10.
- 4 - İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, Ankara, 1967,TTK Yayınları, Cilt: I, s. 491.
- 5 - Süreyya Şahin, Fener Patrikhanesi ve Türkiye, İstanbul 1980, Ötüken Yayınları s.48
- 6 - Coşkun Üçok, "Osmanlı İmparatorluğu ve Rum-Ortodoks Kilisesi", Tarih Boyunca Türk-Yunan İlişkileri, Üçüncü Askerî Tarih Semineri, Ankara 1986, s.191.
- 7 - BEO Hatt-ı Hümayun (HH), 778/ 36478-B
- 8 - İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Age, c. II, s. 6-7.
- 9 - Gülnihâl Bozkurt, Age; s. 10.
- 10 - O.Oscanyan, The Sultan and His People (Sultan ve Tebaası), New York 1857, s.353-354'den Kamuran Gürün, "Ermeni Sorunu Yahut Bir Sorun Nasıl Yaratılır?" Türk Tarihinde Ermeniler Sempozyumu, İzmir 1983, s. 16.
- 11 - Avram Galanti, Türkler ve Yahudiler, İstanbul, 1928; s. 34-36.
- 12 - T. W. Arnold, İntişar-ı İslâm Tarihi, Ankara 1971, s.277-278. Ahmet Akgündüz, "Osmanlı Devletinde Barış ve Hoşgörünün Hukuki Temelleri", Osmanlıda Hoşgörü Birlikte Yaşama Sanatı, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yay. İst. 2000, s.64-73
- 13 - Cevdet Paşa, Tezâkir 21-39 (Yayınlayan: Cavid Baysun), Ankara 1986, s.84-85

İman Esasları

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
bilgi@arifandergisi.com

Ehl-i Sünnet Ve'l cemaat mezhebinin müteber itikat kitaplarından: "Akâid-i Neseî" aşağıdaki zikredilecek olan şeylerin kişiyi küfre sokacağını açıkça ifade etmiştir."

1 – "Âyet ve Hadislerin zahîrî manaları değil batınî manaları esastır" derler. Gayeleri zâhirî manaları ve bedenî ibadetleri ortadan kaldırıp, İslâm'ı kökünden yok etmektir.

Tasavvuf ehli, Hakka vakıf bir takım kişilerin: "Kur'ân'ın zahîrî manasına en küçük bir gölge düşürmeden onlarla sülûk ehli için malûm bir takım ince manaların arasını telif etmek (birleştirmek) mümkündür." demeleri, kâmil iman ve saf irfanın neticesidir.

2 – Kitap ve Sünnetten kesin nasların delâlet ettiği hükümleri inkâr ile nasları reddetmek küfürdür.

Meselâ; cesetlerin haşrı (mahşer günü dirilmesi).

Çünkü bu nasları reddetmek, açıkça Allah ve Resûlü'nü yalanlamaktır. Binaenaleyh bir kimse Hazreti Âişe (Radiyallahu Anha) validemize zina iftirasında bulunursa kâfir olur.

Çünkü Hazreti Âişe (Radiyallahu Anha) validemizin tertemiz olduğu, nas (kesin delil, ayet-i kerime) ile şabittir.

3 – İster büyük olsun, ister küçük olsun, günah oluşu kesin delille sabit olan herhangi bir günahı helâl saymak küfürdür.

4 – Haram oluşu kesin delille sabit olan bir haramı önemsememek küfürdür.

5 – İslâm ile alay etmek küfürdür.

Zira 4. ve 5. maddeler Allah ve Resûlü'nü yalanlama alâmetleridir.

6 – Allâh-ü Teâlâ'dan ümit kesmek küfürdür.

Çünkü Allâh-ü Teâlâ: "Doğrusu Allâh-ü Teâlâ'nın rahmetinden kâfirlerden başkası ümit kesmez" buyurmaktadır. (Yusuf suresi. 87)

7 – Bir kimsenin kesin olarak cennete gireceğine inanması şeklinde Allâh-ü Teâlâ'dan emn (emin ol-

mak) küfürdür.

Zira Allâh-ü Teâlâ: "Allâh-ü Teâlâ'nın azabından emin mi oldular? Fakat ziyana uğrayan topluluktan başkası, Allah(-u Teâla)nın mühlet vermesinden emin olamaz" buyurmaktadır.

(Araf suresi: 99)

8 – Kâhin'in gaybe dair verdiği haberi tasdik etmek küfürdür.

Nitekim Ebu Hureyre (Radiyallahu Anh) den rivayet edilen bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: "Bir kimse kâhine veya Araf (Gayb ilmini bildiğini iddia eden bir kimseye, yıldız falına bakan)a gider ve verdiği haberi tasdik ederse, Allah (-u Teâla)'nın Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)e indirdiğini inkar etmiş (kâfir olmuş)

olur. (Ahmed İbn-i Hanbel, Müsned No: 9541, 3/419, Tirmizî, Taharet: 102 No: 135 1/242, Hakim, Müstedrek No: 15, 1/50, Beyhakî, Sünen-i Kübra No: 16496, 8/233).

Kâhin: Gelecek zamanda vukû bulacak hâdiseleri haber veren, bir takım sırları bildiğini ve gayb âlemine ait bilgilere vakıf olduğunu iddia eden kişidir.

9 – Hiçbir veli asla bir nebînin derecesine ulaşamaz.

Çünkü nebîler masumdurlar, kötü bir şekilde ölmek korkusundan emindirler. Vahiy almakla ve vahiy melegini görmekle ikram olunmuşlardır.

Velilerin kemâlâtıyla vasıflandıktan sonra şer-i hükümleri tebliğ ve halkı irşâd işiyle vazifelendirilmişlerdir.

"Velinin Nebî'den üstün olduğunu söylemek küfür ve sapıklıktır."

Evet nebînin hem nübüvvet hem de velâyet rütbeyle vasıflandığı ve bu sıfatlarla vasıflanan nebînin veliden daha üstünlüğünün kesin olduğunu kabul ettikten sonra, "nebînin, nebîlik rütbesi mi, yoksa velilik rütbesi mi daha üstündür?" konusunda tereddüt edilebilir.

İmâm-ı Rabbânî (Kuddise Sırruhu) Mektûbatında bu konuya açıklık getirmiş ve şöyle demiştir.

"Bir nebînin nübüvvet (peygamberlik) rütbesi, kıyas kabul etmeyecek şekilde velâyet (velilik) rütbesinden üstündür."

10 – Akli başında, bulûğa ermiş olan bir insan, kendisin-

den emir ve yasakların düşeceği bir mertebeye ulaşamaz.

Çünkü insanı mükellef kılma (sorumlu tutma) konusundaki naslar (ayet ve hadisler) umûmîdir.

Ayrıca müctehidler, bir mükellefin böyle bir mertebeye ulaşmasının söz konusu olmayacağı husûsunda icma (söz birliği) etmişlerdir.

Bazı ibahiyecilerin benimsedikleri. "Kul Allâh-ü Teâlâ'ya muhabbetle son noktaya ulaşır, kalbi saf hale gelir ve münafıklık söz konusu olmaksızın îmânî küfre tercih ederse ondan emir, nehiy (dini sorumluluklar) düşer. Ve "Büyük günah işledi diye Allâh-ü Teâlâ onu cehenneme sokmaz." şeklindeki fikirler,

Yine diğer bazı ibahiyecilerin benimsedikleri, yukarıda anlatılan mertebeye ulaşan insanlardan namaz oruç ve zekât gibi zahirî ibadetlerin düşeceği ve onun ibadetinin sadece tefekkür (düşünme) olacağı şeklindeki görüşler, küfür ve dalâlet (kâfirlik ve sapıklık)tır.

Bir Müslümanın Ehl-i Sünnet vel-Cemaat Mezhebinden Olabilmesi İçin İnanması Gereken Konular (Hususlar)

Konu 1: İyi ve fâsık her Müslümanın arkasında namaz kılmanın caiz (geçerli) olduğuna inanmak.

Çünkü Ebû Hureyre (Radiyallahu Anh)dan rivayet edilen bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem): **"İyi ve kötü herkesin arkasında namaz kılınır"** (Behkâfî, Sünen-i Kübra No: 6832 4/29, Darekutnî: 2/57) buyurmuşlardır.

Ayrıca ümmetin âlimleri, tenkit ve inkâr konusu yapmaksızın fâsıkların, hevâ ve bid'at ehlinin arkasında namaz kılmışlardır. (Şerhu'l-Akaid shf: 240)

Hatta İbn-i Ömer ve Enes İbn-i Malik (Radiyallahu Anhuma), zamanlarının en fâsığı olan Haccac-ı Zalim'in ardında namaz kılmışlardır.

Seleften bazı kişilerin fâsık ve bid'atçıların arkasında namaz kılmaktan Müslümanları men etmeleri kerahte hamledilir.

Nitekim Mülteka şerhi "Mecmeu'l Enhur" (Damat) kitabında: "Kölenin, bedevînin, körün, fâsığın, mübtedi (bid'atçı)nın ve veled-i zinanın imam olması mekruhtur, imam olmaları durumunda namaz caizdir" denilmiştir.

Konu 2: Kible ehlini, işlediği günahı helâl saymadıkça küfre nispet etmemek.

Kible Ehli: İnanç esaslarını değişik şekillerde yorumlayan farklı itikâdî mezheplere müntesip olan bü-

tün Müslümanlardır.

Konu 3: İster iyi olsun, ister kötü olsun iman üzere ölen herkesin cenaze namazının kılınacağına inanmak.

Çünkü Vâsile İbn-i Eska' (Radiyallahu Anh)dan rivayete göre Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir hadis-i şeriflerinde:

"Her (Müslüman) ölünün üzerine (cenaze) namaz(ını) kılın." buyurmuştur. (İbn-i Mace, Cenaiz: 31, No: 1525 1/488)

Hadis-i şerifteki ölüden maksat Müslüman ölüdür. Buna göre cenaze namazı yalnız ibadet ehli olan kimselere mahsus olmayıp, kible ehlinin olan her günahkâr müminin de cenaze namazı kılınır.

Konu 4: Kur'an'ın mahlûk (yaratılmış) olmadığına inanmak.

Kur'an-ı kerim son peygamber Hazreti Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)e Allâh-ü Teâlâ tarafından Cebraîl (Aleyhisselam) aracılığı ile inmiş ve ondan tevatür yoluyla nakledilmiş olan kutsî bir kitaptır.

Kur'an bizzat Allâh-ü Teâlâ'nın kelâmıdır. Bunda melek ve peygamber sadece vasitadır.

Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in Cebraîl (Aleyhisselam) vasıtasıyla Allâh-ü Teâlâ'nın vahyini telâkki etmesi iki suretlemdir:

1- Cebraîl (Aleyhisselam) melekîyetten beşeriyete yükselerek Allâh-ü Teâlâ'nın kelâmı olan Kur'an'ı, Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)e talim ederdi.

2- Bazen de Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) beşeriyetten melekîyete yükselerek Allâh-ü Teâlâ'nın vahyine mazhar olur, Elfâz-ı Kur'aniyye'yi (Kur'an'ın lafızlarını) telâkki eder (vasitasız olarak bizzat Allâh-ü Teâlâ'dan alır).

"Bunun içindir ki Kur'an-ı kerim yalnız manası ile değil, elfâz-ı ile de Peygamber Efendimiz'in kalbine indirilmiştir."

Kur'an'a Vahy-i Metlûv (Namazda kıraat olarak okunan vahiy) denilmesi de bu sebeptendir.

Kur'an-ı Kerim'in dört unsuru vardır:

- 1 – Lafız olması,
- 2 – Arapça olması,
- 3 – Hazreti Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)e indirilmiş olması,
- 4 – Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'den bize kadar tevatür yoluyla nakledilmiş olması.

Bu dört unsurdan biri noksan olursa Kur'an olmaz. Binaenaleyh günümüzde birçok dile çevrilen Kur'an-ı Kerim'in çevirilerine: "Meal" denir, "Kur'an" denilmez.

Netice olarak; Kur'an-ı kerim manası itibariyle mucize olduğu gibi lafızları itibariyle de mucizedir.

Çünkü Kur'an-ı kerim, kendisinin Allâh-ü Teâlâ'nın sözü olmayıp, Hazreti Muhammed (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in sözü olduğunu iddia edenlere karşı:

"Eğer bu, insan sözü ise siz de böyle bir söz söyleyiniz. Bütün insanlar, cinler bir araya toplansalar, görülen ve görülmeyen bütün kuvvetler bir araya gelse ve birbirlerine yardım etseler yine, bu Kur'anın en kısa bir suresine, bir satırına benzer bir şey yapamazlar." (İsra Suresi: 88 den mealen) diye meydan okumuştur.

Ve bunu yapmak için pek çok uğraşanlar olduğu halde, bugüne kadar yapılamamıştır ve yapılamayacaktır.

Ayrıca Kur'an-ı kerimin bozulmadan kıyamete kadar kalmasını Allâh-ü Teâlâ dilemiş olduğundan Kur'ana bu özelliği vermiş ve Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'den itibaren her asırda Müslümanların içinde yüz binlerce insan bu mukaddes kitabı ezberlemişlerdir.

Kur'anın mahlûk (hadis; sonradan yaratılmış) veya gayr-ı mahlûk (kadim; evveli olmayan bir kitap) olduğu konusuna gelince;

Bu konuya girmeden Allâh-ü Teâlâ'nın zatî sıfatlarından olan Kelâm sıfatından bahsetmemiz gerekir.

Kelâm sıfatı Allâh-ü Teâlâ'nın ezeli (evveli olmayan) sıfatıdır.

Zira hadis (sonradan yaratılan) şeylerin, kadim (evveli olmayan) Allâh-ü Teâlâ'nın zatıyla kâim olması (zatında bulunması) zarûrî olarak imkânsızdır.

Allâh-ü Teâlâ'nın zatında olan kelâm sıfatı ses ve harf cinsinden değildir. Çünkü bir kelimenin ilk harflerinin telâffuz edilmesi bitmeden ikinci hecedeki harflerin söylenmesi imkânsızdır.

Bu itibarla ses ve harf cinsinden olan Kelâm, hadis (sonradan yaratılmış)dır.

Müellif Ömer Neseî: **"Allâh-ü Teâlâ'nın kelâmı olan Kur'an, mahlûk (hadis; sonradan yaratılmış) değildir"** diyerek **Kelâm-ı Nefsî** yani, ses ve harf cinsinden olmayan ve Allâh-ü Teâlâ'nın zatıyla kâim olan mananın kadim (ezeli) olduğunu; hadis (sonradan yaratılmış) olmadığını söylemiştir.

Netice olarak deriz ki: Allah'ın kelâmı olan Kur'an, ses ve harf cinsinden olmayıp zatıyla kâim olan bir manadır ve ezeldir.

Ehl-i Sünnet âlimleri, "Kur'an, gayr-i mahlûktur" derken Allâh-ü Teâlâ'nın zatıyla kâim olan mananın (ki, bu manaya da Kur'an denilmektedir) gayr-i mahlûk (sonradan yaratılmış) olduğunu söylemektedirler.

Konu 5: Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in miracının hak olduğuna inanmak.

MİRAC: Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in Mescid-i Aksa'ya vardığından sonra, semaya ve oradan da Allâh-ü Teâlâ'nın dilediği makamlara yükselmesidir.

Ehl-i Sünnet vel cemaatin geneline göre mirac, hem ruh hem de bedenle gerçekleşmiştir.

Mirac, Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in hadisiyle sabit olmuştur. Ancak hakkında varid olan hadisler mütevatir olmayıp, meşhûr ve âhad olduklarından, miracı inkâr eden kâfir değil, bidâtcidir (Ehl-i Sünnetten çıkmıştır).

İsrâ hadisesine gelince:

İsrâ: Allâh-ü Teâlâ'nın Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'i gece vaktinde Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya götürmesidir.

"Bir gece, kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Haram'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya götüren zatı tenzih ederim. (O Allah bütün noksan sıfatlardan münezzehtir). Şüphesiz ki O, ziyade işiten, hakkıyla görendir." (İsrâ Suresi: 1)

Ayeti ile sabit olduğundan İsrâ'yı inkâr eden kâfir olur.

Konu 6: Müminlerin cennette Allâh-ü Teâlâ'yı göreceklerinin hak olduğuna inanmak.

Müminler kendileri cennette oldukları halde Allâh-ü Teâlâ'yı bir cihetten, bir mekândan ve bir şekilden münezzehten olarak görmek şerefine nail olacaklardır. Allâh-ü Teâlâ'yı görecekleri nakli delille sabittir.

Cerir (Radyallahu Anh)'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Sizler şu ayı zahmetsizce gördüğünüz gibi Rabbinizi de muhakkak öyle göreceksiniz"

(Buhârî, Mevâkıtü's-Salât: 15 No: 529, 1/203, Müslim, Mesâcid: 37 No: 633, 1/439, Ebû Davud, Sünnet: 20 No: 4729, 2/646, İbn-i Mace, Mukaddime: 13 No: 17, 1/63, Tirmizî, Sıfatü'l-Cennet: 17 No: 2554 4/688, Ahmed İbn-i Hanbel, Müsned No: 19211, 7/62)

Dünya Bir İmtihan Yeridir.

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER
mozsimssekler@hotmail.com

İmâm-ı Rabbâni hazretleri bu mektubu, Kılıçullah oğlu Kılıç Han'a yazmıştır.

Bu mektup;

- Dünya ve dünya ehlinin zemmedilmesi,
- Faydasız ilimlerin tahsilini terk etmek,
- Gereksiz mubahlardan kaçınmak
- Hayırlara ve Salih amellere teşvik etmek ve buna münasip olan bazı hususlardan bahseder.

Sübhan olan Allah bizi, Şeriat-ı Mustafaviyye caddesi üzere istikâmetle rızıklandırısın. Salât selâm ve tahiyye, ebeden ve dâimen o şeriâtın sahibi üzerine olsun.

Ey Oğul!

Bu dünya bir imtihan ve ibtila yeridir. Onun zâhiri, envâi çeşit süslerle süslenmiş ve tezyin edilmiştir. Onun sûreti; zülüfleri yapılmış, renkli çizgilerle yanakları boyanmış, renklendirilmiş (yaşlı ve çirkin bir kadın gibi)dir. İlk bakışta göze tatlı ve hoş gelir, taze ve parlıtlı hayal edilir. Fakat o hakikatte üzerine (kötü) koku serpilmiş bir leşe, kurtların ve sineklerin doluştuğu bir çöplüğe benzer. Su gibi gözüken bir seraptır. Şeker sûretinde zehirdir. Onun bânını (içi) harap ve bereketsizdir. Bu çirkinliği ve hayâsızlığıyla beraber, kendi ehline olan muamelesi de, söylenen ve anlatılanların tümünden çok daha şerlidir.

Ona âşık olan beyinsiz ve büyüldür. Ona tutulan delidir ve aldatılmıştır. Her kim onun zâhirine (aldanıp) tutulursa, hiç şüphe yok ki, ebedî hüsrân damgasıyla damgalanır. Her kim onun tadına ve tazeliğine bakar (dünyanın geçici güzelliklerine aldanır) sa, onun nasibi ebedi pişmanlıktır.

Kâinatın Efendisi, Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın Sevgilisi -Salât ve Selâm O'nun ve Âli'nin üzerine olsun- şöyle buyurmuştur. "Dünya ve ahiret iki kuma gibidir. Biri razı olsa diğeri darılır." Dolayısıyla her

kim dünyayı râzı ederse ahireti kendisine darılmış olur. Şüphe yok ki (bu durumda) onun ahiretten nasibi olmaz. Sübhan (Noksan sıfatlardan münezzehe kemal sıfatlarla muttasıf) olan Allah, dünyaya ve dünyaya ehline muhabbet etmekten bizi ve sizi korusun.

Ey oğul!

Dünya nedir bilir misin?

Kadınlar, evlatlar, mallar, şöret, riyâset, oyun ve eğlence gibi, Sübhan olan Allah-ü Teâlâ'dan seni uzaklaştıran ve (Allah-ü Teâlâ'ya) ulaşmanı engelleyen her şey Dünya'dır. (Ayrıca ne dünyaya ne ahirete faydası olmayan) boş şeylerle meşgul olmak da, Dünya tarifine dâhildir.

Ahiret işleriyle ilgisi olmayan ilimler de aynı şekilde Dünya'ya dâhildir. Eğer Nücûm ilmi (Astronomi), mantık, hendese, hesap ve buna benzer kendisinde fayda olmayan ilimleri tahsil etmek menfaat verseydi, felsefeciler kurtuluş ehlinde olurlardı.

Peygamber (Sallâllâhü Aleyhi ve Selâm) buyurdu ki: "Allah-ü Teâlâ'nın kulundan yüz çevirdiğinin alâmeti, kulun faydasız şeylerle meşgul olmasıdır"

Şiir

Kimin kalbinde olursa hardal tanesi kadar

Hak'dan başka bir şey, bil ki o hastalıktır.

"Namaz vakitlerini bilmek için astronomi ilmini öğrenmek lazımdır" diye söyleyenlerin bu sözünün manası; "astronomi ilmini bilmeden namaz vakitlerini bilmek mümkün değildir." demek değildir. Bilakis bunun manası şudur: Astronomi ilmi vakitleri anlama yollarından bir tanesidir. İnsanların pek çoğu vardır ki, astronomi ilminden haberi yoktur, bununla beraber namaz vakitlerini astronomi âlimlerinden daha iyi bilirler.

Yine bu manaya yakın olarak; mantık, hesap ve bunlar gibi ilimleri tahsil etmenin, umûmî manada bazı şeriat ilimlerinin anlaşılmasına katkısı olduğunu belirtmişlerdir.

Hulasa olarak; bu ilimlerle meşgul olmanın cevâzı, ancak pek çok zorlama yollar arandıktan sonra bulunabilir ki, bu da şu şarta bağlıdır: Bu ilimlerin öğ-

renilmesi, şer'î hükümleri anlamak ve kelâmî delilleri kuvvetlendirmek maksadıyla olmasıdır. Aksi halde bu ilimlerle meşgul olmak asla câiz olmaz.

İnsaflı olmak gerekir; Mübah bir işle meşgul olmak, vâcib olan bir emrin kaçmasına sebep oluyorsa, (o takdirde) bu iş mübah olmaktan çıkar mı, çıkmaz mı? Şüphesiz yok ki, bu ilimlerle meşgul olmak da, zarûrî olan şer'î ilimlerle meşgul olmayı bıraktırır.

Ey oğul!

Şüphesiz yok ki, Hakk Subhânehû sonsuz inâyetinin kemâliyle seni rızıklandırdı ve gençliğinin baharında tövbe etmeye seni muvaffak kıldı. Yine, Nakşibendiyye-yi Âliyye silsilesinin dervişlerinden -Allah o yolun ehlinin sırlarını mukaddes kılsın- birinin eliyle (bu yola) intisap etmeye seni muvaffak etti.

Şimdi bilemiyorum, ettiğin tövbede sebat ediyor musun, yoksa çeşitli süslerle (geçici güzelliklerle) nefsin seni aldattı mı?

Tövbede sebat edip istikâmet üzere olmak zordur, biliyorum. Çünkü gençliğinin baharındasın. Ve dünya malına ulaşma sebepleri de kolaydır. Arkadaşlarının çoğu da, (tövbene sadık kalabilmene yardım) konusunda uygun değildir.

Ey oğul!

Asıl önemle üzerinde durulacak iş; mübah olan şeylerin fuzûlî olanından kaçınmak ve zarûret miktarıyla yetinmektir. Bunu da kulluk vazifelerini yerine getirebilmek için kuvvet hâsıl olması ve cem'iyet kazanmak niyeti ile yapmalıdır. Mesela; yemekten maksat Allah Teâlâ'ya itaat edebilmek için kuvvet hâsıl olmasıdır. Elbise giymekten maksat avret mahallini örtmek, sıcağa ve soğuğa karşı korunmaktır. Diğer zarûrî mübahlar da bu kıyas üzeredir.

Nakşibendiyye büyükleri azîmetle amel etmeyi tercih ettiler ve mümkün merteye ruhsattan kaçındılar. Zarûret miktarı ile yetinmek de azîmetler cümlesindedir. Eğer bu devlete ermek nasip olmazsa, o takdirde mübah dairesinden çıkıp şüpheli ve haram dairesine girmek gerekir.

Sübhan olan Allah-ü Teâlâ sonsuz keremiyle, pek çok nimeti yeterli bir şekilde mübah kılmıştır. Ve bu nimetlerden faydalanma alanını da bir hayli geniş tutmuştur.

Bütün bunlar bir tarafa, bu nimetlerden hangi ya-

şam, kulun fiillerinden Mevla'nın razı olmasına denk olabilir? Ve hangi cefâ, kulun yaptığı işler sebebiyle efendisinin gazabına uğramasına benzeyebilir?

Allah Teâlâ'nın cennetteki rızası, cennetten daha hayırlıdır. (Aynı şekilde) Allah-ü Teâlâ'nın cehennemdeki gazâbı, cehennemden daha şerlidir. Babanın, evladını her istediğini yapması hususunda başıboş bırakmayacağı hükmünde olduğu gibi, insan da bu hükme mahkûm Mevlâ'nın bir kuludur.

Tefekkür etmek, kalbe dayalı ameller yapmak gerekir. Aksi halde, yarın (kiyamet gününde) pişmanlıktan ve zarardan başka hiçbir şey hâsıl olmaz. Amel etme vakti şüphesiz gençlik dönemidir. Akıllı olan bu dönemi zâyî etmez ve bu fırsatı ganimet bilir. Çünkü mesele mübhem (aşîkâr değil)dir. Belki de (insan) yaşlılık çağına kalmayacaktır. Kalsa (yaşlılık çağına ulaşsa) bile, belki de ona cem'iyet müyesser olmayabilir. Bunun müyesser olduğunu farzetsek bile, acziyetin ve güçsüzlüğün kuşattığı (bu ihtiyarlık) döneminde, insan amel etmeye güç yetiremez. Hâlbuki cem'iyeti elde etme sebepleri şu an kolaydır. Hele anne ve babanın hayatta olması da yine Hakk Subhânehû'nun nimetlerinden biridir. Çünkü senin maişetin onların üzerindedir. Mevsim fırsat mevsimidir, kuvvet ve gücün yettiği zamandır. Öyleyse bu günün işini yarına bırakmanı ve geciktirmeyi tercih etmeni, hangi özür mümkün kılabilir.

Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) buyurdu ki: "İşleri geciktirenler helak oldu."

Evet, bugün ahiret işleriyle meşguliyetten dolayı, denî olan dünyevî işleri yarına geciktirirsen, bu gerçekten çok güzel olur. Ancak bunun aksi bir durum gerçekten çok çirkindir.

Şu gençliğin baharında, nefis ve şeytan gibi din düşmanlarının insanı istilâ ettiği dönemde yapılan az bir amelin itibarı, bu dönemin dışındaki vakitlerde yapılan amellerden kat kat üstündür.

(Bu durum şuna benzer ki) Askeri kâide de; cesur ve kahraman askerlerin, bilhassa düşman istilâsı esnasındaki itibarları daha fazladır. Hatta o zaman, onların basit bir gayret ve sebatı bile büyük itibar görür. Hâlbuki aynı hareket, düşmanın şerrinden emin olunduğu zaman böyle bir itibar görmez.

Dikili Bir Ağacınız Var mı?

Peygamber Efendimiz Müslüman'ı bir hurma ağacına benzetmiştir. Hurma ağacının yaprağı yaz ve kış dökülmez. Onun yanında bulunan ya meyvesinden, ya da gölgesinden istifade eder. Hurmanın tadı hoş, kokusu güzeldir. Müslüman da böylece dir. Sözü hoş, sohbeti güzeldir. İnsanlara ve insanlığa her zaman faydası dokunur.

"Kıyamet koparken sizden birinin elinde bir hurma dalı bulunur da, kıyamet kopmadan dikmeye gücü yeterse onu mutlaka diksin" Hadis-i Şerif

Yakup YAZICI
yakupyazici@hotmail.com

Ağaç... Dünya üzerindeki varlığı, hayatın varlığıyla eşzamanlı bir varlık. Kâinâta kânun koyan, onu bir nizâm ve intizâm içerisinde çekip çeviren Mevlâ Teâlâ, insanı yaratmadan evvel onun rızkını yaratmış, hâne sahibi olarak misafir gelmeden önce ona sunacağı sofrayı hazırlamıştır.

Ağaç meyve demektir. Ağaç gölge demektir. Ağaç temiz hava, yeşillik, hayat, rahmet, bereket ve güzellik demektir. Tüm edipler, hatipler, şâir ve yazarlar eserlerinde mutlaka ağaca yer vermişler, teşbih ve temsillerde ağaçtan ilham almışlardır. Hz. Peygamber

(Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) bazen Müslümanı bir hurma ağacına benzetmiştir. Hurma ağacının yaprağı yazın ve kışın dökülmez. Onun yanında bulunan ya meyvesinden, ya da gölgesinden istifade eder. Hurmanın tadı hoş, kokusu güzeldir. Müslüman da böylece dir. Onunla beraber olan maddeten ve mânen mutlaka istifade eder. Sözü hoş, sohbeti güzeldir. İnsanlara ve insanlığa her zaman faydası dokunur.

Bazen de Sevgili Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) o hurma dalını bir ölünün kabrine dikerek, meyyitin ıstırabının dinmesine vesile kılmıştır. Bazen de o hurmanın kütüğüne yaslanıp hutbe okumuş, nebevî bir mucize olarak o kütük, kütükleşen insanlara inat insani bir aşk,

hüzün ve üzüntü göstermiş, O Sevgilinin firâkı ile inleyip ağlamıştır. Bir insan gibi minber ve mihrâb-ı nebî arasına, cennet bahçesine “**defnedilmiştir**”. Bazen o ağacın dal ve yapraklarıyla mescidin üzeri örtülerek gölgelik yapılmış, onun liflerinden yatak ve yastık yapılmış, Sevgili Peygamberimiz üzerinde istirahat buyurduğunda, lif izleri O'nun mübarek yanağında belirmiştir. Nereye baksak, hayatımızın her safhasında, yaşadığımız her ortamda mutlaka ya bir ağaç, ya da bir ağaç ürünü görürüz.

Kıyamet Koparken...

Hadîs-i şerifte kıyamet kopmasından maksat, İsrâfil (Aleyhisselâm)ın sûra üfürmesiyle meydana gelecek büyük kıyâmet olabileceği gibi, kişinin ölmesi de kastedilmiş olabilir. Zîrâ Sevgili Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) “**Her kim ölmüşse onun kıyameti kopmuştur**” buyurmuşlardır. O takdirde hadis daha şumûllü olur. Zîrâ büyük kıyâmete kimin erişip, kimin erişmeyeceği meçhûldür ancak, her canlının ölüp kendi kıyametinin kopacağı kesindir. O zaman her insan bu hadîs-i şerifin muhatabı olur.

Neden Ağaç?

Burada sanki Sevgili Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)e yöneltilmiş gizli bir suâl vardır. O da “**Yâ Resûlellah! Kıyamet kopuyor olsa, o anda hangi ameli bize tavsiye edersin?**” sorusu olmalıdır. Soran düşünür ve bekler. Yıldızlar kararır düşerken, denizler kaynarken, dağlar yerinden oynayıp yer hallaç pamuğu gibi atılırken, şu fânî dünyanın son demleri, ukbâ âleminin ilk anlarında, Sevgili Peygamberimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) acaba neyi tavsiye buyuracaktır. “**Secdeye kapanın, namaza durun, sadaka verin, kelime-i tevhid çekin**” mi? buyuracak. Yoksa Resûlü Ekrem (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz yine bizlere bilmediğimiz bir meseleyi mi öğretecektir? Cevap ise çok farklı bir şekilde tecelli ederek “**elinizde bir ağaç fidanı varsa onu mutlaka dikiyorsunuz. Bu fidan ne zaman tutacak? Ne zaman yapraklanıp yeşerecek? Ne zaman çiçek açıp meyve verecek? Ve kıyamet koştuktan sonra bunun meyvesinden kimler yiyecek?**”

Bu sorunun cevabı, Kur'an-ı Azîmüşşân ve nebevî hadislerin nurları ışığında hakikat incileri olarak kar-

şımıza çıkıyor. Bu bir cümlelik hadîs-i şerife derinlemesine nazar kıldığımız zaman şu manevi hitapları işitiyoruz. İki Cihan Serveri buyuruyor ve bizlere âdetâ şunları duyuruyor:

“**Ey İnsanoğlu! Öyle salih amel işle ki, ölsen bile senin amelin kalıcı, sevap defterini açık kılıcı olsun. İnsanlar öldüğü zaman amel defterleri kapanır. Yalnız sadakayı câriye (sürekli sadaka) şeklinde hayır hasenat yapan, yaptığı iyilik insanlara fayda vermeye devam eden kimselerin amel defteri kapanmaz. İnsanlar, hatta hayvanlar o şeyden istifade ettikçe o hayır sahibinin amel defterine kıyamete kadar sevap yazılmaya devam eder.**”

Ağaç dikmek de sadakayı câriyedir. Zîrâ bir başka hadîs-i şerifte “**Hangi Müslüman bir ağaç diker, ondan kuşlar, insanlar ve hayvanlar yerse, mutlaka her biri sebebi ile ona sadaka sevabı yazılır**” buyrulmaktadır.

Ey İnsanoğlu! Her amelinden önce niyetin sâlih ve hâlis olsun. Bu durumda sen, samimi olarak yapmaya niyet ettiğin hayırlı bir işi, yapmaya fır-

sat bulamasan da niyetinden dolayı ecir alacaksın. Zîrâ Hazret-i Fahr-i Kâinât Efendimiz “**Mü’minin niyeti amelinden daha hayırlıdır**” buyurmuştur. Ahirette insanlar karşılarında yapmadıkları birçok amelin dağlar gibi sevabını karşılarında görünce hem çok şaşıracaklar, hem de çok sevineceklerdir. “Ey Rabbimiz! Biz dünyadayken böyle işler yaptığımızı hatırlamıyoruz” dediklerinde onlara şöyle denilecektir: “Evet siz bunları yapmadınız. Ancak samimi bir kalp ile ‘Keşke imkânım olsa da şu hayırları ben de yapabilseydim. Fırsat bulursam ben de bu hayrı yapacağım’ diye içinizden geçirip dilek ve niyette bulunmuşunuz. İşte bunlar niyetlerinizin sevabıdır” denilecektir.

Ey İnsanoğlu! Yapacağın en hayırlı işlerden biri ağaç dikmek olsun. Bu o kadar önemlidir ki son nefeslerini vermek üzere olup, ölüm kıyâmeti kopmakta olan bir kimseye dahi, bu tavsiye edilmiştir. Çünkü ağacın faydaları saymakla bitmeyecek kadar çoktur. Ağaçlar kirli havayı süzer, canlıların temiz hava solmasına katkı sağlar. Ağacın kendisi nimet, gölgesi ganimet, yaprağı hayvanlar için rızık, meyvesi canlılar için azık, ona zarar verene binlerce yazık...

Kerestesinden kendine ev edin, olmazsa kışın ocağına olsun odun. Kökü, toprağı tutsun, çiçeklerinden arılar bal yapsın. Bu iyilik de sana dünya ve ahirette yetsin.

Ey İnsanoğlu! Yeşile, tabiata, ekilmiş ve dikilmiş şeylere asla zarar verme. Sevgili Peygamberimizin

(*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) “Her kim insanların ve hayvanların gölgelendiği (faydalandığı) bir ağacı (gereksiz yere) keserse Allah onu Cehenneme atar” buyurmuştur. Atalarımız da “Yaş kesen baş keser” demişlerdir.

Ey İnsanoğlu! Sen hayırlı işlere teşebbüs et, sonuca ulaştıracak olan Hazreti Mevlâ’dır.

Tohum saç, bitmezse toprak utansın!

Hedefe varmayan mızrak utansın!

N.F.K.

Gayret kuldân, tevfik ve başarıya ulaştırmak Hazret-i Allah (*Celle Celâlihü*)dandır.

Ey Müslüman! Ağaç dikmek Sevgili Peygamberimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)’in bir sünnetidir. Çünkü Yüce Peygamberimiz kendi mübarek elleriyle yüz hurma fidanı diktiği meşhur bir vâkiadır. Her kim ağaç dikerse, unutulmaya yüz tutmuş bir sünnet-i seniyyeyi de diriltmiş olur.

Ey Müslüman! Boş vakitlerini gafletle geçirme! Lüumsuz işlerden, karşısında saatlerini harcadığın kötü programlardan uzak dur. Ahiretin için ağaç dik. Kökü dünyada, gövde ve dalları, yaprak ve meyveleri cennette olan tesbih ağacı dikmeyi ihmal etme. Çünkü her kim bir kere “**Sübhânallâhi Velhamdülillâhi Velâ İlâhe İllallâhü Vallâhü Ekber Velâ Havle Velâ Kuvvete İllâ billâhil Aliyyil Azîm**” derse, Cenâb-ı Hak cennette o kimse için bir ağaç diker. O ağacın gölgesini atlı bir kimse beş yüz senede ancak dolandır.

Ey Günahlara batmış, gaflet uykusuna yatmış kişi! Ölüm gelmeden kelimeyi tevhid ağacını dik. Hem de çokça dik. Âyet-i Celîlede Cenâb-ı Hak “**Görmez misin, Allah kelimeyi tayyibenin misâlini nasıl verir? Kelimeyi tayyibe, kökü sağlam bir şekilde yerde, dalları göğe yükselen bir ağaca benzer. Dâimâ Rabbinin izniyle her zaman meyvesini verir.**” (İbrahim Sûresi. 24-25) Çünkü Server-i Kâinât Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) “İmanınızı “**Lâ ilâhe illallâh**” kelimesiyle sık sık yenileyiniz” buyurmuşlardır. Bir nefeslik ömrün kalmış olsa da tevhid ve tesbihe devam et. Bu ağacı dikmeden âhirete gitme. Gidip de gölgesiz açıkta kalma. Sözün özü ve son noktası da herhalde budur.

Ey Kardeşim! Hayatında hiç ağaç diktin mi, dikili bir ağacın var mı? İyi düşün.

Fâtih Ve Fetihteki Mânevî Yardımlar

Fatih Sultan Mehmed, mâneviyat erbâbının yardımlarına çok ehemmiyet veriyordu. Onun içindir ki, hocası Akşemseddin'in ve zamanın kutbu Ubeydullah-ı Ahrar (Kuddisesirruhu) Hazretleri'nin teveccüh ve himmetlerine müracaat etmişti.

Ali EREN
alieren_vakit@mynet.com

Istanbul'un fethiyle ilgili şu mucize haber Müslüman idarecileri 9 asır boyunca heyecanlandırdı: **"Kostantîniyye (İstanbul) elbette fethedilecektir. Onu fetheden emir ne güzel emir, onun askerleri ne güzel askerdir."**

Osman Bey de bu heyecanı yaşayanlardan idiyse de bu kutlu fethin kendisine nasip olmayacağını anlayınca oğlu Orhan Gazi'ye şu vasiyette bulunuyordu:

*"Osman-Ertuğrul oğlusun
Oğuz-Karahan neslisin
Hakk'ın bir kemter kulusun
Kostantin'i aç gülzâr yap."*

Ne var ki, fetih Orhan Gazi'ye de nasip olmamış, Birinci Murad, Yıldırım Bâyezid, Çelebi Mehmed derken İkinci Murad Han zamanı gelmişti.

Sultan Murad, Peygamberimiz'in

övgüsüne nâil olacak emîrin kendisi olup olmayacağını düşünüyor, bunun heyecanını yaşıyordu. Bir gün, Edirne sarayında zamanın mâneviyat büyüklerinden Hacı Bayram Velî Hazretleri'yle sohbet sırasında düşüncesini bu mâneviyat büyüğüne açtı:

"Efendi hazretleri! Kostantîniyye'nin fethi bize müyesser olacak mı?"

Hacı Bayram Veli Hazretleri cevap verdi:

"Hayır sultanım! Kostantîniyye'nin fethi, bizim köse ile şu beşik-te yatan şehzâdeye nasip olacak."

Büyük Veli'nin köse dediği zat Akşemseddin Hazretleri'dir.

Sultan Murad'ın oğluna küçükken verdiği şu öğütler, Fâtih'in zihninden hiç çıkmamıştı:

"Oğul! Üç türlü insan vardır.

Bir: Aklı ve fikri yerinde, geleceği az çok gören ve düşünen ve hiçbir olumsuzluğu olmayan kimseler.

İki: Eğri ile doğruyu bilmekten uzak olanlar. Bunlar bu duruma kendi istekleri ile değil, çevrenin etkisi ile düşmüşlerdir. Nasihat dinler söz kabul eder, duyup işittiklerine uyararak yaşarlar.

Üç: Ne kendileri bir şeyden haberdardılar, ne de ikaz ve nasihatlarla kulak asarlar. Sadece kendi istek ve arzularına uyar ve her şeyi bildiklerini sanırlar. En tehlikeli ve âdî kimseler bunlardır.

Ey Oğul! Yüce Allah, eğer seni ilk saydığım özellikteki kişiler arasında yaratmışsa, sevinirim. İlkinden değil de ikinciler gibi isen yapılan nasihatlere kulak vermeni tavsiye ederim. Sakın üçüncü gruptan olmayasın ki onlar Allah'a ve insanlara karşı iyi bir durumda değildirler.

Hükümdarlar, elinde terazi taşıyan kimseye benzerler. Sana, hükümdar olunca teraziyi doğru tutmanı (adâleti) tavsiye ederim. O zaman, Allah da senin iyiliğini murad eder."

Şehzâdeliği bu nasihatlerle, sıkı bir eğitim ve mânevî bir havada geçen Sultan Mehmed, şu yüce idealin sahibi olarak kıyamete kadar unutulmayacak bir Fâtilh olmuştı:

*"İmtisâl-i câhidü fillah olupdur niyyetüm
Dîn-i İslâm'ın mücerred gayretidür gayretüm
Fazl-ı Hakk u himmet-i cünd-i ricâlullâh ile
Ehl-i küfrü serteser kahrelemekdür niyyetüm
Enbiyâ vü evliyâyâ istinâdum var benüm
Lutf-i Hakk'dandır heman ümmîd-i feth u
nusretüm*

*Nefs-ü mâl ile n'ola kılsam cihanda ictihad
Hamdülillah var gazâyâ sad-hezârân rağbetüm
Ey Muhammed! Mu'cizât-ı Ahmed-i Muhtâr ile
Umarım gâlib ola a'dâ-yı dîne devletüm"*

Bugünkü ifadelerle yaklaşık olarak şöyle diyor:

Benim niyetim, Allah'ın "Allah yolunda cihad edin" emrini yerine getirmek, gayretim sadece İslâm gayretidir; Allah'ın ve Allah dostlarının yardımlarıyla kâfirleri toptan kahretmektir.

Ben, peygamberlerin ve evliyânın yardımlarına dayanıp güveniyorum. Gayem, canla-malla bu dünyada din yolunda gayret etmektir. Bunun için

fetih ve yardımını Allah'ın lütfundan beklerim.

Elhamdülillah! Yüzbin kere gazâ etmeye iştiyakım var.

Kendisinin ismi Mehmed/ Muhammed olduğu için sonunda kendisine hitâben şöyle diyor:

Ey Muhammed! Umarım ki, Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm'ın mucizeleriyle devletim din düşmanlarına gâlib gelir.

* * *

Yukarıdaki mısralarda da görüleceği gibi, Fatih mânevîyat erbâbının yardımlarına çok ehemmiyet veriyordu. Onun içindir ki, hocası Akşemseddin'in ve zamanın kutbu Ubeydullah-ı Ahrar (*Kuddise Sirruhu*) Hazretleri'nin teveccüh ve himmetlerine müracaat etmişti.

İstanbul'un fethi uzayınca, fethin gerçekleşmesi için ne yapmak gerektiğini sorduğu Akşemseddin Hazretleri, "Zamanın kutbunun Semerkant'taki Ubeydullah Ahrar hazretleri olduğunu, O'nun himmetiyle fethin gerçekleşeceğini" söylemişti.

Bundan sonrasını Ubeydullah Ahrar Hazretleri'nin torunu Muhammed Kâsım'ın anlatıklarından öğrenelim: "Ubeydullah Hazretleri bir gün öğleden sonra âniden beyaz atının hazırlanmasını istedi. At hazırlanınca binip hızla Semerkant'tan ayrıldı. Talebelerinden birkaçı da peşinden gitti. Biraz sonra talebelerine "Siz burada durun" buyurdu. Kendisi atını Abbas Sahrası'na doğru sürdü. Bir müddet daha kendisini takip eden talebelerinden Mevlânâ Şeyh diyor ki: "Sahraya vardığında atını bir sağa bir sola sürdü. Sonra birden gözden kayboldu."

Daha sonra da evine dönüp nereye gittiği sorulduğunda buyurdu ki:

"Türk sultanı Muhammed Han kâfirlerle harb ediyordu. Benden yardım istedi. Ona yardım etmeye gittim. Allah'ın izniyle galip geldi, zafer kazanıldı."

Tâcüt-Tevârîh isimli meşhur tarih kitabının yazdığına göre, yukarıdaki hadiseyi anlatan Muhammed Kâsım'ın babası ve Ubeydullah Ahrar Hazretleri'nin oğlu, İkinci Bâyezid zamanında Anadolu'ya gelir ve Sultanla görüşür. Bu görüşmeyi şöyle anlatıyor:

"Bilâd-i Rûm'a (Anadolu'ya) gittiğimde Sultan Bâyezid bana babamdan bahsederek şeklini ve şemâilini tarif etti; **"O zatın beyaz bir atı var mıydı?"** diye soru. Ben de beyaz bir atı olup bazen ona bindiğini söyledim. Bunun üzerine Sultan Bâyezid şöyle dedi:

"Babam Sultan Muhammed Han bana şunları anlattı: İstanbul'u fethetmek üzere savaştığım sırada harbin en şiddetli bir anında Ubeydullah Hazretleri'nin yardımını istedim. Şu, şu vasıfta ve beyaz bir at üzerinde bir zat yanıma geldi ve **"Korkma! Endişelenme!"** buyurdu. Nasıl endişelenmeyeyim, küffar çok dedim. O zaman elbisesinin yeninden bakmamı söyledi. Bakınca büyük bir ordu gördüm; **"İşte bu ordu ile sana yardıma geldim. Şimdi sen falan tepenin üzerine çık. Üç defa kös vur ve hücum emri ver"** buyurdu. Emirlerini aynen yerine getirdim. Böylece düşman hezimete uğradı ve fetih gerçekleşti."

* * *

Fâtih, yedi dil biliyordu. Şâirdi; mühendislik ve haritacılık sahasında çok ileri seviyede idi. Hem kendi akfî ve naklî ilimlerde zirvede idi, hem de kendi gibi yüksek seviyede olan; Akşemseddin, Molla Hüsrev, Molla Gürânî, Molla Yegân, Hızır Çelebi, Ali Kuşçu, Hocazâde gibi mümtaz şahsiyetlere sahip idi.

Sultan Fâtih, ibâdete düşkün, derviş ruhlu bir zat idi. Babasının yaptığı gibi Allah'ı zikirle meşgul olmak için sultanlığı bırakmak niyetindeydi. Fetihten sonra, Akşemseddin Hazretleri'ne, padişahlığı bırakıp derviş olmak istediğini söyledi. Akşemseddin Hazretleri onun bu teklifini kabul etmedi. Padişahın asıl vazifesinin devlet işleriyle ilgilenmek olduğunu, din-i İslam ve adâletle memleketi ve dünyayı idare etmenin daha makbul olacağını, aksi halde din ve devlet zarar göreceği için, kendisinin de Fâtih'in

de Allah katında mes'ul olacaklarını söyledi. Bu nasihati dinleyen genç sultan, hocasının dediği gibi hareket etti.

Fatih'in, namaz husûsunda Rum vilayetlerine gönderdiği bir ferman:

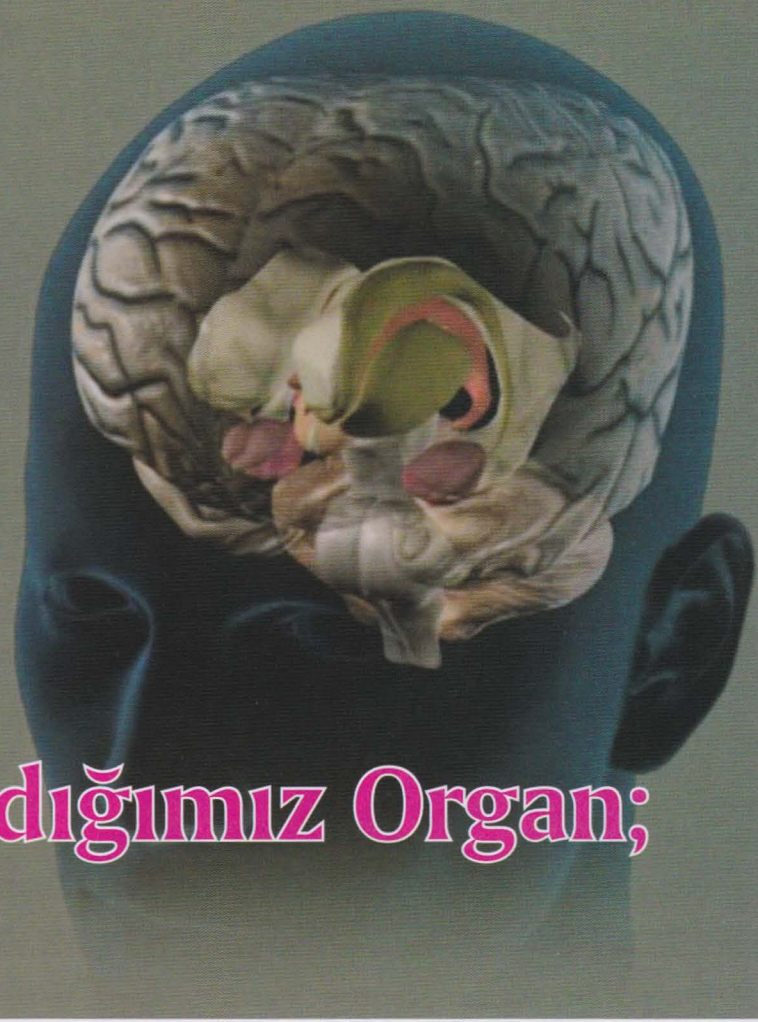
"Allâh-u Teâlâ, emirlerinin yerine getirilmesini bize nasip ve müyesser eylesin! İşittiğime göre, Rum diyarındaki şehir, kasaba ve köylerde yaşayan Müslüman ahâli, İslâm'ın emrettiği farzları yapmak ve sünnetlere riâyet hususunda Kur'an-ı Kerîm'e ve hadîs-i şeriflere uymakta gevşeklik gösterirler imiş. Allâh-ü Teâlâ'nın **'Namazı ikame ediniz'** emrine ve **'Namaz dinin direğidir. Onu dosdoğru kılan dinini korumuş, terk eden dinini yıkılmış olur'** hadis-i şerifine uymayıp tuğyan yoluna saparlar, böylece mescid ve câmileri harabeye döndürüp, fısk ve fücür işlenen yerleri mamur ederlermiş.

Emr-i bil maruf ve nehy-i anil münker eylemek üzereme vâcip olduğundan, bir adamımı bu iş için vazifelendirdim. Şöyle emir eyledim ki:

"Namazı terk edeni ta'zir eylemek meşrûdur. Rum diyarında namazını geçirenler tespit edilip, İslâm dininin emrinin gereği yapılsın. Halka namaz kılmaları tembih edilip, kılmayanlar teşhir edilsin! Hiç kimse ne olursa olsun bu cezaya mani olmaya! Rum sancak beyleri, kadıları, subaşları ve bunların emrindeki diğer memurlar, gönderdiğim vazifeliye yardımcı olalar. Böylece İslamiyet'in yüce ahkâmını yerine getirmekte gevşeklik ve tembelliğe asla meydan verilmeye. Öyle ki, mescitler dolacak, medreseler mamur edilecek ve din-i İslam kuvvetlendirilmiş olacaktır. Böylece Müslümanlar refah, huzur ve saadet içinde olup, padişahın devam-ı devletine ve kudretinin artmasına duâcı olacaklardır..."

Fatih'e göre hocası Molla Gürânî liyâkatli bir insandı; muvaffak olamayacağı bir iş yoktu. Fatih, onun ilim ve faziletinden bütün tebaanın yararlanabilmesi için fetihten sonra ona sadrazamlık teklif etti. Bu teklifi tebessümle karşılayan Molla Gürânî, Padişaha şöyle cevap verdi:

"Oğul! İyi harb ediyorsun, fakat hâlâ devlet idaresinde yayasın. Paşaların yıllardan beri sadrazamlık umuduyla devlete hizmet ediyorlar. Onlar dururken medreseden beni alıp sadrazam yapacaksın. Böylece gayretli millet evlatlarının önlerini tıkayacak, şevklerini kıracaksın. Unutma ki, ne senin paşaların medresede tefsir okutabilirler, ne de medresedeki müderrisler paşalar gibi devlet idare edebilirler. Olmaz oğul, olmaz! Sen o mevkiin ehlini ara."

En Az Kullandığımız Organ; “BEYİN!”

Beyin öyle kıymetli ve nazik bir organ ki, kendisine değer verilmediğini görünce küsüp gider. Kadrini, kıymetini bilmeyen, onu yerli yerince kullanmayanlardan uzaklaşır, ya da bir başka ifadeyle geri alınır. Bunu, sinir fizyolojisi üzerine çalışanlar, “ya kullan, ya kaybet” ilkesiyle özetlemişlerdir.

Psikolog Dr. Hamdi KALYONCU
www.hamdikalyoncu.com

Midesini ya da başka bir uzvunu kullanmak kişiye haz verirken, beynini kullanmak adeta bir eziyet olarak görülebilir. Nefsî hazlara yöneliş kolaydır. Kalbî hazlara yönelmek de pek zor olmaz. Ama rûhî ve akîl hazları tanıyabilmek herkese nasip değildir.

Rûhi hazlar, Yaratıcı Kudret'in zikriyle elde edilirken, akîl hazlara bilgi ve düşünceyle varılır. Bunun için okumak, araştırmak, gözlem ve tefekkür gerekir.

Hâlbuki beyin, insanın en kıymetli organı, diğer bütün organlar beyne muhtaç. En önemlisi de aklın mahallinin, zemininin beyin olmasıdır.

Bu sebeple de özellikle korunmalıdır. Okumaktan uzak duran toplumlar aşılanmaya mahkûmdur. Onlar için gelecekte ümitvar olmak hayalciliktir. Ta ki,

fertleri okuyan bir toplum olana dek!

Yoksa

Mevlânâ'nın dediği gibi sinek mesabesinde kalır insan!

Mevlânâ'nın gözünde insanlar iki türdür;

“Bir tanesi; halkı yetiştiren, geliştiren Allah'a mensup bilginler. Diğerleri; kurtuluş yolunda bir şey belleyip öğrenen, bilgi elde etmeye çalışan kişiler. İnsanların bu iki bölümünden gayrısı hayvanların yüzüne gözüne konan küçük sinekler”

“BEYİN!” “Ya Kullan Ya KAYBET..!”

Beyin öyle kıymetli ve nazik bir organ ki, kendisine değer verilmediğini görünce küsüp gider. Kadrini, kıymetini bilmeyen, onu yerli yerince kullanmayanlardan uzaklaşır, ya da bir başka ifadeyle geri alınır. Bunu, sinir fizyolojisi üzerine çalışanlar, “ya kullan, ya kaybet” ilkesiyle özetlemişlerdir.

“Hayatın ilk haftaları, ilk ayları ve hat-

ta belki ilk yılı içinde beynin birçok bölümü aşırı sayıda nöron üretir ve bunların aksonları da başka nöronlara bağlanmak üzere pek çok dala ayrılır. Eğer bu yeni sinir hücreleri, uygun başka nöronlarla, kas hücreleri ile veya salgı hücreleri ile bağlantı kuramazlarsa birkaç hafta içinde yok olur giderler.

"Bir bebeğin doğumundan kısa bir süre sonra beynin çeşitli bölgelerindeki nöronların nihâi sayısı ve bağlantıları "ya kullan ya kaybet" ilkesine göre belirlenir.

Bir örnek vermek gerekirse, yeni doğan bir hayvanın bir gözü, bir kaç hafta boyunca kapalı tutulursa, görsel korteksdeki hücre katmanları dejene olur ve o göz hayat boyunca ya kısmen, ya da tamamen kör kalır.

Normal gelişmesine ulaşan, kısaca beyin dediğimiz sinir sistemimiz, kullanıldığı takdirde diri kalır.

Kullanma beyni koruyor. Okuma ve öğrenme ise sinir sistemini en geniş çapta çalıştıran ve koruyan bir eylem olarak karşımıza çıkıyor.

Eğitim, beynin bir amaca yönelik, planlı ve yeniden şekillendirilmesi işlemi olarak iki biçimde oluşabilir:

Birincisi, doğumdan itibaren doğal ve sosyal çevre uyaranları tarafından oluşturulan genel bilinçlenme ve şekillenme, ikincisi ise beynin belirli bir gelişme aşamasından sonra özel gayret ve uyarılara bağlı olarak şekillenmesi.

Eğitim düzeyinin, beyin fonksiyonlarının gelişmesindeki etkisi açıktır.

Kullanılan beyin gelişiyor ve korunuyor. Kullanılmadığı oranda ise hem kendini meydana getiren hücreleri, hem de fonksiyonunu kaybediyor.

Bundan en çok etkilenen de, şuurlu faaliyetlerimizin merkezi durumunda bulunan üst beyin (korteks) denen kısım oluyor.

Zamanla, "Beynin bu alanında, başlangıçta var olan nöronların yüzde 50'si veya daha fazlası yok olur." (111) A.J.Guyton&Hall, age, s.745

Bilgi Beyni Koruyor..!

Beyni koruyan çok önemli bir faktör daha var ki, o da okumak, bilgi ve eğitimidir. Okumanın beyin üzerinde öylesine önemli etkileri söz konusudur ki, başka hiçbir şeyin bunun yerini tutması mümkün değildir. Konunun yeterince anlaşılması için önce zekâ ve beyin gelişiminin seyrine bir göz atalım.

Vücuttaki birçok organ, anne karnında son şeklini almış olmasına rağmen beynin organik ve fonksiyonel gelişimi doğumdan sonra da devam eder. Buna

bağlı olarak da zekâ hızlı bir ilerleme gösterir. Bu hızlı gelişme 13-15 yaşına gelinceye kadar aynı şekilde sürer. 18 yaşına kadar zekâ gelişimi yavaş da olsa sürer. Bu yaştan sonra ise 20'li yaşların başına kadar aynı kalır. 20-25 yaşlarından sonra da, sinir hücrelerinin her gün bir miktar ölecek kayıyla birlikte zekâda da gerileme başlar.

"Kişi 80 yaşına gelmiş ve hâlâ bunamamışsa zekâ yaşı 12 yaşındaki seviyeye kadar inmiştir. Yetişkin ve yaşlı insan, aradaki bu açığı tecrübe ve bilgisi ile kapatır." (146) Prof. Dr. Ayhan Songar, Psikiyatri, İst. s.324

Eğer erken bunama söz konusu olursa, zekâ seviyesinin erken yaşlarda çok daha aşağılara inmesi kaçınılmaz olur.

Normal şartlarda hemen her insanda, 20 yaşından sonra sinir hücresi kaybı başlar, günde ortalama 50 bin sinir hücresi yok olur. Bu kayıp yaş ilerledikçe artar ve 60 yaşlarından sonra günde tahminen 100 bin sinir hücresi ölür. Buna bağlı olarak da beynin ağırlığı azalır.

İnsan beyni, yeni doğduğunda 350 gr. iken 20 yaşında 1400 gr olur ve 90 yaşında 1000 grama kadar iner. Böylece beyin ağırlığı 65 yaşta %5, 75-80 yaşta %10, 85 yaştan sonra %20 azalır. Beyin kabuğunun hücrelerinin azalması 40 yaştan sonra görülmeye başladığı, girintili çıkıntılı olarak görülen beynin dış kısımlarında daralma ve sinir hücrelerinin azalması sonucu beynin içinde beyin-omurilik suyunun dolaştığı kanallarda genişlemenin 40-50 yaşlarında belirginleştiği görülmüştür. İleri yaşlarda beyin ağırlığının %15'i azalmakta, sinir lifleri sayısında %40, sinir iletim hızında ise %10 azalma olmaktadır. Bunun yanında ve bunlara bağlı olarak; motor aktivitede, bütün duyuların algılanmasında ve mental fonksiyonlarda da belirgin azalma olmaktadır.

Biyokimyasal olarak da intrasellüler (hücre içi) enzimlerde ve nörotransmitterlerde (hücreler arası haberleşmeyi sağlayan maddelerde) değişiklikler olmaktadır.

Kan akımında azalma, beynin oksijen ve glikoz metabolizmasında da azalmayı birlikte getirmekte, oksijen ve glikoz kullanımıyla ilgili problemler ortaya çıkmaktadır.

Beyin elektriksel aktivitesi de yaşlanmayla yavaşlamaktadır.

Bütün bunların sonunda bunamaya doğru gidis vardır.

Hız. Şit (a.s)

﴿ Rabbani DÜZ
duzrabbani@mynet.com ﴾

Şit Aleyhisselâm Âdem Aleyhisselâm'ın oğludur ve Âdem Aleyhisselâm'dan sonra gönderilen bir peygamberdir. Şit Aleyhisselâm'a Şis de denir. Şis kelimesi İbranicedir.

Süryanice de buna Şas, Arapçada Şes denir. Esas manası 'Hîbetullâh' dır. Türkçe karşılığı Allah'ın vergisi, hibe ve bağışı demektir.

Âdem Aleyhisselâm'ın oğlu Kabil, kardeşi Habil'i öldürdüğü zaman, Âdem Aleyhisselâm ve Havva validemiz çok üzüldüler ve Mevlâ Teâlâ bunun üzerine, onlara bir hîbe, bir nimet olarak Şit Aleyhisselâm'ı evlat olarak verdi.

Ve bu sebepten dolayı kendisine "Hibetullâh" dedi.

Şit Aleyhisselâm Âdem Aleyhisselâm'ın diğer evlâtlarının hepsinden güzel ve faziletli olanıydı. Sûret ve sirtette yani hâl ve yaşayışta tıpkı babasına benzediği için Âdem Aleyhisselâm onu diğer evlâtlarından çok severdi.

Âdem Aleyhisselâm'ın oğullarından Kâbil, Hâbil'i şehit ettikten sonra doğmuş olan Şit Aleyhisselâm, son peygamber Hz. Muhammed Mustafa (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in nûrunu taşıyordu.

Diğer evlatları üzerine onu reis yaptığı gibi, vefat edeceği sırada da yeryüzünün halifelğine onu tayin etti. Âdem Aleyhisselâm bu hususta bir de vasiyette bulundu. Ayrıca ilâhi sırları bildirip, bütün ilimleri öğretti.

Peygamber Efendimizin nûruyla ilgili olarak oğlu Şit Aleyhisselâm'a şöyle vasiyet etti:

"Oğlum alnında parlayan bu nûr, son peygamber olan Hz. Muhammed Mustafa (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in nûrudur. Bu nûru mümin, temiz ve afif hanımlara teslim et ve oğluna da böyle vasiyet et" buyurdu.

Şit Aleyhisselâm bu vasiyet üzerine sâliha bir kızla evlendi. Sonra evlatlarına da böyle vasiyet etti. Âdem Aleyhisselâm'dan Hz. Muhammed (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e kadar devam eden o peygamberlik nuru Hz. Havva Validemizin Şit Aleyhisselâm'a hamile kalınca, onun alnında parlamış, yani Âdem Aleyhisselâm'dan ona geçmiş ve Şit Aleyhisselâm doğunca da, onun alnında parlamıştı.

Âdemoğulları içinde, Hz. Muhammed Mustafa (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in nûrunu taşıyan, seçilmiş bir soy vardır ki, her asırda, bu soydan olan zâtın yüzü çok güzel ve parlak olurdu. Bu nûr ile kardeşleri ve diğer insanlar arasında tanınır, içinde bulunduğu

kabile, diğer kabilelerden daha üstün, daha şerefli olurdu.

Bu nûr, peygamberden peygambere intikal ederek, nihayet Abdülmuttalib'den Abdullah'a ve ondan da Hz. Muhammed (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'e geçerek, temelli sahibinde karar kılmıştır.

Mevlâ Teâlâ efendimizi kendi nûrundan yaratıp Âdem Aleyhisselâm'ın bedene yerleştirdiğinde, melekler bu nûru gözler, Âdem Aleyhisselâm'ı cennette izlerlerdi. Âdem Aleyhisselâm Mevlâ Teâlâ'ya bu durumu ifade ederken:

"Ya Rabbi, melekler beni neden gözlüyorlar" dedi.

Mevlâ Teâlâ:

"Ya Âdem, sulbünden gelecek son peygamberin nûrunu taşıyorsun" buyurdu.

Âdem Aleyhisselâm:

"Ya Rabbi, o takdirde bu nûru en şerefli uzvumda taşımak istiyorum" dedi.

Mevlâ Teâlâ'da efendimizin nûrunu Âdem Aleyhisselâm'ın belinden alıp alnına taşıdı. Ve böylelikle O'nun Âdem Aleyhisselâm'ın anında parladı.

Şit Aleyhisselâm'ın adı Kur'an-ı Kerim'de geçmemekle birlikte peygamberliği hadîs-i şerif ile bilinmektedir.

Ebu Zer Gifari (Radıyallâhü Anh) şöyle rivâyet etmiştir ki:

"Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem): Ya Resûlallah! Allâh-ü Teâlâ kaç kitap gönderdi? diye sordum. 104 kitap gönderdi. Şit'e 50 sahife indirdi, buyurdu".

Allah'a güzel bir şekilde ibadet eden ve insanları O'na ibadet etmeye

çağırın Şit Aleyhisselâm aynı zamanda, Âdem Aleyhisselâm'dan sonra Kâbe'nin onarımı ile uğraşıp, duvarlarını taş ile ören ilk kişidir.

Rivâyetlere göre Mevlâ Teâlâ'dan öğrendiği sanat ile ilk defa yapışik taşları incelemiş ve iki katlı ev yapmıştır. Şehir kurup sınırlarını tespit etti. Her şehrin kapısında: "Lâ ilâhe illallâh, Âdem Safvetullâh, Muhammed Habibullâh" yazılı idi.

Şit Aleyhisselâm'ın çocukları ve torunları imar ettikleri şehirlerde yaşayıp, Allâh-ü Teâlâ'ya ibâdet ve tâatle meşgul oldular. Gayet huzurlu bir hayat sürüyorlardı. Aralarında düşmanlık buğz ve haset yoktu. Kötülüklerden, haramlardan ve isyândan uzak duruyorlardı.

Şit Aleyhisselâm, Yemen tarafına gidip, azgın ve sapık bir hâlde yaşayan Kâbil'in oğullarını Allâh-ü Teâlâ'ya imân ve ibâdet etmeye dâvet etti. Fakat bu kavim, Şit Aleyhisselâm'ın dâvetini kabul etmeyip, sapıklıklarında ısrâr ettiler. Şit Aleyhisselâm, onlarla savaş yaptı. Bu savaşta kılıç kullandı.

Şit Aleyhisselâm vefât edince, cenaze namazı çocukları ve torunları tarafından kılınmıştır. Rivâyetlere göre cenazesi, Mekke yakınlarındaki Ebu Kubeys dağında bulunan mağaraya, ebeveyninin yanına defnedilmiştir.

Kur'an-ı Kerim'de adı geçmemekle birlikte peygamberliği hadîs-i şerif ile bildiğimiz Şit Aleyhisselâm hakkında ayet inmediğinden sınırlı bir bilgiye sahibiz.

Sorumluluk ve Özgüven

Çocuklarımızda özgüvenin temel şartı, koşulsuz sevgidir.

Hangi şartta olursa olsun çocuğunuzu sevin, sevginizi çeşitli yollarla ifade edin.

Varlığının sizin için değerli ve çok mutluluk verici olduğunu ona hissettirin.

Şerife TORTOP
guliruh sarim@hotmail.com

Özgüven; kendine güvenme, ayağını sağlam basarak emin adımlarla yürüyebilmedir. Çocuğun doğar doğmaz kucağa alınıp sevilmesi, emzirilmesi, ihtiyaçlarının zamanında giderilmesi özgüvenin ilk basamaklarıdır. Sonra çocuğa yaşına uygun görev ve sorumlulukların verilmesiyle devam eder.

Eğitimde özgüven ve sorumluluk birbirinden ayrılmayan iki temel unsurdur. Sorumluluk duygusu gelişmemiş çocuğa özgüven kazandırmak mümkün olmaz.

Sorumluluk

• Çocuğunuza iki yaşından itibaren, yaşına uygun görev ve sorumluluklar verin.

Çocuk bu görevleri yerine getirirken asla eleştirmeyin, müdahale etmeyin, gerekirse yönlendirici yardımlar yapın.

Unutmayın ki;

İki yaşındaki çocuk masaya tabakla-

rı dizebilir, sehpanın tozunu alabilir. Altı yaşındaki çocuk pijamalarını katlayıp yatağını düzeltebilir, yerlerin tozunu alabilir.

Yedi-sekiz yaşındaki çocuk alış-veriş çantasını taşır, evi süpürüp silebilir, basit ütüler yapabilir. Masaya yemek ve tabakları taşıyabilir. Yatağını ve odasını düzenli bir şekilde derleyip toparlayabilir.

• Çocuğunuzun küçük yaşlardan itibaren kendi işlerini kendisinin yapmasında ve temizlik alışkanlıklarını kazanmasında da yönlendirici olun.

• Çocuğunuzun ev ödevlerini siz yapmayın. Ödevlerinde ve ders çalışmasında ihtiyacı olduğu anda yardım edin, yönlendirin, sonra geri çekilin.

Ödevlerini son ana bırakılmasına izin vermeyin. Dersinin onun sorumluluğu olduğu bilincini kazandırın.

Özgüven

• Özgüvenin temel şartı, koşulsuz sevgidir. Hangi şartta olursa olsun çocuğu-

nuzu sevin, sevginizi çeşitli yollarla ifade edin. Varlığının sizin için değerli ve çok mutluluk verici olduğunu hissettirin.

- Çocuğunuzu onayla ve takdirle karşılayın. Yaptığı işleri hatalı da olsa küçümsemeyin.
- Başarısızlıklarını tekrar tekrar dile getirmeyin
- Fikirlerini, önerilerini dikkate alın, değer verin.
- Onunla iftihar ettiğinizi ona gösterin.

Çocuğumuzla iftihar edelim.

6-7 yaşlarına gelince onları başkalarıyla tanıştırmak için gözümüzde değerli olduklarını hissettirelim. "Bu benim oğlum veya kızım" derken, ses tonumuzla kıymet verdiğimizi anlamalıdır. Sakin olumsuz kelimeler kullanarak tanıştırmayalım.¹

- Çocuğunuzla istişare etmeye özen gösterin.
- İlgili anne-baba olun, nitelikli beraberliği mutlaka sağlayın
- Albenili reklâmlara, teşhirlere kapılarak çocuğunuzun her istediğini almaya çalışmayın. Her istediğini elde etmek çocuğa doyumsuz ve mutsuz kişilik kazandırır.
- Çocuğu sevmek, her isteğine "evet" demek değildir.

Çocuğunuza "hayır" demesini bilin.

Kesin tavırla çocuğuna "hayır" diyemeyen aileler, çocuğun kendini daha çok güvende hissetmesini değil, aksine çocuğun sınırlarını bilmemesine yol açmaktadır.²

Neticede her isteğine kolayca kavuşan, hazırıcı, kendisine çabalama, uğraşma şansı verilmeyen, sükût-u hayali tanımamış, sünü pembe bir dünyaya içinde büyüyen bir çocuk çıkar karşımıza.

Asıl sorun da, hakikatte dünyanın kendisine gösterildiği gibi pembe olmadığını gördüğü anda ortaya çıkar.

"Çocuklarımızı kuzu gibi büyütmeyelim ki, ileride koyun gibi güdülmüşler"

SÂDÎ

- Çocuğunuza çok harçlık vermeyin. Yaşına, çevresinin maddi durumuna uygun olarak, ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yeterli ve düzenli harçlık vermeye çalışın.

Harçlıklarından bir kısmını ihtiyacı olanlara vermeye teşvik edici olun.

- Evde ailenin birlikte olduğu anlarda çocuğunuzdan belirli konular hakkında hazırlıklı ve hazırsızlık konuşma çalışmaları yapmasını iste-

yin. Sık sık fıkra ve hikâyeler anlatırın.

- Çocuğun sabrını ve iradesini güçlendirici çalışmalar yapın.

El sanatları, sabır ve iradeyi, özgüveni güçlendiren meşguliyetlerdir. Çocuğunuzun yapabileceği el faaliyetlerine yönlendirin.

- Mercimek, pirinç ayıklarken çocuğunuzdan mutlaka yardım isteyin. Bu işlem de sabır ve iradeyi kuvvetlendirmede oldukça etkilidir.

- Çocuğun yemek zamanı herkesle bir yemeye başlayıp, herkesle bir kalkması da sabrı öğretici kurallardandır.

Çocuğunuza beklemeyi öğretin.

Bizimle oyun oynamak mı istiyor? "Hemen değil, on dakika sonra gelirim. Sen gürültü etmeden oyuna başla" demeliyiz.

Arzu etmesi ve bunun yerine getirilmesi arasında az da olsa bir zaman geçmesine dikkat edelim. Bu yolla dürtülerin kontrolü güçlendirilir ve bu davranışın içinde gizli bir ders verilir.

İnsana hayatın zevkleri verilmeden önce insan gayret etmeli ve sabırla beklemelidir.³

- Dipnot -

1- Sefa Saygılı. Çocuklarda Davranış Bozuklukları. Elit Kültür Yayınları. İST. Shf:16

2- Sefa Saygılı. Çocuklarda Davranış Bozuklukları. Elit Kültür Yayınları. İST. Shf:18

3- Sefa Saygılı. Ruhun ve Bedenin Sağlıklı Çocuk Yetiştirme. Hayat Yayınları. İST Shf:139

Bir Sahabi...

Hız. Ebûbekir (r.a)

Ahmet MEDENİ
bilgi@arifandergisi.com

Muhâcîr ve Ensar, Üsâme b. Zeyd komutasındaki kuvvetin Şam'a gitmesini istemiyorlardı. Çünkü bir tarafta Yahudiler ve Hıristiyanlar, öbür tarafta mürtedler ve içerden de münafıklar dîne hücum ediyorlardı. "Böyle bir durumda bu kadar kuvveti kendimizden uzak tutarsak halimiz ne olur?" diyorlardı. Gerçekten de Efendimiz vefat edince, bir takım kabilelerin İslâmiyet'ten ayrılma tehlikesi birdenbire büyüdü. Gerek Yemen'de, gerekse başka yerlerdeki memurlar geri gelmeye ve kara haberler getirmeğe başlamışlardı. Mekke, Medine ve Tâif'ten başka hemen hemen bütün Arabistan halkı İslâmiyet'ten ayrıldılar. Mürtedlerin sayısı yanında Müslümanların sayısı epeyce azalmıştı. Böyle bir durum söz konusuysen ordu sefere çıkarsa, şayet Medine'ye bir saldırı yapılacak olsa, bunu savuşturmak mümkün olmayabilirdi.

Ayrıca Üsâme b. Zeyd'in çok genç ve tecrübesizliğini, bunun yanında âzatlı bir kölenin oğlu olduğunu ileri sürerek, onun ordunun başından alınmasını teklif edenler de vardı.

Fakat Hz. Ebû Bekir şartlar ne olursa olsun, Resûlullahın niyetlerini yerine getirmeye son derece kararlıydı. Bütün bu teklif ve itirazları reddedip:

- Kuvvetimiz olmadığını ve her tarafın boş olduğunu görerek, kurtlar gelip çoluk çocuğumuzu evden çekip götürmeye kalkışsalar, yine de bayrağını Resûlullahın bizzat mübârek eliyle verdiği Üsâme'yi ve ordusunu Şam'a göndereceğim, dedi ve gönderdi.

Elhamdülillah korkulan olmadı. Hatta tam aksine, Hz. Ebû Bekir'in bu hareketi İslâm düşmanlarını korkuttu. Çünkü "Şayet Müslümanlar çok kuvvetli, İslâmi otorite de çok güçlü olmasaydı, böyle bir zamanda bu kadar büyük bir ordu Bizans topraklarına gönderilebilir miydi?" diye düşündüler.

Üsâme b. Zeyd ordusuyla yola çıkıp, babasının şehid olduğu bölgeye geldi ve Rum sınırlarına girince onlarla şiddetli bir savaşa tutuştu. Neticede Allah yardım etti ve onu muzaffer kıldı. Böylece moraller daha da yükselmiş oldu.

Hz. Ebû Bekir Mekke ve Medine dışındaki bölgeler-

de görülen dinden dönme hareketlerine karşı muharebeyi göze aldı. Medine'ye hücum hazırlanan düşman üzerine, gece şiddetli bir çıkış yaparak, onlarla sabaha kadar savaştı ve hepsini dağıttı. Yalancı peygamberlere, "Namaz kılarız, ama zekât vermeyiz" diyenlere karşı da savaş açtı. Her tarafa birlikler gönderdi. Firuz ve mahiyetindekilere el-Esved diyarında galebe çalıp onu katlettiler. Müseyleme, Yemâme'de öldürüldü. Tuleyha ve Secah tekrar İslâm'a rücû' ettiler. İrtidad edenlerin çoğu İslâm'a geri döndüler. Ve aradan bir yıl geçmeden hepsi tekrar Dîni Mübîni İslâm'ın kanatları altına girip irtidâdı terk ettiler. Yapılan savaşlarla bu zararlı unsurlar yok edilmiş, isyanlar bastırılmış, zekât yeniden toplanmaya ve Beytü'l-mal'a konulup dağıtılmaya başlandı.

Hz. Ebû Bekir ordusunu sefere gönderirken askerlerine şu öğütlerde bulunuyordu: "Kadın, çocuk ve yaşlılara dokunmayın, meyve veren ağaçları kesmeyin, ateşe vermeyin. Ma'mur bir yeri tahrip etmeyin, haksızlık etmeyin ve haddi aşmayın."

Gerçekten de İslâm ordusu fethettiği yerlerde kimseye zulmetmemiş, adaletiyle düşmanların dahi takdirini kazanmış, Müslüman olmayıp da cizye vererek İslâm'ın himayesine giren milletler de huzur ve emniyet içinde yaşamışlardır.

Hz. Ebû Bekir'in en büyük hizmetlerinden biri de, Kur'ân-ı Kerim'i Mushaf haline getirtmesidir. Peygamberimiz Sallallâhü Aleyhi Vesellem vefât ettiği sırada Ashâb-ı kirâmdan Kur'ân-ı Kerim'i tamamen ezberlemiş olan çok hâfız vardı. Fakat vahiy kâtiplerinin ve Kurrâ'nın bir çoğu, bazı kabilelerin dinden dönme olayları sebebiyle çıkan savaşlarda şehîd olmuştu. Özellikle Yemâme Savaşında yetmiş tane hâfız şehîd edilmiş, böylece hafızların sayıları bir hayli azalmıştı. Bu durum karşısında Hz. Ömer, Hz. Ebû Bekir'e müracaat edip; o zaman dağınık sahifelerde yazılı olan Kur'ân-ı Kerim âyetlerinin toplanarak, bir Mushaf haline getirilmesini rica etti. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir, Zeyd b. Sâbit'in başkanlığında bir heyet teşkil ederek herkesin elindeki âyetleri getirmesini emretti. Ayrıca şâhitlerle âyetler doğrulanıyor, kurrâ ile te'kid ediliyordu. Böylece bütün âyetler toplandı ve "Mushaf" meydana getirildi. Bu Mushaf Hz. Ebû Bekir'den Hz. Ömer'e, ondan da kızı Hafsa anamıza geçti. Ve

Hız. Osman zamanında çoğaltılarak Dârü'l-İslâm'ın bütün vilâyetlerine dağıtıldı.

Hız. Ebû Bekir hayatı boyunca Efendimizin yanından hiç ayrılmamış olmasına rağmen "Mukillûn" denilen, çok az hadis rivâyet eden ashaptan sayılır. Çünkü O, yanılır da yanlış bir şey söylerim korkusuyla yalnızca yüz kırk iki hadis rivâyet etmiş veya ondan bize bu kadar hadis rivâyeti nakledilmiştir.

Hız. Ebû Bekir'in fazilet ve meziyetlerini hakkıyla anlatmak mümkün değildir. Hakkında âyetler nazil olmuş, hadis-i şerifler vârid olmuştur. Pek çok menkıbeler rivâyet edilmiştir. Rasûlullah'tan sonra bu ümmetin en hayırlısı ve ilk halife Hız. Ebû Bekir'dir. Ondan sonra da sırası ile Hız. Ömer, Hız. Osman ve Hız. Ali halife olmuşlardır. Onların fazilet bakımından üstünlük sıraları, halifelikleri sırası gibidir. Ehl-i Sünnet Ve'l-Cemaat âlimleri bu konuda ittifak etmişlerdir.

Hız. Ebû Bekir'in hilâfetinde kendisine karşı içte muhâlif bir hareket olmamış ve fitneler görülmemiştir. İhtilâflarda çözümsüzlük ve bid'atler onun devrinde yaşanmamıştır. Rasûlullah'ın Ona "Üzülme, Allah bizimle beraberdir" buyurmasıyla, bu hitap sanki lâfızda ve mânâda Hız. Ebû Bekir'de daimi olarak zâhir olmuştur.

Hilâfeti 2 sene 3 ay 10 gün gibi çok kısa bir müddet sürmesine rağmen Hız. Ebû Bekir zamanında İslâm devleti büyük bir gelişme göstermiştir. Hicretin 13 (m. 634) yılında Cemaziyelâhir ayının başlarında hastalanınca Ashabı Kiramla hilafet meselesini istişare etti ve Hız. Ömer'i yerine halife bırakmayı kararlaştırarak Hız. Osman'a bir ahidname yazdırdı. On beş gün kadar hasta olarak yattıktan sonra Cemaziyelahir ayının 22'sinde, çok sevdiği Resûlullah gibi altmış üç yaşında vefât etti. Vasiyeti üzerine, cenazesini hanımı Esmâ yıkadı. Cenâze namazını Hız. Ömer kıldırdı. Peygamber Efendimizin kabrinin bulunduğu Hücre-i Saâdete defnedildi.

Câbir Radyâllâhü Anh anlatıyor: "Hız. Ebû Bekir Radyâllâhü Anh ölümüne yakın bir zamanda şöyle buyurmuştu: "Beni Peygamber Efendimizin bulunduğu yere defnedin. Ama önce kapıyı çalın, kapı çalındığında kendiliğinden açılırsa beni oraya defnedin. Şayet kapı açılmazsa başka yere defnedin." demişti. Vefat ettiğinde yapmış olduğu vasiyet gereği kapıyı çaldık ve: "Ya Resûlallah! Ebû Bekir'i getirdik. Senin yanına defnolunmak istiyor." diye seslendik. O esnada kapı açıldı ve "Defnedin, defnedin" denildi. Fakat bu sesin kimden geldiği anlaşılamadı. Ve oraya defnettik."

Mübarek başı Peygamber Efendimizin omuzu hizasına konuldu. Kâinatın Efendisine mağarada arkadaş olduktan

sonra şimdi de kabirde kendisine komşu olmuştu.

Geriye miras olarak hiçbir malı kalmamıştı. Halifeliği döneminde Beytü'l-maldan orta halli bir insanın geçineceği kadar maaş alır, onun da çoğunu fakirlere verirdi. Bütün hilafeti boyunca devlet malı olarak yanında bir köle, bir deve ile bir de kaftan bulunmuştur. Vefat etmeden önce kızı Âişe Radyâllâhü Anha'yı çağırarak şöyle dedi. "Biz halife olduğumuzdan beri Müslümanların dirhem ve dinarını yemedik. Bu köle deve ve kaftan beytü'l-malındır. Biz Müslümanların ihtiyaçları ile meşgul iken onlardan faydalanırdık. Vefat ettiğimde üçünü de Hız. Ömer'e gönderirsin."

Vefatından sonra, Hız. Aişe anamız babasının vasiyetini yerine getirerek onları Hız. Ömer'e gönderdi. Hız. Ömer bunları teslim alırken gözyaşlarını tutamadı. Ve dedi ki: "Ey Ebû Bekir! Bize çok ağır iş verdin. Öldükten sonra dahi adaleti elden bırakmıyorsun. Senin yolundan yürümek çok zor."

Hız. Ebû Bekir'in vefatı tüm sahabeyi çok üzmüştü. Defnedildikten sonra Hız. Ali Radyâllâhü anh gözyaşları içinde şu hutbeyi okudu:

"Ya Eba Bekir! Cenâb-ı Hak sana rahmet buyursun. Resûlullahın dostu, arkadaşı, yardımcısı refiki ve meşveret ettiği kimse idin. Evvela sen Müslüman oldun. Senin inanın bütün inanışlardan kuvvetli ve nezihti. Korkun çoktu. Herkesten cömerttin. Resûlullah sana karşı çok şefkatli davranır, seni çok üstün tutardı. Allah yolunda yaptığın bağışlarla herkesi geçtin. Hayırlı işlerin hepsinde en önde sendin. Resûlullahın yanında mevkiin herkesten yüksek idi. Onun en yakını sen idin. Ahlakta, merhamet ve fazilet yönünden ona en benzeyeni idin. Cenâb-ı Hak sana bol bol rahmet eylesin! Herkes onu yalanladığı zaman sen tasdik ettin. Onun hem gözü hem kulağı oldun. Cenâb-ı Hak seni Sıddık diye anmaktadır.

Senden sonraki çok yorulacaktır. Büyük hayır yolu açtın, ağlayan ümmetin gözyaşlarını sildin. Senin zikrin senin ihsanın gökte bile anılır.

Ölümün muhacir ve Ensar arasında çok büyük tesir yaptı. Ne yapalım ki Allah'ın kaza ve kaderine razıyız, emir Allah'tandır. Yemin ederim Allâh'a ki, Resûlü Ekrem'den sonra senin gibisi gelmedi. Allah seni sevgili nebîsine ilhak etsin. Allah senden bize ecir versin. Senden sonra bizi doğru yoldan ayırmasın."

Bütün sahabe büyük bir sessizlik içerisinde Hız. Ali'nin bu dokunaklı hitâbetini dinledi. Hiçbir gözyaşlarını tutamamıştı, Hız. Ali konuşmasını bitirmesine rağmen hala ağlıyorlardı...

Allah Ondan razı olsun!

Altın Silsile

Bayezid-i Bistâmî

Evliyanın büyüklerinden olan Bayezid-i Bistâmî, "Sultan-ül Ârifin" lakabıyla meşhurdur. Künyesi; Ebû Yezid'dir. İsmi Tayfur olup, babasının adı İlsâ'dır.

İran'ın Horosan eyaletinde bulunan "Bistam" şehrinde Hicret-i Nebeviyye'nin (161. 777 veya 188. (803) senesinde doğmuştur. Aslında Bayezid-i Bistâmî'nin doğum ve vefat tarihleri ihtilafıdır. Bazı müverrihler, O'nun Hicri 136 yılında doğduğunu ve on iki yaşında olduğu halde, Câfer-i Sâdık (Radiyallâhu Anh)'in sohbet-i âlîleriyle müşerref olduklarını beyan ve hikaye ediyorlarsa da, bir başka rivâyete göre ki, meşhur olan da budur, Şeyh Bayezid Hazretleri üveysî olup, kendisinden kırk yıl önce vefat eden Câfer-i Sâdık (Radiyallâhu Anh)'in rûhâ niyetlerinden istifade etmiş, kesb-i feyz buyurmuştur.

Büyük dedesi Sürûşan, aslen İran'lı mecûsî bir din adamıyken sonradan Müslüman olduğu rivâyet edilir. Babası ise, Bistam şehrinin ileri gelenlerinden olup, dindarlığıyla tanınmış iyi bir Müslüman'dı. Bayezidin iki kız kardeşi ile, âbidliği ve zâhidliği ile meşhur Âdem ve Ali isminde iki de erkek kardeşi vardı. Fakat Tayfur yani Bâyezid, âbidlik ve zâhidlik bakımından kardeşlerinden çok ileriydi.

Bayezid-i Bistâmî; uzun boylu, zayıf bedenli, bembeyaz yüzlü, seyrek ve ak sakallı, gözleri ise çukurca idi. Hazreti Ebu Bekir Sıddık (Radiyallâhu Anh)a benzerdi. Büyüklerin ilk tabakasından olan Bayezid-i Bistâmî, tarikatin imamı, hakikatin pîri olup, Hak Teâlâ'ya yakınlık makamında bulunurdu. Hakikatin sırlarını, olayların hikmetlerini bilmekte emsali yoktu. Otuz sene Şam ve civarında gezerek riyazat ve mücadelede bulunmuştu. Yüz on üç alimden ilim tahsil etmiş ve onların hizmetinde kusur etmemişti.

Fevkalade âlim ve fâzıl olduğu gibi, son derece de edip olan ve şiir söyleme kudretine sahip olan Bayezid-i Bistâmî (Kuddise Sirruhu), aşk-ı ilahide o kadar ileri, ibâdetde o derece yüksekte idi ki; namaz kılarken, Allah korkusundan, göğüs kemikleri kütürder, yanında bulunanlar da bu sesi rahatça işitirlerdi. Bu halin ona gelışı, Allâh-u Teâlâ'nın heybetinden ve şeriat emirle-

rine tazimden ötürü idi.

Ahmed Hadraveyh, Ebû Hafs b. Haddad ve Yahya bin Muâz gibi kıymetli zatlarla, Bayezid-i Bistami aynı asırda yaşamış, Şakîk-i Belhî'yi de görmüştür.

Şeyh Bayezid (Kuddise Sirruhu)'nın bir çok kerametleri ve menkıbeleri anlatılır. Hatta kerametlerinin daha annesinin karnında iken görülmeye başlandığı rivayet edilir. Annesi şöyle anlatır: "Bayezid'e hamile iken ne zaman şüpheli bir taam ağzıma koyacak olsam, onu ağzımdan çıkarıncaya kadar karnımın içinde ayağı ile vururdu."

Bayezid-i Bistâmî küçük yaşta iken okumaya başladı. Derslerinde son derece dikkatli ve başarılıydı. Bir gün medresede iken, derste okuduğu bir ayeti kerimenin tesiri ile eve döndü. Onun bu halini annesi hemen fark ederek ne olduğunu sordu. Bayezid-i Bistâmî şöyle cevap verdi:

- Anneciğim bir âyet işittim. Allâh-u Teâlâ buyuyor ki: **'Biz insana ana-babasını (onlara iyilik yapmasını) da tavsiye ettik. Anası onu karnında meşakkat üstüne meşakkatle taşımıştır. Sütten kesilmesi de iki sene içindedir.** (Ve insana dedik ki:) **Hem bana hem de ana-babana şükret. Dönüş ancak banadır.**" (Lokman: 14) bu ferman karşısında iki yere hizmet etmem gerekiyor. Ya benim için dua et, hem sana hizmet edip hem de Allâh-u Teâlâ'ya kulluk etmem kolay olsun, ya da beni serbest bırak, hep Allah-u Teâlâ'ya ibadet ile meşgul olayım, dedi. Annesi bunun üzerine:

- Ben sana hakkımı bağışladım. Var sen Hak Teâlâ'ya kulluk et! dedi.

Bayezid-i Bistâmî bundan sona tamamıyla Allâh-u Teâlâ'ya kulluğa yöneldi ve emirlerin hiç birisini yapmakta gevşeklik göstermedi. Aynı zamanda annesinin hizmetini de ihmal etmedi. Onu memnun etmek, gönlünü kazanmak için elinden geleni yaptı. Annesinin küçük bir arzu ve isteğini dahi büyük bir emir telakki edip yerine getirirdi. Denilir ki: Onun bu yüce makamlara çıkması, annesine olan hürmeti saygısı ve onun duası sebebiyledir. Hatta bununla alakalı olarak şöyle anlatılır:

Soğuk ve dondurucu bir kış gecesi idi. İhtiyar anası gecenin bir yarısında uykusundan uyanıp, yattığı yer-

den oğlundan su istedi. Bayezid-i Bistâmî Hazretleri derhal yatağından fırladı ve annesine su getirmek için testiye koştu. Fakat testide hiç su kalmamıştı. Hiç üşenmeden testiye kaptığı gibi gecenin o soğuşunda dışarı çıktı. Çeşmeden su doldurup tekrar geri döndü. Eve annesinin yanına geldiğinde baktı ki, yaşlı anası tekrar uykuya dalmış. Onu uyandırmaya kıyamadı ve anasının başında elinde su testisiyle beklemeye başladı. Annesi sabaha doğru namaza kalkıp, oğlunun elinde su testisiyle ayakta beklediğini görünce:

- Oğlum ne yapıyorsun?
- Anacığım hani gece su istemiştin ya, işte getirdim.
- Vah yavrum, o zamandan beri bekliyor musun?

Peki beni neden uyandırmadın?

- Kıyamadım anacığım, öylesine güzel uyuyordun ki...
- Yavrum! Ben senden razıyım. Rabbim de senden razı olsun. Bu hizmetinin semeresini göresin, arifler sultanı olasin oğlum!

Gerçekten de gün geldi, Bayezid-i Bistâmî Âriflerin Sultanı oldu. "Sultanü'l-Arifîn" lakabıyla şöhrete buldu. Seyyidüt-Taife Cüneyd-i Bağdadi Hazretleri buyuruyor ki; "Veliler arasında Bayezid-i Bistâmî'nin yeri, melekler arasında Cebrail'in yeri gibidir."

Muhiddîn-i Arabî'de "Bayezid-i Bistâmî zamanın kutbu ve gavsı idi." demiştir.

Yine rivâyet edilir ki; Bayezid-i Bistâmî henüz küçük yaşlardayken, câmi avlusunda arkadaşlarıyla oynadığı bir sırada oradan Şakîk-i Belhî hazretleri geçiyordu. Onu görünce: "Bu çocuk büyüyünce zamanının en büyük velisi olacak." buyurdu.

Rivâyet edilir ki: Bayezid-i Bistâmî gençlik yıllarında yaptığı bâzı ibâdetlerden haz alamıyordu. Bu durumu annesine anlattı ve kendisini emzirirken veya yedirirken haram ya da şüpheli bir şey yedirip yedirmediğini sordu. Annesi bilerek kesinlikle oğluna böyle bir şey yedirmediğini söyledi. Ama "Farkında olmadan bir kusur etmiş olabilir miyim?" diye de uzun uzun düşündü. Epey bir müddet düşündükten sonra, Bayezid-i Bistâmî'ye dönüp:

- Evlâdım sen henüz küçükken komşulara oturmaya gitmiştim. Sen kucağımda ağlamaya başladın ve ne yaptysam seni bir türlü susturamadım. Orada ocakta pişen çorbaya parmağımı bandırıp ağzına koydum ve seni öyle susturabildim. Bunun için ev sahibinden izin almamıştım. Acaba Senin ibadetindeki lezzete mani olan şey, ağzına sürdüğüm bu çorba olabilir mi? dedi.

Bayezid-i Bistâmî bunun üzerine annesinden hemen o komşuya gidip helallik dilemesini istedi. An-

nesi o komşusuyla helalleştikten sonra gerçekten de ibâdetlerinden zevk almaya başladı.

Bayezid-i Bistâmî (Kuddise Sirruhu) medresede ilim tahsil ettiği yıllarda, hocalarından birisi ona:

- Ey Bayezid! Şu raftaki kitabı getir, dedi. Bayezid:
- Hocam hangi raftaki kitabı istiyorsunuz? deyince hocası:

- Evlâdım bunca zamandır burada ders okuyorsun, oturduğun yerin üstündeki rafı görmedin mi? dedi. Bayezid:

- Efendim beni mazur görün. Sizleri dinlemekten, dikkatimi derse vermekten ve edebe riayetten, başımı kaldırıp etrafa bakmış değilim, diye cevap verince hocası:

- Madem ki durum söylediğin gibidir, öyleyse senin işin tamam oldu. Var Bistâm'a geri dön ve öğrendiklerini başkalarına da öğret, dedi.

Bayezid-i Bistâmî, hocalarına karşı son derece saygılı ve edepli idi. Öyle ki, ilim tahsil ettiği üstâdlarından birine olan saygı ve edebinden dolayı, onun kabrinin yanına defnedilmeyi ve kendi kabrinin de, hocasının kabrinden daha derine yapılmasını, yani kendi vücûdunun, hocasının vücûdundan aşağıda olmasını vasiyyet etmişti.

Bayezid, cezbese istiğraka, sevgisi aşka varan ve tevhid konusunda konuşan sûfilerdendi. Önceleri Hanefi mezhebine mensuptu, sonraları kendisine öyle bir velayet hali geldi ki, mezhebi de o velayet hali içinde bilinir oldu. Vecd hali artıp mana derinliğine vuzû' eden sözler söylediğinde, bu sözlerini avam anlayamaz, onu küfür sözler söylüyor zannederlerdi.

Ebû Ali el-Cûzcânî'ye sordular:

- Bayezid-i Bistâmî'den manası zor anlaşılacak bazı sözler nakledilmektedir, onlara ne diyorsun? Şöyle cevap verdi.

- Onu kendi haline bırakın. Herhalde bunları manevi sarhoşluk halinin ağır olduğu bir zamanda söylemiştir. Kim Bayezid'in makamına çıkmayı dilerse aynen Bayezid gibi nefsiyle mücadele etsin. İşte o zaman onun sözlerini anlayabilirler. Ama kim onun gibi nefsiyle mücadele edebilir ki? O bir defasında ibadet edeceği zaman, nefsi ağırlandı diye bir sene su içmedi.

Kevâkib sahibi Münavî'nin verdiği bilgiye göre, çağdaşları onun ilm-i tevhid ve ilm-i hakikate dair söylediklerini anlayamadıklarından çeşitli ithamlarda bulundular ve onu yedi defa memleketinden ayrılmaya mecbur bıraktılar. Fakat Bayezid-i Bistâmî memleketinden her ayrılışında onların işleri bozuldu ve başlarına belalar geldi. Sonunda Ona inanıp, onun büyük bir zat olduğunu anlayarak hürmet göstermeye başladılar.

* Mustafa Özşimşekler Hocaefendi'nin Altun Silsile isimli kitabından alınmıştır.

Diyet ile

Sağlıklı Zayıflamak Mümkün mü?

Fazla kiloların dört nedeni vardır:
Aşırı kalori almak.
Yeteri kadar hareket etmemek.
Yeme alışkanlığını kontrol edememek.
Bedensel veya ruhsal bir sağlık sorunu sebebiyle vücuda yağ biriktirmek...
Bazen de bu sebeplerden biri değil birkaçı, sizi yağlanma sürecine sokabilir.

Yunus ERSİN
info@herbaldedavi.com

Her bahar olduğu gibi, bu bahar da bir "yeni diyet" furyası ortalığı kasıp kavuruyor. Aslında bu yenilerin eskilerinden bir farkı yok. Tek fark, iddialar bu yıl daha da uçuk. Bir haftada dört-beş, hatta yedi kilo vermeyi garanti edenler bile var. Eğer, bu "diyet mucitleri"nin söylediklerine inanırsanız, bir haftada yedi kilo verince, on haftada 70 kilo verip, kendinizi bile ortadan kaldırabilirsiniz!

Diyetler yeni ama içerikler, yanlışlar hiç değişmemiş. Bilinen taktikler aynen korunuyor. Şöyle ki:

- Diyet listesini mümkün olduğu kadar düşük kalorili tutacaksın, mümkünse 800 kaloringin üzerine çıkmayacaksın.
- Protein tüketimini mümkün olduğu kadar arttıracaksın.
- Listeyi yaparken zor bulunan, pa-

halı ve farklı besinler kullanacaksın. Domates, salatalık kulvarından çıkıp avokado, bluberry yoluna sapacaksın.

- Diyet listelerine destek olacak aktivite planlarını yaparken, her zaman, her yerde ve herkesin kolayca yapabileceği yürüyüş, hafif koşu, yüzme gibi egzersizleri yok sayacak; yeni, farklı, pahalı ve ulaşılması zor egzersiz aktiviteleri öğreneceksin.

- Bu listeleri ve aktiviteleri anlatan bir kitap ve/veya CD çıkarıp satacaksın.

- Bu alanlardan kazandığın paralarla da yetinmeyecek, içinde ne olduğu belirsiz bitkisel karışımlar bulunan içecekleri veya tabletleri satmaya çalışacaksın.

Diyet mucitlerinin size sunduğu başka numaraları da vardır. Mesela: Yosun hapları, zayıflama tozları, detoks şurupları, yağ eritici iğneler, bedene yapıştırılınca zayıflatan bantlar...

Her bahar diyetle başlamasın...

Eğer kilo sorununuz olduğunu düşünüyorsanız bundan kurtulmak için baharın

ilk günleri iyi bir başlangıçtır. Bedeninizi de doğa gibi kişuykusundan uyandırmak, ona yeniden sağlık ve form kazandırmak için bu aylar en uygun zamandır.

Bunu başarmak istiyorsanız; işe neyi, nerede ve ne sıklıkta yaptığınızı sorgulayarak başlamalısınız. Doğru ve samimi kararlar vermek, bu kararların arkasında durmayı becerebilmek gerekir. Yoksa her bahara diyetle başlayan bir "diyet bağımlısı"na dönüşebilirsiniz!

Fazla kiloların dört nedeni vardır.

1- Aşırı kalori almak. 2- Yeteri kadar hareket etmemek. 3- Yeme alışkanlığını kontrol edememek. 4- Bedensel veya ruhsal bir sağlık sorunu nedeni ile vücuda yağ biriktirmek...

Bazen de bu sebeplerden biri değil birkaçı, hatta hepsi birden sizi yağlanma sürecine sokabilir. Yapılması gereken şey, yanlış veya yanlışları belirleyip ortadan kaldırmaktır.

Tiroit bezi tembelliği nedeni ile veya kullandığı depresyon ilaçlarının yan etkisi sonucu kilo alan birine tıbbi bir çözüm üretmek yerine, onu sıkı bir diyetle günlerce aç bırakarak birkaç kilo verdirebilirsiniz. Ne var ki verdiği birkaç kiloyu, o dayanılması zor açlık kürelerini veya diyet kamplarını terk ettikten en geç birkaç hafta sonra fazlasıyla geri alacağından hiç kuşkunuz olmasın.

Hızlı kilo kaybı tehlikeli...

Bir kez daha hatırlatalım: Kilonuzu yönetmenizin çaresi asla "sadece diyet yapmak", saçma sapan kalori listelerini şuursuzca uygulamak değildir. Doğru bir kilo yönetimi, hem kiloları törpülemeyi, hem tembellikten vazgeçmeyi, hem de yeme alışkanlığı bozukluklarınızı düzelterip sağlık sorunlarınızı çözmekten geçiyor. Hiçbir bilimsel kilo yönetimi programı, ayda dört kilodan fazla kilo kaybını sağlıklı bulmuyor. Orta yaş ve sonrasında ise kilo kaybını ayda iki-üç kilo ile sınırlıyor.

Hızlı ve bilinçsiz kilo kaybının metabolizmanızı bozacağı, hormonal dengenizi sarsacağını, kemiklerinizi zayıflatıp saçlarınızı azaltacağını, damarlarınızı kolesterol kırıntıları ile dolduracağını ve sizi mutsuz, ümitsiz ve hırçın bir "müzmin diyetçi" yapacağını aklınızdan çıkarmayın.

Beslenmenize dikkat etmenize, unlu, tatlı, hamur işi, kızartma gibi sevdiğiniz pek çok yiyeceği hayatınızdan çıkarmanıza rağmen kilo veremiyor musunuz? Hiç üzülmeyin bu sorunu yaşayan çok insan var.

Kahvaltıyı Atlamak

Kahvaltı üzerine bir araştırma yapılmış. Kişilerden 1 yıl boyunca düzenli kahvaltı etmeleri istenmiş ve yıl sonunda ortalama 6 kilo verdikleri gözlenmiş. Özellikle, kepekli ekmek, müsli gibi lifli besinlerle kahvaltı edenler,

çok daha rahat kilo veriyor ve bu kiloyu korumakta da çok zorlanmıyor. Ayrıca kahvaltıyı atlamak, dalgınlığa ve konsantrasyon eksikliğine de neden olabiliyor.

Tadına Bakmak

Beslenme uzmanları, kilo almanın altında yatan en önemli nedenlerden birinin, diyet planı uygularken, "tadına bakmak", "küçük bir lokma almak" gibi bahanelerle günlük kalori alımının üzerine çıkmayı gösteriyorlar.

Şeker Bağımlılığı

Uzmanlara göre tükettiğimiz şekerin üçte birini gizli bir şekilde alıyoruz. Meyveli yoğurtlar, meyve suları, bazı alkolsüz içecekler nedeniyle farkında olmadan daha fazla şeker tüketebiliyoruz.

Yeterli Gıda Almamak

Çoğu kişinin, bol bol lif, vitamin ve mineral içeren "tam" yani işlenmemiş gıdalardan yeteri kadar tüketmediği bilinen bir gerçek. Ne yazık ki işlenmiş, rafine edilmiş ve pek çok katkı maddesi katılarak hazırlanmış gıdaların hayatımızdaki yeri çok daha fazla. Araştırmalar beyaz unla yapılan her türlü hamur işinin beslenmemizde en büyük yeri tuttuğunu gösteriyor.

Çok Fazla Yağ Tüketmek

Günlük yağ ihtiyacımız yaklaşık 67 gramdır. Yağ tüketimini kısıtlamak denince, aklımıza sadece yemeğe konulan ya da kahvaltıda kullanılan yağlardan vazgeçmek geliyor. Oysa tereyağ ve margarin keserken, salata soslarında, peynirde ya da sütte var olan yağı göz ardı ediyor, tüketmeye devam ediyoruz. Ayrıca fazla yağ tüketenlerin balık, yağsız süt, C vitamini, A vitamini ve folik asit açısından zengin ve kilo vermeye yardımcı yiyecekleri daha az tükettikleri de gözlenmiş.

Kalsiyumu Önemsememek

Hemen hemen herkes kalsiyumun sağlıklı kemiklere sahip olmak ve osteoporozu (kemik erimesi) engellemek için gerektiğini biliyor. Ancak kalsiyumun kilo vermede de etkili olduğu pek fazla bilinmiyor. Araştırmalar, kalsiyum açısından zengin olan yiyeceklerle beslenenlerin vücut kitle endekslerinin daha düşük olduğunu gösteriyor. Bunun nedeni kalsiyumun kalsitrol eksikliğini önlemesi. (Kalsitrol, vücudumuz tarafından salgılanan ve yağların depolanmasını önleyen bir hormon)

Netice olarak; ne yediğiniz değil ne kadar yediğiniz önemlidir. İnsanı alışkanlıkları yönetir. İyi bir beslenme tarzı alışkanlığı, hiç diyet yapmadan istediklerinizin tamamını yiyerek, ideal bir vücut ağırlığına sahip olmanıza yardımcı olabilir.

Papazların İmân Etmesi

Mustafa Ramazan BURSEVİ
bilgi@arifandergisi.com

Sultan Fatih İstanbul'u fethedince, genel bir af ilan etti. Ve zindanlarda ne kadar mahkûm vârsa hepsini serbest bıraktı. Fakat bu mahkûmların içinden iki tane papaz vardı ki, bunlar zindandan çıkmak istemediler. Sultan Fatih onları çağırıp serbest bırakılmalarına rağmen neden çıkmak istemediklerini sordu. Dediler ki:

- Biz, Bizans'ın en ileri gelen papazları idik. İmparatorun halka yaptığı zulümlerden, işken-celerden, içinde bulunduğu rezalet ve sefahat-ten dolayı kendisini ikaz ettik, ona adalet tavsiye ettik. Şayet böyle giderse akibetinin kötü, devletin yıkılışının ise yakın olduğunu söyledik. O da, bu ikazımıza kızarak bizi zindana attı. Hal böyle olunca biz de; ülkede gerçek mana-da adalet tesis edilmedikçe, zulüm kalkmadık-ça hapisten çıkmayacağımıza yemin ettik.

Bunun üzerine Sultan Fatih, bir nevi hukuk-suzluğu protesto eden ve adeta dünyaya kah-reden bu iki papaza şu teklifte bulundu:

- Madem zindandan dışarı çıkmak istemeyi-şinizin sebebi bu, öyleyse memleketimi bir ge-zin, mahkemelere girin, Müslüman hâkimlerin ve halkımın davalarını dinleyin. Şayet bir ada-letsizlik ve zulüm görürseniz, o zaman zindan-da kalıp uzlet hayatına devam edersiniz.

Sultan Fatih'in bu teklifi papazların hoşuna gitti ve kabul ettiler. Ülkede serbestçe seyahat edebilmek ve mahkemelere katılabilmek için padişah-tan bir tezkere aldılar ve yola çıktılar. Sabahın erken saatinde bir bakkala giderek bir şeyler almak istediler. Bakkal onlara:

- Ben siftah yaptım. Siftah yapmayan kom-

şumdan alın! dedi.

Esnafın bu tavrına çok şaşırılmışlardı. Çün-kü Bizans döneminde böyle bir şeyin olması mümkün değildi. Fetihten önce Sultan Fatih de buna benzer bir olay yaşamıştı da: "Ya Rab-bi! Sana sonsuz hamdü senalar olsun! Ben bu milletle değil İstanbul'u dünyayı bile fethede-rim" demişti.

Evet, bu iki papaz ellerindeki beraatla her yere girebiliyorlardı. En kalabalık caddelere ve en ıssız sokaklara kadar her tarafı dolaştılar. Herkesle sohbet ettiler. Bütün halkın ahlâkî üstünlüklerini, iyilik hallerini müşahede etti-ler. Bir çarşıya girmişlerdi ki, o esnada ezan okunmaya başladı. Esnaf ezanı duyar duymaz dükkânını dahi kilitlemeden camiye gidiyordu. Kimsede malım çalınır, dükkânıma hırsız girer endişesi yoktu. Sanki herkes birbirinin teminatı altında idi.

Daha sonra Bursa'ya geldiler ve gözlemci olarak mahkemelere katıldılar. Şöyle bir davaya şahid oldular:

Bir Müslüman, Yahudinin birinden at satın almış, fakat hiçbir kusuru yok diye satılan at hasta çıkmış. Atın hasta olduğu daha ilk akşam-dan anlaşılınca ertesi sabah erkenden kalkmış ve atı da alıp Bursa kadısına gitmiş, fakat kadı efendinin o gün özel bir işi olduğu için mahke-meye gelmemiş. Adam beklemiş, beklemiş ama bakmış ki kadı gelmeyecek, "ertesi gün tekrar gelirim" diyerek çaresiz geri dönmüş. Tabi hik-meti ilahi adamın atı o gece ölmüş.

Bu hadise daha sonra kadı efendiye inti-kal edince, atı alan o kişiyi huzuruna çağırıp durumu bir de kendisinden dinledikten sonra sormuş:

- Atı kaç akçeye almıştın?

- Şu kadar akçeye efendim.

Kadı efendi kesesinden o kadar akçeyi çıkarıp atı ölmüş olan kişiye uzatmış, ama adam almak istememiş.

- Efendim bu zararı niçin siz üstleniyorsunuz anlayamadım? deyince, kadı efendi:

- O gün benim şahsî bir işim olduğundan mahkemeye geledim. Şayet siz geldiğinizde ben makamımda bulunsaydım, sağlam diye satılan atı sahibine iade eder, paranızı tahsil ederdim. Olayın bu şekilde gelişmesine mademki ben sebep oldum, öyleyse zararınızı benim tazmin edip ödemem lazım, demiş ve bu parayı zorla da olsa vermiş.

Papazlar şahit oldukları bu olay karşısında şaşırılmışlar, hayret etmişler. İslâm adaletinin bu derece hassas olduğunu görünce adeta parmak ısırılmışlar. Çünkü bir kadı efendinin hiç zorlanmadan, hatta seve seve kendi cebinden zararı tazmin etmesi onları çok etkilemiş.

Tabi papazlar bu olaydan çok etkilenmişler ama "böyle bir olay binde bir olur, her yerde adalete bu kadar riayet edilmiyordur herhalde" diye düşünerek, araştırmalarına devam etmişler. İznik'e gelince papazlar oradaki mahkemeye de katılmışlar. Ve iki Müslüman arasında geçen şöyle bir davaya şahid olmuşlar:

Biri diğerinden tarla satın almış. Aldığı o araziye başlamış sürmeye. Karasabanla sürerken birden sabanına bir şey takılmış, o kadar uğraşmış zorlamış ama saban gitmiyor. Orayı eşip bakmış ki ne görsün, ağzına kadar içi altın dolu bir küp... Hemen küpü çıkarıp sırtlamış ve doğru tarlayı satın aldığı kişiye götürüp teslim etmiş. Tabi tarlayı satan sormuş:

- Hayırdır bu küp de neyin nesi?

- Bana sattığın tarladan çıktı.

- O halde bana niye getiriyorsun? Ben o araziye sana satmışım.

- Doğru da, sen bana tarlanın üstünü sattın, altını değil ki, eğer sen tarlada bu altın küpünün olduğunu bilseydin herhalde bu fiyata satmazdın. Yani bu küp senin hakkın.

- Öyle şey olur mu? Ben sana tarlayı olduğu

gibi sattım, altını da üstünü de, taşını da toprağını da... Onun için bu altınlar benim değil senin hakkın!

Velhasıl tarlayı alan kimseyle satın alan, bir türlü anlaşamamışlar ve böylece mesele mahkemeye intikal etmiş. Mahkemede, her iki taraf da iddialarını kadı efendinin huzurunda tekrarlamışlar. Yani biri bulduğu altın küpünü vermek istiyor, diğeri de almak istemiyor.

Bunun üzerine kadı efendi her iki şahsa da çocukları olup olmadığını sormuş. Onlardan birinin kızı, diğerrinin de oğlu olduğunu öğrenince demiş ki:

- Benim teklifim şudur: Eğer siz de münasip görürseniz kızınızla oğlunuzu evlendirelim, bu almak istemediğiniz bir küp altını da çocuklarınıza, çeyiz ve düğün masrafı olarak verelim.

Kadı efendinin bu hayırlı teklifine aileler de çok memnun olmuşlar ve Allah'ın emri, peygamberin kavliyle oğlanla kızı nikâhlayıp, bu altını da masrafları için kullanmışlar.

Papazlar böylesine bir davaya şahit olunca, şaşkınlıktan küçük dillerini yutacak gibi oldular. Bu nasıl bir din ve inanç ki, kimse kimsenin hakkını yemiyor, kul hakkıyla Mevlâ'nın huzûruna çıkmak istemiyordu. Herkes Allah rızası için konuşuyor, Allah rızası için yaşıyor, sultanın ömrü ve ordusunun galibiyeti için duâlar ediyorlardı. Halk ince ruhlu, yumuşak kalpli güzel ahlâklı insanlarla doluydu.

Papazlar kaç şehir, dolaştıkları halde, mahkemelerde ağır cezalık bir davaya rastlamadılar. Hırsızlık, cinâyet, ırza tecavüz, dolandırıcılık gibi suçlar meçhuldü. Ve uzunca yapılan tetkik ve teftişten sonra Fâtih'in huzuruna çıktılar. Gördüklerini, yaşadıklarını ve izlenimlerini bir bir arz edip:

- Bu millet böyle yaşamaya devam ederse, bu devlet de kıyâmete kadar yaşar. Biz de tüm bunları gördükten sonra, inandık ve iman ettik ki, böyle bir ahlak ve yaşantıya sahip olan insanların dini elbette haktır, dediler ve Kelime-i Şehâdet getirip Müslüman oldular.